

ÖSTERMALMS STADSDELSNÄMND

ÖSTERMALM • HJORTHAGEN • GÄRDET • SÖDRA DJURGÅRDEN • NORRA DJURGÅRDEN

Verksamhets- berättelse 2013

Skidtur på Gärdet

foto Karin Styrenius

**Stockholms
stad**

**ÖSTERMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING**

Box 24156, 104 51 STOCKHOLM

ostermalm@stockholm.se

08-508 10 000 (vx) 08-508 10 099 (fax)

www.stockholm.se/ostermalm

Handläggare:
Inger Outzen/Roger Mellroth
Telefon:08-50810053
/08-50810058

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2014-02-06

Östermalms stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2013

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner Verksamhetsberättelse 2013 och överlämnar den till Kommunfullmäktige.
2. Nämnden godkänner att resultatenheternas nettoresultat inom förskolan, parklek och äldreomsorg avsätts i resultatfond under eget kapital i balansräkningen.
3. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om ombudgetering av investeringsmedel inom parkmiljö/stadsmiljö om 0,6 mnkr.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Östermalms stadsdelsnämnd

Box 24156, Karlavägen 104
10451 Stockholm

ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Innehållsförteckning

SAMMANFATTANDE ANALYS 4

UPPFÖLJNING AV KOMMUNFULLMÄKTIGES INRIKTNINGSMÅL 10

1. STOCKHOLM ÄR EN ATTRAKTIV, TRYGG, TILLGÄNGLIG OCH VÄXANDE STAD FÖR BOENDE, FÖRETAGANDE OCH BESÖK	
10	
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa	10
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	11
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	14
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	16
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	18
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	20
2. KVALITET OCH VALFRIHET UTVECKLAS OCH FÖRBÄTTRAS	24
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	24
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	27
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	36
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	62
3. STADENS VERKSAMHETER ÄR KOSTNADEFFEKTIVA	66
3.1 Budgeten är i balans	66
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	82

SYNUNKTER OCH KLAGOMÅL 83

ÖVRIGT 84

Bilagor

- Bilaga 1: 2014-40-1.2.1. Bilaga 1 Ekonomibilaga.pdf
- Bilaga 2: 2014-40-1.2.1. Bilaga 2 Ekonomibilaga sdn10 (3).xlsx
- Bilaga 3: 2014-40-1.2.1. Bilaga 3 Leasingblanketter bokslut 2013.xlsx
- Bilaga 4: 2014-40-1.2.1. Bilaga 4 Öppen fritidsverksamhet.xlsx
- Bilaga 5: 2014-40-1.2.1. Bilaga 5 Uppföljning av Internkontrollplan 2013.docx
- Bilaga 6: 2014-40-1.2.1. Bilaga 6 Policy för resor i tjänsten 2014-42-1.1.docx
- Bilaga 7: 2014-40-1.2.1. Bilaga 7 Nyckeltal SDN_VB2013 Östermalm_14014.xlsx
- Bilaga 8: 2014-40-1.2.1. Bilaga 8 Kvalitetsredovisning 2013 Östermalms Barn och Ungdom
- Bilaga 9: Enheternas verksamhetsberättelser

Sammanfattande analys

Allmänt om verksamhetsberättelsen

Alla stadens förvaltningar ska årligen skriva en verksamhetsberättelse (VB) till sina nämnder. VB är intressant även för allmänheten/medborgarna som är våra egentliga uppdragsgivare och som dessutom betalar allt. När nämnden fastställt VB utgör den underlag för stadens samlade årsredovisning och uppföljning av Kommunfullmäktiges (KF) budget. Staden har fr o m 2010 återgått till benämningen "verksamhetsberättelse", i motsats till tidigare "årsredovisning".

Enligt KFs regler ska i VB redovisas det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet under året samt avvikelser från verksamhetsplanen (VP) för året. I VB ska redovisas hur man fullgjort uppdragen i KFs budget för året. I tertialrapporterna under året har redogjorts för eventuella avvikelser från måluppfyllelsen. I VB görs uppföljning av hur väl nämnden har bidragit till att uppfylla KFs mål samt analys av utfallet, samt andra områden där nämnden särskilt ska redovisa resultatet av den verksamhet som har bedrivits under året. Kostnader och intäkter i bokslutet ska jämföras med bokslut föregående år. Kostnads- och intäktsutvecklingen inom samtliga verksamhetsområden ska analyseras och kommenteras.

I KFs budget för 2013 fanns samma tre inriktningsmål som tidigare: 1/ Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök 2/ Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras och 3/ Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva. I VB ska beskrivas hur och i vilken mån nämnden har bidragit till att uppfylla dessa inriktningsmål. VB 2013 har arbetats fram i ILS (Integrerat LedningsSystem), som är ett nätbaserat planerings- och uppföljningsverktyg i staden. KFs mål för verksamhetsområden är insorterade under de tre inriktningsmålen. Under respektive mål för verksamhetsområdet anges nämndens mål och kortfattad rapport om hur nämnden har arbetat men sitt bidrag till att respektive mål uppnås. Samtliga mål har kommenterats, med bedömning av hur de har uppfyllts och beskrivning av vilken verksamhet som bedrivits.

Avsikten med indikatorerna är att de ska utgöra mått på måluppfyllelse. Ett uppnått värde för året har lagts in vilket i sin tur färgsätter indikatorn med grön (cirkel), gul (romb) eller röd (kvadrat) markering. Även om alla indikatorer rent typografiskt ser lika ut så är det viktigt att vara medveten om att de kan vara av väldigt olika vikt och betydelse.

Aktiviteterna har markerats med grön bock i ruta, om aktiviteten är avslutad och genomförd enligt planeringen. Några av KFs aktiviteter har grön (cirkel) markering, vilket betyder att aktiviteten fortsätter även kommande år. Röd kvadrat för aktivitet betyder avvikelse, i likhet med för indikator, dvs att aktiviteten inte har genomförts fullt ut. Avvikelser ska kommenteras. Förvaltningen har dock genomfört alla aktiviteter 2013 utan avvikelser.

Sedan några år tillbaka har det funnits en tendens att mål- och styrformuleringar åter har ökat i antal. Flest gäller förstadsnämnderna som har den bredaste verksamheten. Det är trots antalet mål- och styrformuleringar viktigt att inte tappa fokus på vad som är viktigast. Med hänsyn till det redan stora antalet styrformuleringar har förvaltningen begränsat skapandet av egna formuleringar och mått. Indikatorerna, som huvudsakligen utarbetas inom Stadsledningskontoret (SLK), har utvecklats år för år, men fortfarande kan det tyvärr finnas några som är svårbegripliga och oklara. Flera indikatorer bygger på värderingsfrågor i brukarundersökningar, som dels ter sig svåra för den enskilde brukaren att svara på, dels har mycket låg svarsfrekvens. Förvaltningens bedömning är att alltför många indikatorer tyvärr

missar att fånga upp de mest väsentliga aspekterna av nämndens ansvarsområden, att det är svåra att jämföra mellan åren och inte visar några tydliga resultat, vilket är avsikten med uppföljning i ILS. Tyngdpunkten i verksamhetsberättelsen ligger därför i beskrivande text under respektive mål.

VB har utarbetats i samråd med samtliga enheter och avdelningar inom förvaltningen. Ärendet behandlades i förvaltningsgruppen med facken. Härutöver har samverkan skett med lokala pensionärs- och funktionshindersråden. Landstinget får ärendet för information/samråd.

Utvecklingen under 2013

Stadsdelsnämnden (SDN) och Stadsdelsförvaltningen (SDF) har på en rad olika sätt bidragit till att uppfylla målen i Riksdagens lagstiftning, i KFs reglemente för SDN och i KFs budget. Verksamheten har utförts enligt SDNs Verksamhetsplan (VP) för 2013. Målen bedöms i huvudsak vara uppfyllda och samtliga planerade aktiviteter är verkställda. Ett antal indikatorer tillhörande KF:s mål Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras och är inte fullt utan delvis uppfyllda. Flertalet av dessa gäller resultat från brukarundersökningar inom områdena insatser för funktionsnedsatta och äldreomsorg.

Inriktningsmålet "Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva" uppfylls. SDN/SDF har klarat budgeten med en positiv marginal på 21,0 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar 1,6 % av budgetomslutningen 1 337,4 mnkr. Prognoserna pekade på detta redan under första halvåret, framför allt för äldreomsorgen där antal ärenden inom såväl hemtjänsten som vård och omsorgsboenden minskat i förhållande till 2012, vilket delvis är naturligt mht äldreminskningen i befolkningen. I första månadsprognosen för hösten, per juli, aviserades ett överskott om 10,4 mnkr. Bokföringen utgjorde då 52,2% av budget vilket jämfördes med bokföringen 2012 vid motsvarande tid om 52,7%. Utfallet 2012 var +13,6 mnkr. Under senare delen av hösten befästes trenden och i november var förbrukningen på exakt samma nivå som 2012, 84,8 %. Prognosen för året var då ett överskott om 12,9 mnkr med överskott inom äldreomsorg på drygt 20 miljoner och smärre överskott inom administration medan underskott prognostiserades inom barn och ungdom, socialtjänst och stadsmiljö. Nämnden kunde utifrån förutsättningarna i tertialrapporterna fatta beslut om extra underhållsåtgärder. Utrymme fanns även att lösa övertalighet inom främst hemtjänsten med avgångsvederlag. Avvikelsen mellan prognos och utfall återfinns huvudsakligen inom äldreomsorgen som också har den största budgetomslutningen på 773 mnkr. Då det inom programområdet finns många entreprenörer är eftersläpningen i faktureringen betydande. Under december bokförs nästan 1/7 av programområdets kostnader för året. Övriga programområdets prognoser överensstämmer väl med bokslutet. Glädjande är att underskottet inom Socialtjänsten är det lägsta på många år.

Nämndens driftsbudget uppgår till 1 337,4 mnkr för kostnader och 142,9 mnkr för intäkter, netto 1 194,5 mnkr. Utfallet för kostnader uppgår till 1 337,7 mnkr och för intäkter till 165,6 mnkr, netto 1 171,2 mnkr. Med hänsyn tagen till resultatdispositioner är årets resultat +21,0 mnkr. Under året har nämndens budget justerats från netto 1 183,3 mnkr till netto 1 194,5 mnkr. Budgeten har justerats med 0,6 mnkr för justering av timersättningar inom LASS, i samband med tertialrapport 1 justerades budgeten med 0,3 mnkr för sommarkollo, 0,3 mnkr för projekt "vackrare Stockholm", 1,3 mnkr för rivning av förskolelokal i kvarteret Krubban, 0,5 mnkr för vräkningsförebyggande arbete "förebygggar-bo". I tertialrapport 2 justerades budgeten för prestationsjusteringar inom förskola och funktionshinder om 7,2 mnkr och höga hyror inom förskolan om 1,0 mnkr.

Inom Socialtjänsten har underskottet minskat i förhållande till 2012, från -8,4 mnkr till -3,1 mnkr. Underskotten finns inom Socialpsykiatriska enheten och Försörjningsstödsenheten. Äldreomsorgen hade 2012 ett överskott om 16,2 mnkr, för 2013 är överskottet 29,7 mnkr, vilket ger ett bra utgångsläge för 2014 då ersättningarna till utförarna höjs väsentligt. Upprustning av Humlanhuset samt omprojektering för ny förskola i kvarteret Töfsingdalen gör att Barn och Ungdom redovisar -6,0 mnkr. Parkmiljö redovisar underskott om 1,9 mnkr. Underskottet avser huvudsakligen extra underhållsåtgärder.

Lågkonjunktorens effekter kvarstår fortfarande med arbetslöshet och längre bidragstider, men det ser ut att klinga av något. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd är dock fortfarande höga, men tendensen under hela 2013 är en klar förbättring.

I likhet med vad som redovisats i tertialrapporter upprätthålls och utvecklas kvaliteten inom äldreomsorgen genom anhörigstöd, måltidssituationer och öppna träffpunkter. Äldreomsorgen prioriterar sköra äldre med omfattande behov av vård- och omsorg och identifierar personer som är i riskzonen för t ex malnutrition, fallolyckor och trycksår.

Kampanj för att motverka nedskräpning mm har genomförts i syfte att öka trygghet och trivsel i parkerna. Arbetet med våld i nära relationer fortsätter att utvecklas.

Inom samtliga SDFs verksamheter har erbjudits möjligheter till kulturupplevelser och skapande verksamhet. För förskolebarnen har även under 2013 utgivits en särskild "kulturpeng". Startpunkten är en öppen träffverksamhet för personer med psykisk ohälsa boende på Östermalm med inriktning på hälso- och kulturaktiviteter.

Förskolorna har fortsatt sitt målinriktade pedagogiska arbete med att utveckla kvaliteten vad gäller kunskap, utveckling och lärande, och får mycket goda vitsord från föräldrar.

SDF strävar efter ökat miljömedvetande i verksamheterna och deltar aktivt i arbetet med Norra Djurgårdsstaden med klimatanpassning och grönskande utomhusmiljöer samt hållbara livsstilar.

Det förebyggande arbetet på ungdomssidan har fortsatt genom FUSSION (Fräsch Ung Smart Snygg Intelligent Och Nykter), fältassistenternas arbete, föräldravandrarnas insatser mm.

För den senaste 12 månadersperioden november 2012 till november 2013, ligger sjukfrånvaron på 6,35 %. Efter att under en period ha ökat har den nu sjunkit. Förvaltningens sjukfrånvaroutveckling hör nu till de mer positiva bland stadsdelsförvaltningarna, och ligger under genomsnittet.

Barn och Ungdom

Barn och Ungdom redovisar ett underskott om 6,0 mnkr efter resultatdisposition. Kostnaderna uppgår till 271,7 mnkr, intäkterna till 28,5 mnkr, netto 243,3 mnkr. Budgeten var 254,8 mnkr för kostnader och 17,7 mnkr för intäkter, netto 237,1 mnkr. Efter tertialrapport 1 fick programområdet ytterligare budgetmedel för sommarkoloniverksamheten, 0,3 mnkr, och för rivning av förskolelokal i kvarteret Krubban, 1,3 mnkr. Underskottet beror på ombyggnation av Humlanhuset, projektering av förskolelokal i kv Töfsingdalen och öppnandet av nya dyra förskolor i Norra Djurgårdsstaden. Inräknat i prognosen är en prestationsjustering om 3,0 mnkr, varav kompensation för barnomsorgsgaranti, 1 000 kr per barn, uppgår till 1,8 mnkr och kompensation för höga hyror till 1,0 mnkr.

Antalet inskrivna barn i Östermalms kommunala förskoleverksamhet i december är 1 737

barn, detta att jämföra med 1 704 förra året. Att antalet barn ökat har bland annat sin förklaring i nyöppnade förskolan Sandön där 56 barn finns inskrivna. I flerfamiljsystem/familjedaghem finns inga barn inskrivna. Antalet föräldrar som sökt och beviljats vårdnadsbidrag i december är 38 st. Kostnader för detta beräknas till 0,6 mnkr för hela året (0,4 mnkr utbetalt per augusti), vilket stadsdelen kompenseras för i samband med årsbokslut.

Förskolorna hade från förra året med 8,1 mnkr i sina resultatfonder. Av dessa har 0,1 mnkr nyttjats, vilket innebär att 8,0 mnkr finns kvar i fonden till nästa år. Enheternas budget baseras på antalet inskrivna barn, vilket fr o m i år läses av varje månad. Detta nya tillvägagångssätt innebär en minskad ersättning med några mnkr jämfört med tillvägagångssättet året innan

Socialtjänst inkl verksamhet för funktionsnedsatta

Socialtjänsten redovisar för året ett nettounderskott om 3,1 mnkr vilket är en förbättring jämfört med underskottet på 8,4 mnkr för 2012. Årets bruttokostnader uppgår till 267,9 mnkr och intäkterna till 50,2 mnkr. Socialtjänsten redovisar ett något bättre resultat än vad som prognostiserats under året. Socialtjänstens budget uppgår för året till 259,1 för kostnader och 44,5 för intäkter, ett netto om 214,6 mnkr. Underskotten ligger inom områdena Socialpsykiatri och Försörjningsstöd.

Vuxenenheten redovisar ett överskott om 1,2 mnkr. Överskottet ligger inom kostnader för administration pga vakanser vid nyrekrytering samt lägre kostnader än budgeterat för externa placeringar främst för stöd- och omvårdnadsboende.

Familjeenheten redovisar ett mindre överskott om 0,4 mnkr. Överskottet avser främst ungdomsmottagningen och lägre kostnader för familjehemsplaceringar pga ett mindre antal placerade barn.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning/Stöd- och serviceenheten har ett överskott på 0,6 mnkr, vilket är förbättring med 1,3 mnkr i jämförelse med föregående år. Detta beror främst på att tillkommande schabloner täcker kostnader för nya insatser samt att vissa kostnadsdrivande insatser uteblivit. Budgeten justeras i samband med tertial 2 utifrån mätningen av prestationer i augusti inom LSS-verksamheter. På grund av ökade prestationer för LSS insatserna, vuxen- och barnboende, daglig verksamhet och korttidshem ger budgetjusteringen ca 5 mnkr.

Socialpsykiatriska enheten redovisar ett nettounderskott om -3,7 mnkr vilket är en förbättring mot förra årets resultat om -7,4 mnkr. Förbättringen av resultatet beror huvudsakligen på avvecklingen av gruppboenden på Sandhamnsgatan 8 som inte gick att driva i närheten av någon slags kostnadseffektivitet. Den största delen av underskottet ligger alltså inom enhetens utförare där man har svårt att bedriva insatserna - stödboende, boendestöd och sysselsättning kostnadseffektivt då antalet beställningar och därmed ersättningsnivåerna minskat successivt samtidigt som kostnader i form av personal och lokaler varit stora.

Försörjningsstödsenheten redovisar ett underskott om 1,5 mnkr, vilket är en förbättring i jämförelse med 2012-års underskott, 3,1 mnkr. För utbetalt ekonomiskt bistånd uppgår de bokförda kostnaderna 18,9 mnkr vilket är en förbättring med 1,4 mnkr jämfört mot samma period förra året. Medelbidraget är 7834 kr för 2013 att jämföra med medelbidraget 2012 som var 8 291 kr.

Äldreomsorg

SDNs i särklass största verksamhetsområde, budgetmässigt, är äldreomsorgen.

Bruttokostnaderna uppgår för året till 751,0 mnkr vilket ger ett överskott om 25,5 mnkr och intäkterna uppgår till 85,8 mnkr vilket är ett överskott om 5,8 mnkr. Äldreomsorgen redovisar ett överskott om 29,7 mkr efter resultatdispositioner. Äldreomsorgens budget har uppgått till 776,5 mnkr för kostnader, 80,0 mnkr för intäkter, netto 696,5 mnkr. Detta är en ökning med 1,1 mnkr jämfört med år 2012. Överskottet kan till största delen härledas till de minskande antalen ärenden både inom vård- och omsorgsboenden och hemtjänsten, huvudsakligen till följd av den fortsatta minskningen av den äldsta befolkningen i stadsdelsområdet.

Överskottet för äldreomsorgen ger ett bra utgångsläge inför 2014 då ersättningen till utförarna höjs väsentligt.

Vårddygnspriserna har ökat med 2,04 procent i förhållande till år 2012. I juli 2013 uppgick antalet placeringar för vård- och omsorgsboenden till 655 platser, 21 färre platser jämfört med det genomsnittliga antalet platser för årets första sju månader, 676 boende, vilket i sin tur är 2,2 % lägre än snittet för 2012. Minskningen av antal platser beräknas vara tillfällig och kommer att öka något under hösten.

Ersättningsnivåerna för hemtjänsten har justerats upp med 6,05 procent i förhållande till januari 2012. Prognosen för hemtjänst i egen regi pekar på ett överskridande om 0,8 mnkr. Utvecklingen att allt fler väljer privat hemtjänst fortsätter. Andelen som under årets första sju månaderna hade kommunal hemtjänst var 31,0 procent, motsvarande period år 2012 var 35,0 procent. Antalet ärenden inom hemtjänsten var till och med juli 1 343 vilket är 3,5 % lägre än snittet för 2012. Det budgeterade antalet ärenden är 1410. Antalet ärenden under 2013 ligger under nivån för antalet ärenden under år 2012.

Dagverksamheten på Bo Bergmans gata är sedan år 2010 en resultatenhet. Enheten prognostiserar en budget i balans och kommer inte att använda de fonderade medlen från tidigare år.

Dagverksamheten har 30 platser för demensdagverksamhet och 10 platser för social dagverksamhet. Samtliga platser ska vara biståndsbedömda.

Vid de två träfflokalerna Seniorträffen vid Bo Bergmans gata med inriktning friskvård, hälsa samt sociala aktiviteter samt vid Rio träffen vid Sandhamnsgatan, som har inriktningen kultur, behövs inte biståndsbedömning. De två träfflokalerna samt vaktmästarservicen och tjänster som utförs av heminstruktör är anslagsfinansierade verksamheter. Samtliga verksamheter prognostiserar att inrymmas inom det givna anslaget.

Förvaltningens vård- och omsorgsboenden är möblerade och utrustade. Entreprenörerna ansvarar för service, underhåll, reparationer och återanskaffning av inventarier, inklusive sängar. För att höja standard och kvalitet har förvaltningen gjort en genomgång av inventarier, sängar och hygienhjälpmedel på samtliga vård- och omsorgsboenden, dagverksamhet och träffpunkter. Dessa underhållsåtgärder beräknades i tertialrapport 1 och 2 uppgå till 5 mnkr.

Parkmiljö

Driftbudgeten för 2013 uppgick till 13,7 mnkr. Under året har 1,6 mnkr omfördelats från andra verksamhetsområden till parkunderhåll för att höja kvaliteten i parkerna. I tertialrapport 1 beviljades nämnden extra medel om 0,3 mnkr för projekt ”Vackra Stockholm”. Projekt ”Vackra Stockholm” har omfattat reovering och målning av lekutrustning i Kaknäs

äventyrsplats och har gett sysselsättning åt 8 feriearbetande ungdomar mellan 16 och 18 år. I tertialrapport 1 beviljades även en utökning av driftbudgeten för stadsmiljö med 1,0 mnkr genom omfördelning inom nämndens budget, för att upprätta skötselplan och genomföra landskapsvårdande och trygghetshöjande åtgärder i Hjorthagsparken och i Kaknäsområdet. Parkdrift, parkunderhåll och projekt ”Vackra Stockholm” har under året utförts enligt budget och planering.

Resultatenheter

I enlighet med KFs intentioner försöker SDF/SDN inrätta resultatenheter där så är möjligt. Fördelen med resultatenheter är att de kan planera mer långsiktigt än för endast ett år, genom att de får föra över över- och underskott mellan åren. Enligt reglerna för ekonomisk förvaltning ska en enhet som går med underskott två år i rad avvecklas i samband med bokslut och resultatet föras till nästkommande år att bäras av nämnden.

För 2013 har SDN fastställt nio resultatenheter, de sex förskoleenheterna, Dianagården, dagverksamheten för äldre och parkleken. I samband med verksamhetsberättelsen 2012 avvecklades hemtjänsten som resultatenhet.

Från 2012 har resultatenheterna i resultatfonden 8,1 mnkr, av detta avser 7,8 mnkr förskola, 0,3 mnkr parklek. Till 2014 förs 9,5 mnkr varav 7,7 mnkr avser förskola och 0,3 mnkr avser parklek. Resultatenheterna inom förskolan visar ett nettounderskott om 0,1 mnkr. Tre av förskolorna har nyttjat av sina fonder medan övriga redovisar överskott eller budget i balans. Alla resultatenheter inom Barn och Ungdom för med positiva fonder till 2014. Utfallet är något bättre än prognosen i november (-1,4 mnkr).

Nämndens arbete under året

Stadsdelsnämnden utgjordes av 13 ordinarie ledamöter och 13 ersättare. Nämnden har sammanträtt i huvudsak en gång per månad med undantag för juli månad. Under året har nämnden sammanträtt vid 11 tillfällen. Sammanträdena var öppna för allmänheten, utom i de delar där sekretesskyddade ärenden avhandlats. Nämndens sammanträden har hållits i Östermalmsskolans aula och varit besökta av allmänheten i varierande grad.

Nämndens presidium, ordförande och vice ordförande, har träffats med stadsdelsdirektören en gång i månaden utom juli.

Det har inkommit 89 stycken remisser till nämnden. Av dessa remisser har 40 kommit från kommunstyrelsen (KS), 25 från socialförvaltningens tillståndsenhet och 24 från stadsbyggnadskontoret. Totalt har 18 stycken medborgarförslag inkommit till nämnden. Av årets 18 medborgarförslag har en person lämnat 5 förslag och övriga 13 är från olika personer.

Nämnden har behandlat svar på 28 skrivelser i olika frågor från enskilda ledamöter. Totalt inkom under året 32 skrivelser från stadsdelsnämnden. Under året har nämnden gett förvaltningen i uppdrag att upphandla drift av parkmark inom Östermalms stadsdelsnämndsområde, drift av Gärdes grubbostäder och Karlaplans dagliga verksamhet samt upphandling av hemtjänstinsatser under nattetid och larmutryckning dygnet runt.

Stadsdelsnämnden har inom sig inrättat en social delegation bestående av fem ledamöter samt två ersättare. Sociala delegationen har haft 18 sammanträden under året varav 12 ordinarie och 6 extra sammanträden.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

 Uppfylls helt

Kommentar

Nämnd och förvaltning har bidragit till KF:s måluppfyllelse i enlighet med verksamhetsplan genom miljömedvetande, medverkan till att människor slipper bidragsberoende och vid behov med ett professionellt upphandlingsarbete. SDN har också medverkat till en ren, vacker och trygg stad så att stockholmarna har ett rikt, varierat och tillgängligt kultur och idrottsliv. SDF har stöttat företagarföreningarna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa

 Uppfylls helt

Kommentar

SDF har arbetat för att göra stadsdelsområdet tryggt och attraktivt för boende, företagare och besökare, bl a genom samarbete med både enskilda företagare och företagarföreningar, genom lokala brottsförebyggande rådet, genom städning och underhåll i parker, genom aktivt stöd till föräldravandrarna, genom fältassistenterinsatser samt genom att på ett aktivt sätt delta i planering av nya bostäder och annan byggnation.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	44,29 %	47,04 %	36 %	36 %	2013

Nämndmål:

Nämnd och förvaltning ska ha en kontinuerlig dialog med företag i stadsdelsområdet och stödja olika driftsformer för nämndens verksamheter

 Uppfylls helt

Beskrivning

I stadsutvecklingsområdet finns goda förutsättningar för mindre serviceföretag att etablera sig. Lyhördhet för företagens önskemål kan innebära att frågor förs fram till stadsdelsnämnden, och att nämnden i sin tur samverkar med företagarföreningar i stadsdelen.

Förväntat resultat

Invånarnas behov tillgodoses genom olika driftsformer och fler företagsetableringar sker i området. Mindre företag ger möjlighet för sommarjobb åt ungdomar.

Kommentar

Samtliga vård- och omsorgsboenden som Östermalms SDN ansvarar för drivs på entreprenad, med undantag för Dianagårdens vård- och omsorgsboende som tills vidare drivs i kommunal regi efter DigniCares konkurs vintern 2012.

I samband med stadens nya upphandling av Kattrumpstullens vård- och omsorgsboende lämnades ett överklagade. Förvaltningen fick därför ta över driften av boendet under tiden innan beslutet vann laga kraft. Fr o m den 1 december 2013 har Kosmo (– Kropp och Själv med Omtanke) tagit över driften av Kattrumpstullen. Den temporära driften av Kattrumpstullen medförde extra kostnader för äldreomsorgen.

Linnégårdens vård- och omsorgsboende drivs fr o m den 1 december av Ersta Diakoni.

Inom funktionshinderområdet finns Gärdets gruppboenden och Karlaplans dagliga verksamhet som drivs på entreprenad av Amygdalus AB. Avtalet går ut den 30 september 2014 och en ny upphandlingsprocess inleddes under hösten med stöd av Serviceförvaltningen. Även nämndens utförande av personlig assistans är upphandlat och drivs av VH assistans AB. Verksamhetsuppföljning sker årligen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande

● Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden har under 2013 uppnått målet om att fler ska vara självförsörjande. Förvaltningen har systematiskt arbetat för att minska behovet av ekonomiskt bistånd och för att fler ska klara sig egen försörjning, i första hand genom arbete. En rad olika åtgärder har vidtagits för att motverka kostnadsökningar och minska antalet biståndshushåll. Antalet hushåll som uppburit ekonomiskt bistånd har, liksom det genomsnittliga biståndet per hushåll, successivt minskat under 2013. Även kostnaden för tillfälliga boenden, i form av exempelvis hotell eller vandrarhem har minskat. Detta betyder att fler kan försörja sig på annat sätt, vilket är grunden till ett självständigt liv.

Hälften av dem som erhöll ekonomiskt bistånd under 2013 har, liksom under tidigare år, ett långvarigt behov av bistånd. De flesta står långt från arbetsmarknaden och många av dem har socialmedicinska arbetshinder med en komplex problematik i form av psykisk ohälsa och/eller missbruk.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	30 st		30 st	1600 st	VB 2013
Kommentar Jobbtorget ansvarar för placeringarna. Totalt har 9 aspiranter haft praktikplats inom stadsdelen på de 30 platser som har funnits att tillgå.					
 Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	0,44 %	0,5 %	0,5 %	4,4 %	VB 2013
Kommentar Andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd har legat på ungefär samma nivå under flera år dvs långt under KFs årsmål. De flesta personer med ekonomiskt bistånd (socialbidrag) från Östermalms SDF är ensamstående vuxna utan barn.					
 Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,36 %	0,39 %	0,5 %	2,3 %	VB 2013
Kommentar Andelen personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har minskat något, och ligger på en mycket låg nivå.					
 Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,26 %	0,27 %	0,4 %	1,4 %	VB 2013
Kommentar Andelen vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare ligger på ungefär samma mycket låga nivå som under de senaste åren. Förvaltningens egna och då specifikt arbetsmarknads- och rehabiliteringsteamet (AR-teamet) insatser är av stor betydelse för att andelen inte ökar. Teamets arbete med att ge stöd och råd till den enskilde i samverkan med landstinget och teamets kontakter på arbetsmarknaden för att hitta praktikplatser eller andra sysselsättningar ger resultat. Likaså finns en konsultläkare att tillgå för personer som är långtidssjukskrivna eller har en komplex sjukdomsbild.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera bedömningsinstrument till personer som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd och därmed står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning	2013-01-01	2013-12-31	
 I samverkan med	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera bedömningsinstrument, till personer som söker ekonomiskt bistånd. Detta för att på ett stadsgemensamt sätt bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning			

Nämndmål:

Individen klarar sin egen försörjning

● Uppfylls helt

Beskrivning

Genom aktiv handläggning och riktade insatser, både för personer som är arbetsföra och för personer som står långt från arbetslivet, inom Försörjningsstödsenhetens rehabiliterings- och arbetsmarknadsverksamhet, ska beroendet av försörjningsstöd minska och självförsörjningen öka. Sysselsättningsgraden för dem som inte har heltidsarbete ska öka. Samtliga som söker försörjningsstöd pga arbetslöshet, och som bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande, remitteras till Jobbtorget omgående.

Förväntat resultat

Antalet hushåll som är beroende av försörjningsstöd minskar och fler blir självförsörjande. Den genomsnittliga bidragstiden förkortas och kostnader för försörjningsstöd minskar.

Kommentar

Förvaltningen har under 2013, i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen, implementerat ett nytt bedömningsinstrument för personer som söker ekonomiskt bistånd. Syftet är att på ett stadsgemensamt sätt bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning.

Antalet hushåll med behov av ekonomiskt bistånd minskade från i genomsnitt 206 per månad 2012 till 199 per månad 2013. Av dem som uppbar ekonomiskt bistånd i november månad var 50 procent arbetslösa, 25 procent sjukskrivna med otillräcklig eller ingen sjukpenning och drygt 25 procent uppbar ekonomiskt bistånd av socialmedicinska skäl. I övriga fall var orsaken till behovet av bistånd exempelvis otillräcklig föräldrapenning eller ofrivilligt deltidsarbete. Bidraget i snitt per månad har minskat från 8266 kr 2012 till 7834 kr 2013.

Alla som bedömts kunna komma ut på arbetsmarknaden har remitterats till jobbtorget. Under 2013 har i genomsnitt 30 personer per månad från Östermalm varit aktuella för jobbtorgets insatser. Därutöver har totalt 30 personer remitterats till Jobbtorg Resurs, som vänder sig till personer mycket långt från arbetsmarknaden. Av dessa har 10 personer blivit självförsörjande. Genom AR-teamet, en verksamhet som drivs i egen regi, har de som inte bedömts kunna komma ifråga för jobbtorgets insatser erbjudits arbetslivsinriktad rehabilitering. Förvaltningen har i dessa fall haft tillgång till medicinsk expertis. Under 2013 hade 16 personer insatser från

AR-teamet. Av dessa har 5 personer, 31 procent, blivit självförsörjande.

Enheten har aktivt arbetat med att åtgärda felaktiga utbetalningarna (FUT). Under 2013 har det fattats 12 återkravsbeslut om totalt ca 350 tkr, varav ca 72 tkr har återbetalats till nämnden. Till polisen har expedierats 5 anmälningar avseende misstankar om bidragsbrott och till Förvaltningsrätten har det inlämnats 3 ansökningar om ersättningstalan.

OSA är en arbetsmarknadsåtgärd där Arbetsförmedlingen (AF) tillsammans med stadsdelsförvaltningarna erbjuder personer med nedsatt arbetsförmåga en tidsbegränsad anställning. För närvarande har AF avtal med Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm med 42 platser, varav 12 på Östermalm. I dagsläget är samtliga platser nyttjade.

Enhetens budgetunderskott har minskat. I arbetet att nå en budget i balans har samtliga handläggningsrutiner genomlysts och förtydligats och enheten har under verksamhetsåret implementerat ett nytt bedömningsinstrument. Alla underlag från sökande granskas och ärendegenomgångar är systematiskt upplagda.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel personer med socialmedicinska rehabiliteringsskäl som går till egen eller annan försörjning efter insatser i förvaltningens verksamhet.	31,25 %	60 %	25 %		VB 2013
Kommentar Arbetslivsinriktad rehabilitering: Insatsen syftar till att genom samverkan och arbetslivsinriktad rehabilitering föra deltagarna närmare arbetsmarknaden och egen/annan försörjning. Deltagarna tillhör en grupp som bedöms stå mycket långt från arbetsmarknaden. Arbetsmarknads- och rehabiliteringsteamet består av fyra arbetskonsulenter. Under året har totalt 75 personer varit aktuella för insatsen varav 26 har avslutats till egen/annan försörjning, vilket betyder 34,7 % av deltagarna. Dessa deltagare har varit biståndstagare i snitt ca 5,5 år och har uppskattningsvis sammanlagt kostat ca 13 mnkr under biståndstiden. Östermalm har haft 16 deltagare och 5 av dessa har avslutats till egen försörjning vilket betyder 31,3 % av deltagarna. En uppföljning av de deltagare som avslutats tidigare år på Arbetsmarknads- och rehabiliteringsteamet visar att av de 11 personer som avslutades 2011 är 10 personer, 91 %, fortfarande självförsörjande och av de 23 personer som avslutades 2012 är 18 personer, 78 %, självförsörjande.					

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar

 Uppfylls helt

Kommentar

SDNs verksamheter har bidragit till en hållbar livsmiljö genom att arbeta för minskad miljöpåverkan i egna verksamheter och medverkat till att stadsmiljön utvecklas på ett hållbart sätt. Det har exempelvis skett genom källsortering av avfall, minimalt användande av bil i tjänsten, en stor andel ekologiska livsmedel. Miljöhandlingsplan för nämndens ansvarsområde och verksamheter följs.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med boende och livsstilsfrågor i Norra Djurgårdsstaden. Förvaltningens samordnare Nils Göransson utsågs till klimatsmarta Stockholms goda exempel för november 2013 för sina kreativa idéer i välkomsträffar och boendenätverk samt förmåga att få de nyinflyttade i Norra Djurgårdsstaden att ta till sig ny teknik.

I enlighet med Stockholms stads miljöprogram 2012-2015 ska samtliga nämnder anta en resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten. Östermalms stadsdelsförvaltning har en relativt ny resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten, sedan 2011. Denna policy uppdateras nu på några punkter och framläggs till stadsdelsnämnden för beslut i samband med verksamhetsberättelsen.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel dubbdäck	0 %	0 %	0 %	tas fram av nämnden/styrelsen	2013
 Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	27,04 %		25 %	15 %	
 Andel elbilar	0 %	0 %	0 %	6 %	2013
 Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %	100%	VB 2013
 Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar			0 %	tas fram av nämnden/styrelsen	VB 2013
 Elanvändning per kvadratmeter	64 kwh/kvm	61 kwh/kvm	64 kwh/kvm	34 kWh	2013
 Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	38,7 %		25 %	öka	2013

Nämndmål:

En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas på Östermalm

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen bidrar till en hållbar livsmiljö genom att minska miljöpåverkan från sina egna verksamheter och verka för att stadsmiljön utvecklas på ett hållbart sätt. Stadens miljöprogram ger vägledning.

Förväntat resultat

Minskad negativ miljöpåverkan, ökad klimatanpassning och fler grönskande utomhusmiljöer.

Kommentar

Stadsdelsnämnden verkar för att öka medborgardialogen och samverkan inom staden i alla angelägna stadsmiljöfrågor. Förvaltningen deltar aktivt i Norra Djurgårdsstadens arbete med klimatanpassning och grönskande utomhusmiljöer samt hållbara livsstilar. Under året har förvaltningen genomfört en välbesökt seminarierie för boende i Norra Djurgårdsstaden och Hjorthagen.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Andel anställda som går eller cyklar till arbetet		30 %	15 %		2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Delta i Norra Djurgårdsstadens fokusgrupper avseende klimatanpassning och grönskande utomhusmiljöer samt hållbara livsstilar.	2011-01-01	2013-12-31	
✓ Enheterna ska gå igenom miljöplanen och rapportera avvikelser i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar			
Att miljöplanen efterlevs inom socialtjänsten följs upp två gånger per år i samband med enhetsmöten eller apt.			
🟢 Erbjuder miljöutbildning till förvaltningens miljöombud och övriga intresserade	2011-01-01	2014-12-31	
✓ Stadsdelsförvaltningen anordnar informationsträffar och andra aktiviteter för de nyinflyttade i Norra Djurgårdsstaden.	2013-01-01	2013-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm

🟢 Uppfylls helt

Kommentar

Förvaltningen har deltagit i nya planprojekt, såsom Norra Djurgårdsstaden, och bevakat att boenden för funktionsnedsatta personer och förskolor funnits med i planeringen. Nämnden är också en remissinstans i stadsmiljöfrågor.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal nytilkomna bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st	0 st	0 st	tas fram av nämnden	2013
Kommentar Planering för produktion av omsorgslägenheter i den nya stadsdelen Norra Djurgårdsstaden har gjorts med byggstart 2013-2016. Följande planering föreligger: Etapp 1 Västra 2014-15: 1 gruppboende med 6 lägenheter. 7 servicelägenheter/stödboenden tillsammans med gemensamhets/personallocal. Etapp 2 Norra 2016: Totalt 12 servicelägenheter tillsammans med gemensamhets/personallocal. En gruppboende enligt SoL kommer att byggas om och ombildas till ett LSS-boende för 6 personer. Den beräknas stå klar under våren 2014.					

Nämndmål:

Nämnden yttrar sig över omfattning och inriktning på bostadsbyggandet i stadsdelsområdet.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Bostadsbyggandet i stadsdelsområdet sker i hög takt, med beaktande av miljö, hälso- och livsstilsfrågor. Förvaltningen ger nämnden information om aktuella planprojekt i ett tidigt skede och upprätthåller dialog med andra ansvariga förvaltningar. Förvaltningen bevakar att behovet av förskolor och boenden med särskild service blir tillgodosett.

Förväntat resultat

Nämnd och förvaltning bidrar till att planeringsprocessen för nya bostadsområden i Östermalm är genomtänkt och effektiv.

Kommentar

Parkmiljöavdelningen har under året deltagit aktivt i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med förändringar i stadsmiljön. Nämnden har besvarat detaljplaneremiss på alla nya bostadsprojekt inom stadsdelsområdet. Under året har nämnden bland annat i ett remissvar om detaljplan för nya studentbostäder på Lappkärrsberget och remissvar om detaljplan för Svea Artilleri 2 framfört synpunkter på planeringen. Nämnd och förvaltning har medverkat aktivt i planeringen av Stockholms stads största utvecklingsområde, Norra Djurgårdsstaden. Förvaltningen arbetar även med hållbart boende och livsstilsfrågor i Norra Djurgårdsstaden. Stadsbyggnadskontoret har under året informerat nämnd och allmänhet om pågående planer på Östermalm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm

● Uppfylls helt

Kommentar

Förvaltningen har informerat om vilka resurser som finns t ex bibliotek, och har avtal med stadsbiblioteket för biblioteksservice. Musik, berättande, läsning, drama, dans och bild ger ökat välbefinnande och livskvalitet inom omsorgen. Parkerna erbjuder ett varierat innehåll för invånare och besökare, bland annat möjligheter för spontan idrott. De kommunala förskolorna har även under 2013 haft en kulturpeng på 400 kr per barn, som har använts till kulturaktiviteter.

Nämndmål:

Invånare på Östermalm ska uppleva en rik, varierad och tillgänglig kultur och fritid

● Uppfylls helt

Beskrivning

Boende med heldygnsomsorg, deltagare i dagliga verksamheter och besökare i öppna träfflokaler samt barn i kommunal förskoleverksamhet ska få tillgång till stadens kulturutbud genom förvaltningens försorg.

Förväntat resultat

Äldre, ungdomar och barn i stadsdelen kommer att uppleva ett tillgängligt och innehållsrikt kulturutbud. Berörda inom förvaltningens verksamheter är nöjda med sina kulturupplevelser.

Kommentar

Äldreomsorg

Inom äldreomsorgen har brukare och närstående getts information muntligen och skriftligen om de kultur- och friskvårdsaktiviteter som finns tillgängliga inom stadsdelen. Stadsdelens hemsida och månadsannonser är viktiga informationskanaler och en lokal broschyr finns framtagen. På de öppna träfflokalerna för social samvaro, Rioträffen och Seniorträffen, har det anordnats aktiviteter där de mest populära har varit sopplunch, balansträning, qigong, bingo, gymnastik och fredagsmys. På träffpunkterna har under året varit i genomsnitt 950 besök per månad. Under året har nio bussutflykter anordnats för seniorer som bor i ordinärt boende. De har varit fullbokade och mycket uppskattade. Det finns ett utomhusgym för äldre i Tessinparken.

Stadsdelsnämnden har under året gett föreningsbidrag till ett tiotal pensionärsorganisationer som under året bedrivit frivilligt socialt och kulturellt arbete bland äldre på Östermalm. Frälsningsarmén Templet har med hjälp av föreningsbidrag från stadsdelsnämnden drivit Östermalmsträffen, en träffpunkt som vänder sig till äldre med psykisk ohälsa. Vård- och

omsorgsboendena har svarat för att de boende fått möjlighet att ha en meningsfull tillvaro med fysisk, psykisk, social och kulturell stimulans. Aktivitetssansvariga och kulturombud på vård- och omsorgsboendena och träffpunkterna har anordnat kulturaktiviteter, bl.a. från programkatalogen "Kultur i vården". SDF har genom avtal med stadsbiblioteket tillsett att böcker och bibliotekstjänster har funnits att tillgå på samtliga vård- och omsorgsboenden. Kulturanslaget till äldreomsorgen har under 2013 varit 500 tkr tkr. Av dessa avsattes 280 tkr till biblioteksservice från Kulturförvaltningen. Vård- och omsorgsboendena har erhållit 150 kr/boende, resterande kulturanslag har gått till Dagverksamheterna Östermalm på Bo Bergmans gata och till de öppna träfflokaler.

Socialtjänst

Personer som bor i gruppboende eller i stödboenden har tillsammans med personalen deltagit i minst två större aktiviteter under året, t ex buss- eller båtutflykter. Därutöver har olika typer av underhållning och kurser arrangerats på boenden med stöd av förvaltningen.

Startpunkten är en öppen träffverksamhet för personer med psykisk ohälsa boende på Östermalm. Inriktningen är hälso- och kulturaktiviteter. Under vintern 2013 pågick ett hälsoprojekt i samarbete med Gymnastik- och Idrottshögskolan, GIH, med träning två eftermiddagar i veckan på GIH och med ca 10 deltagare. Därefter har det varit gymnastik en gång i veckan i en gymnastiksal, ledd av Startpunktens aktivitetsansvarige, då med något färre deltagare. Den aktiviteten har pågått hela sommaren och hela hösten 2013. Under sommaren var det gemensamma utflykter med alla deltagare två gånger i veckan. En halvdagsutflykt och en heldagsutflykt. Vissa var friskvårdsutflykter med promenader och bad beroende på vädret. Andra var museum och andra kulturutflykter. Under hösten har gymnastiken fortsatt liksom promenader i närområdet. Det startades även en "sluta röka kurs" och en "kost & hälsokurs" för deltagare, tyvärr med litet intresse.

Förvaltningen har under året upplåtit lokal kostnadsfritt till RSMHs lokalförening Carpe Diems föreningsverksamhet som rör kultur och fritid.

Barn och Ungdom

Samarbetet med biblioteken på Östermalm har under året resulterat i ett stort engagemang hos pedagogerna när det gäller barnlitteratur och även en ökad kunskap om olika genrer, vilket har kommit barnen till del på förskolorna. Informationen från biblioteken och en tydlig barnavdelning med fint bemötande från bibliotekarierna, gör att förskolorna besöker biblioteken med barnen och ofta lånar böcker. Vi har också fått feedback att samarbetet även bidragit till bibliotekariernas förståelse för barnens behov av litteratur.

Varje förskoleenhet har en eller flera representanter som kulturombud vilka under året deltagit i 6 kulturombudsmöten med kultursamordnaren. Kulturombuden har en viktig uppgift att sprida kunskaper och information på sina enheter om möjliga och bra aktiviteter för barnen kopplat till förskolans läroplan och till kulturplanen. I sitt uppdrag som kulturombud inspirerar de också till fortsatta diskussioner i sin enhet. Men i några enheter har man inte denna rutin och då stannar all kunskap på den egna förskolan i stället för att spridas till hela enheten. För att alla barn ska få samma chans är det viktigt att alla enheter hittar en tydlig organisation där detta blir möjligt.

Kulturpengen på 400 kr per barn år 2013 har bidragit till att barnen på alla förskolor har garanterats professionell scenkonst dvs kultur för barn. Men detta garanterar inte alltid

föräldrars nöjdhet då kultur med och av barn också ingår i kulturplanen och i förskolans läroplan och kräver mer information- diskussion.

Nationaldagsfirandet den 6 juni i Humlegården blev välbesökt och många barnfamiljer m fl kunde ta del av olika uppträdanden på scenen eller av någon aktivitet i och runt parkleken.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad

 Uppfylls helt

Kommentar

Stadsdelsförvaltningen har samarbetat med olika externa aktörer för att motverka våld, alkohol- och drogbruk bland ungdomar. Förebyggande insatser har gjorts bl a i projektform, genom att förmedla ökade kunskaper till både de unga och deras föräldrar i syfte att minska drickandet bland de unga och därmed öka tryggheten och minska skadegörelse etc.

Gemensamma insatser har skett med utgångspunkt i samarbetet inom det lokala brottsförebyggande rådet, där polisen, näringslivet, församlingarna, skolan, brandförsvaret m fl medverkar. Kommunfullmäktiges brottsförebyggande program är och har varit en grundläggande utgångspunkt för arbetet.

Förnyelse, upprustning och skötsel av stadsdelens parker och grönområden styrs av den lokala parkplanen. Parkupprustningar har gjorts för att öka trygghet och trivsel i stadsdelsområdet.

Tillbud i förvaltningens verksamheter rapporteras på RISK - Stockholms stads gemensamma incidentrapporteringssystem

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	82 %		80 %	72 %	2013
Kommentar					
Andelen som upplever trygghet på Östermalm är stabil, mätningen uppvisar samma andelstal som 2012 och har ökat en procent sedan 2011. Stadens genomsnitt är 73%. Endast Bromma, Farsta och Kungsholmen visar något högre värden än Östermalm.					
 Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden	72 %	71 %	66 %	62 %	2013
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA	75 %	100 %	50 %	100 %	2013
Kommentar					
I Risk- och sårbarhetsanalys har förvaltningen, både på egen hand och tillsammans med övriga innerstadsstadsdelar samt Älvsjö, arbetat med tio risker- tänkbara händelser. I fyra av dessa händelser har förvaltningen gjort bedömningen att förvaltningen har möjlighet att vidta åtgärder för att minska och eliminera sårbarheter. I tre fall har åtgärder vidtagits, i det fjärde fallet är planering påbörjad.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå.	2013-01-01	2013-12-31	

Nämndmål:

1. Våld, alkohol- och drogbruk ska motverkas och invånare på Östermalm ska uppleva sin närmiljö som trygg

● Uppfylls helt

Beskrivning

Det våld som förekommer i stadsdelsområdet ska motverkas. Målet är att minska alkoholkonsumtion och drogmissbruk. Boende ska uppleva sin närmiljö som trygg. Samverkan både inom och utanför förvaltningen ska ske för att uppmärksamma våld i nära relationer och i riskmiljöer. Stödinsatser ska särskilt ges till dem som utsatts för våld i nära relationer.

Förväntat resultat

Att FUSSION medverkar till en fortsatt minskning av ungas alkohol- och drogkonsumtion. Att arbetet kring våld i nära relationer har förbättrats genom väl fungerande rutiner för handläggning, ansvarsfördelning och samarbete, både internt och externt.

Kommentar

Äldreomsorg

Biståndshandläggare har informerat muntligt och skriftligt brukare och närstående om olika sätt att öka tryggheten och säkerheten i vardagen. Till sin hjälp har handläggarna haft olika broschyrer att lämna till den enskilde och som kan användas vid diskussion i frågor såsom ökad brandsäkerhet, brottsminskande åtgärder, förbyggande av fallskador. På dagverksamheten och på vård- och omsorgsboenden har SDF särskilt följt upp det systematiska brandskyddet. Inom Hemtjänst Östermalm, egen regi, har vikt lagts vid att uppmärksamma och motverka äldres oro och utsatthet. Hemtjänst Östermalm informerar alltid om vilken personal som kommer samt bär ID-kort. Sekretess och säkerhetsrutiner följs vid nyckelhantering. Broschyrer med brottsförebyggande information har vid behov delats ut samt att ett systematiskt arbete för riskbedömning bedrivits t.ex. används en checklista för fallprevention.

Socialtjänst

Förvaltningen förebygger våld, alkohol- och drogbruk genom tidiga insatser för ungdomar som löper risk att fastna i missbruk och/eller kriminalitet, t ex genom den sociala insatsgruppen men också genom kontinuerlig samverkan med skola och polis kring ungdomar som riskerar att utveckla ett skadligt beteende. All samverkan kring barn och unga utgår från deras behov av stöd och insatser som så långt möjligt bygger på evidens.

Se vidare under nämndmålet *Förebyggande arbete prioriteras*.

Gaskeff

Nätverket GASKEFF, med representanter från högstadie- och gymnasieskolor, polis, fältassistenter, brandförsvaret, kyrkan och Familjeenheten har träffats två gånger per termin för informationsutbyte under året.

Skolsamverkan

Skolsamverkan med stadsdelens skolor har skett under två heldagar/under året. Socialtjänsten/Familjeenhetens enhetschef medverkar i styrgruppen kring detta tillsammans med skolornas rektorer och stadsdelens Barn- och ungdomschef.

FUSSION

2013 innebar stora förändringar och utvecklingsområden för FUSSION. Dels har finansieringen till stora delar tagits över av de kommunalt drivna skolorna med elever i årskurserna 4-9. Fussion har som mål att minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar i stadsdelen. Genom lektioner med elever främst i årskurs 7, samt genom föreläsningar för föräldrar med elever i årskurs 7-9 har Fussion arbetat aktivt med att påverka ungdomarnas och deras föräldrars attityder alkohol och andra droger (främst cannabis) som finns i ungdomskulturen. Fussion har även varit med och delvis utvecklat ett nytt material, *Effekt tobak*. I denna metod arbetar Fussion på ett liknande sätt med både lektioner och föreläsningar riktat till elever och dess föräldrar i årskurs 5. Samtidigt så är en forskare kopplad till arbetet för att utvärdera Effekt Tobaks kvalitet. Tre av fyra skolor har valt att använda Fussion under 2013 för att arbeta med skolpersonalen kring skolans mål och värdegrund. Metoden har varit handledning, föreläsningar och workshops. Projektledaren har arbetat fram ett metodmaterial för skolpersonal för att arbeta med eleverna under årskurs 7-9, i minst 10 lektioner. Övningarna handlar om att stärka ungdomarnas självkännet. Ett helt lärarlag på en skola har utbildats i materialet och har arbetat med eleverna utifrån det. Föräldrastödprogrammet ABC-Alla Barn i Centrum har ingått i Fussion verksamhet genom att två föräldragrupper har fått ta del av ABC.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal genomförda besök i preventivt syfte av stadsdelens försäljningsställen som säljer öl och tobak.	100	111	100 %		2013
Kommentar Under 2013 har Projektet Kollegialt Lärande fortsatt där Fält & Preventionsenheten genomfört projektet för Länsstyrelsen i Stockholm. Totalt har Fält & Preventionsenheten gjort 80 tillsynsbesök på olika butiker i länet utöver besöken på Östermalms butiker.					

Nämndmål:

2. Parker och grönområden ska vara välskötta, attraktiva och trygga för invånare och besökare

 Uppfylls helt

Beskrivning

I enlighet med Vision 2030 ska parkerna utvecklas till en gemensam resurs för allt fler invånare. Där ska finnas plats för lek, spontant spel eller avkoppling i en vacker, grönskande, tillgänglig, trygg och välskött park.

Förväntat resultat

Det finns plats för både aktiviteter och avkoppling i trygga, tillgängliga, välskötta parker och Östermalmsborna är delaktiga i parkutvecklingen. De gröna sambanden mellan parkerna inbjuder till promenader och cykelturer.

Kommentar

Förnyelse, upprustning och skötsel av stadsdelsområdets parker och grönområden har styrts av den lokala parkplanen. Entreprenaden för parkskötsel utför de insatser som ska hålla grönytorna välskötta och attraktiva. Under året har förfrågningsunderlag för ny upphandling av parkdriftentreprenör arbetats fram.

Parkupprustningar har genomförts för att öka trygghet och trivsel i stadsdelsområdets parker. Under året har upprustningen av Eriksbergsparken påbörjats med omläggning av parkens centrala trappa samt omfogningar av murar och vegetationsåtgärder. I Gustav Adolfsparken har bland annat en trädinventering utförts. Upprustningar har även gjorts av en parkyta vid Narvavägen och av Londonparkens planteringar.

Under sommaren har feriearbetande ungdomar i projektet "Vackra Stockholm" genomfört förbättringsprojekt i stadens parker bl a genom reparation och målning av lekutrustning. Tillgänglighetshöjande åtgärder har också genomförts i trappor och gångvägar.

En skötselplan för södra Hjorthagsparken togs fram under året. Syftet med planen är att bevara och utveckla de höga naturvärdena i parken. Åtgärder enligt planen har utförts under slutet av året.

För att minska nedskräpningen och öka ansvaret för det offentliga rummet fortsatte kampanjen "Tillsammans för ett renare Östermalm". Under april arrangerade förvaltningen tillsammans med Svenska kennelklubben och polisen en aktivitet kring vad man ska tänka på som hundägare i staden.

Parkerna är en viktig resurs för Östermalmsborna. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att få in boende och besökares idéer och synpunkter i parkutvecklingen. Under året har förvaltningen anlagt en urban odling och en biodling i Norra Djurgårdsstaden för att uppmuntra de nyinflyttades engagemang i sin närmiljö. Intresset och engagemanget har varit mycket stort.

Under hösten 2013 genomförde förvaltningen en medborgardialog kring upprustningen av Natur- och kulturstigen i Hjorthagen. Många tankar och bra idéer kom fram under dialogen. Stigen kommer att rustas upp under våren 2014.

Under våren samlade förvaltningen in blomsterlökar från allmänheten, som planterades ut och kommer att skapa medborgarnas lökbacke till våren 2014. Den 24 augusti arrangerade Stockholms stad Parkernas dag för tredje året i rad med bl a en trädvandring i Nobelparken.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Anordna tillfälliga aktiviteter/händelser i parken	2013-01-01	2013-12-31	
▶	Använda återvunnen sand vid halkbekämpning	2013-01-01	2014-12-31	
✓	Arbeta med belysningsprogram för parker tillsammans med trafikkontoret	2013-01-01	2013-12-31	
▶	Arbetet mot nedskräpning fortsätter	2012-01-01	2014-12-31	
✓	Fortsätta uppdatering av parkplanen	2012-01-01	2013-12-31	
✓	Genomföra skräpmätning	2012-01-01	2013-12-31	
✓	Identifiera mindre använda grönområden som kan aktiveras och förskönas	2013-01-01	2013-12-31	
✓	Upprätta program för underhållsätgarder/reinvesteringar	2011-01-01	2013-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

● Uppfylls helt

Kommentar

Förvaltningen har informerat samtliga brukare inom berörda målgrupper om vilka olika valmöjligheter som finns avseende utförare; föräldrar som ansöker om förskola, personer som ansöker om äldreomsorg, insatser för personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Förvaltningen har återkommande genomfört uppföljning för att säkerställa kvaliteten för verksamheter drivna på entreprenad. Uppföljningen har delgivits nämnden under löpande verksamhetsår, i anslutning till tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald

● Uppfylls helt

Kommentar

Valfrihet erbjuds genom Stockholms stads valfrihetssystem och kundvalsmodell. Se vidare under nämndmål. Alla indikatorer beräknas bli uppfyllda. Tyvärr visar indikatorn "Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg" en enda procentenhets lägre utfall än nämndens årsmål. Resultatet är trots det bättre än KF:s årsmål. Den lägre nöjdheten jämfört med prognos antas beror på att flera innerstadens förskolor är populära, vilket gör att föräldrar kan komma att erbjudas 2:a eller 3:e hands alternativ.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	78 %	79 %	80 %	76 %	2013
Kommentar 78 % av de svarande föräldrarna i 2013 års brukarundersökning säger sig ha haft möjlighet att välja vilken förskola barnet ska gå på, vilket är 2 % bättre än KF:s mål 76 %. Att det ändå blir gulmarkerat beror på att vi satt ett eget mer ambitiöst mål än KF på 80 %. Den lägre nöjdheten jämfört med prognos antar vi beror på att innerstadens förskolor är populära. Engelbrekts och Hedvig Eleonoras förskolor hör till den kategorin och många föräldrar söker plats där i första hand. Efterfrågan motsvaras inte av tillgången på lediga platser och föräldrarna erbjuds placering i sitt 2:a eller 3:e hands alternativ. Övriga förskolor har i stort sett kunnat erbjuda 1:a hands valet.					
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	71 %	66 %	68 %	68 %	2013
Kommentar Genomsnittet i staden är 65 %, vilket Östermalm uppnår med råge, 71 %. Handläggarna informerar om och hjälper den enskilde att hitta informationen om de olika valmöjligheterna, t ex i Jämför Service.					
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	94 %	92 %	71 %	71 %	2013
Kommentar Andelen personer som kände till möjligheten att välja hemtjänst har ökat sedan brukarundersökningen år 2012 då 92 % uppgav att de kände till detta. I staden uppgav 92 % att de känner till denna möjlighet.					
 Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende	85 %	88 %	60 %	56 %	2013
Kommentar I stadens centrala brukarundersökning uppgav 85 % av brukarna att de kände till möjligheten att välja vård- och omsorgsboende. I staden känner 81 % av brukarna till denna möjlighet.					

Nämndmål:

Invånare på Östermalm ska erbjudas valfrihet och mångfald

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen verkar för att olika typer av verksamheter och driftsformer inom respektive ansvarsområden blir kända.

Förväntat resultat

Informationen om valfrihet har nått ut och brukarna har gjort aktiva val. Att fler brukare

upplever att de har valfrihet och vet var informationen finns för att kunna göra sina val.

Kommentar

Äldreomsorg

Kundval inom äldreomsorgen innebär att den som har biståndsbeslut om hemtjänst, vård- och omsorgsboende och dagverksamhet har rätt att välja utförare av tjänsten.

Biståndshandläggarna har opartiskt gett råd och stöd för att hjälpa den enskilde att välja en utförare som tillgodoser dennes behov. Information har vid behov gett på annat språk och Stockholms stad har ingått i förvaltningsområdet för minoritetsspråket finska. För att underlätta valfrihet har information och vägledning funnits tillgänglig, exempelvis via Kontaktcenter/Äldre Direkt, Jämför service på stadens hemsida och en skriftlig kundvalskatalog. Enligt den centrala brukarundersökningen 2013 framkom att 94 % av omsorgstagarna i ordinärt boende kände till att de kunde välja utförare och siffran var 85 % bland äldre som bodde på ett vård- och omsorgsboende. Vetskapen om valfrihetssystemen har ökat de senaste åren, för tre år sedan uppgav 68 % av brukare i ordinärt boende att de hade denna kännedom.

Brukare inom äldreomsorgen har kunnat välja bland närmare hundra privata hemtjänstutförare som staden tecknat avtal med och stadsdelens hemtjänst i egen regi, Hemtjänst Östermalm. De senaste åren har allt fler äldre i stadsdelen valt en privat utförare av hemtjänst. Under 2013 har andelen som valt den kommunala hemtjänsten varit i snitt 31,4 %, snitt för 2012 var 34,1%. Hemtjänst Östermalm har under en längre tid haft ekonomiska problem och det har pågått en planering för att minska enhetens upptagningsområde med start 2014. Vid val av vård- och omsorgsboenden kan den enskilde välja bland de ca 150 utförare som staden har avtal med samt verksamheter i egen regi. Inom förvaltningen drivs Dianagården i egen regi. Det går att ställa sig i kö till önskade boenden men tendensen har varit att flertalet flyttar inom stadsdelsområdet. Äldrenämnden ansvarar sedan år 2013 för köhanteringen av vård- och omsorgsboenden.

Socialtjänst

Inom socialtjänsten har valfrihetssystemet införts inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning och socialpsykiatri. När det gäller verksamhetsområdet funktionsnedsättning avser det särskilda boenden, daglig verksamhet och korttidshem som har valt att ansluta sig till Lagen om valfrihet, LOV. Gällande socialpsykiatri avser det gruppboende, stödboende och sysselsättning. Den enskilde ges en god och objektiv information om de utförare som finns i stadens valfrihetssystem och var det går att finna ytterligare information, t ex i Jämför service.

Barn och Ungdom

Vi har uppdaterade webbsidor. Vi stämmer av regelbundet och försöker att synka våra olika informationsflöden. Hemsida och Jämförservice ger en korrekt bild av enheten och vi kontrollerar kontinuerligt att det som uppges där stämmer. Vi undviker att ha tomma platser på avdelningarna. Det kräver en omedelbar och bra dialog kösamordnare - förskola. Vid besök har vi mer och mer märkt att föräldrar redan är uppdaterade via jämförservice och förskolornas hemsida. Detta visar att informationskanalerna är välbesökta och informativa för brukarna.

- Vi har tagit hänsyn till föräldrars önskemål gällande t.ex. byte av avdelning i den mån det är möjligt och lämpligt.
- Vi har haft kontinuerliga föräldravisningar för att ge föräldrar information och kännedom om vilka olika förskolor vi kan erbjuda.
- Vi har svarat på frågor och informerat via personliga möten, e-post och telefon vilket har gynnat samarbetet med föräldrarna.
- Vi är öppna för visningar för föräldrar som vill se förskolan, och vi svarar på frågor vi får från utomstående föräldrar på telefon och som vi träffar på i parker m.m.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta systematiskt för att informationen på Jämför service ska vara korrekt, tydlig och uppdaterad	2013-01-01	2014-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden

 Uppfylls helt

Kommentar

Samtliga indikatorer är uppfyllda. I verksamhetsplanerna har förskoleenheterna formulerat åtaganden och beskrivit ett eget förväntat resultat. Inför 2013 års verksamhet har enheterna förtydligat och specificerat sina kriterier ytterligare för måluppfyllelse relaterat till stadsdelsnämndens mål.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2013
 Andel förskollärare av antal anställda	44 %	48 %	42 %	42 %	2013
 Andel nöjda föräldrar	85 %		85 %	85 %	2013
 Antal barn per grupp	15,3 barn/avd.	15,6 barn/avd.	16	16	2013
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,87 st	4,51 st	4,9 st	4,9	2013
 Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,7	3,71	3,7	3,6	2013
Kommentar					
Stadens indikator har reviderats inför 2013. Indikatorns olika områden ska besvaras utifrån en skala med kriterier för sex nivåer från 1 – 6. Kriterierna bygger på en progression där kvaliteten bedöms öka. Progressionen mellan nivåerna har för avsikt att tydliggöra hur läroplanens områden och olika arbetssätt både fördjupas och vävs allt mer samman, hur barns erfarenheter och intressen tas tillvara, hur barnens lek					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>respekteras och berikas, samt hur både barn och föräldrar blir allt mer delaktiga. Eftersom indikatorn/självvärderingsmaterialet bygger på förmågan att ställa sin egen praktik i relation till läroplanens mål är resultatet även till stor del beroende av insikten hos de som gör värderingen. Större insikt hänger ofta samman med en ökad självkritisk granskning av sin verksamhet och av olika metoder för uppföljning och verksamhetsutveckling. Nya arbetslag i ett antal förskolor och nya miljöer påverkar arbetslagens arbete och bedömning. Det noteras att medarbetarna har blivit mer medvetna om innebörden av nivåerna i självvärderingsunderlaget och därför värderat sig lägre än tidigare.</p> <p>Som jämförelse till stadsdelens resultat kan nämnas att nivå tre i indikatorn innebär att läroplanens uppdrag uppnås på ett grundläggande sätt medan det är först på nivå fem som läroplanens intentioner helt uppfylls. Kvalitetsarbetet i stadsdelen blir allt mer systematiskt och med allt tydligare koppling mellan mål och de metoder och former för uppföljning och utvärdering som används. Dokumentationen bör bli allt mer pedagogisk dokumentation och användas därmed i ökande grad för gemensam reflektion och som underlag för utvärdering. Inför 2014 bör arbetslagen förtydliga vilka underlag och belägg som leder fram till den bedömning som görs. I många fall behöver enheterna utveckla och förbättra arbetet med att dokumentera verksamheten, det är främst i dokumentationen som arbetslagen anser att de brister i.</p>					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare	2011-01-01	2014-12-31	
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram aktiviteter för att säkerställa en välfungerande övergång från förskola till förskoleklass.	2013-01-01	2013-12-31	
 Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att säkerställa att andelen förskolelärare ökar.	2013-01-01	2013-12-31	
 Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att öka föräldrarnas kunskaper om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling	2013-01-01	2013-12-31	
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med att dokumentera och följa upp förskolebarnens utveckling.	2013-01-01	2013-12-31	
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik och	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
språkutveckling			
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan.	2013-01-01	2013-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med språkutveckling i förskolan.	2013-01-01	2013-12-31	

Nämndmål:

Förskolan har goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolan kompletterar hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen sker därför i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna har möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan.

Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Förväntat resultat

Det förväntade resultatet år 2013 stämmer med läroplanens mål och riktlinjer, stadens indikator samt utbildningsförvaltningens kriterier för tillsyn.

Samverkan

- Förskolan har goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare.
- Förskolan följer barnens utvecklings och lärande.
- Förskolan genomför utvecklingssamtal som till form och innehåll beaktar föräldrarnas behov och synpunkter.

Brukarundersökning

- Förskolorna analyserar de områden i brukarundersökningen där nöjdheten inte är lika hög och utvecklar dialogen och informationen till föräldrar
- Föräldrarna får löpande information om verksamheten och om sitt barn.
- Föräldrarnas idéer och synpunkter hanteras systematiskt och professionellt.

Förskoleklassen

- Förskolorna utvecklar ett ömsesidigt utbyte med skolan.

Kommentar

Förskoleenheternas interna uppföljning och utvärdering visar:

Vi har haft öppna möten mellan vårdnadshavare och ledning, men dessa möten har varit väldigt lite besökta. Resultatet i brukarenkäten är inte så bra, vi har därför tagit fram en handlingsplan inför 2014. Samverkan med socialtjänst och med resursteam fungerar fortsatt

bra. Vi har väl fungerande rutiner för arbetet med barn som behöver extra stöd.

Vår strävan är att ha en öppen dialog med våra föräldrar och att de ska känna trygghet i vår verksamhet ser vi att vi lyckas med. Vi har eftersträvat att våra föräldrar är väl informerade om verksamhet, mål och arbetssätt, även här kan vi se att vårt sätt att arbeta har gett gott resultat. Föräldrarna har informerats bl. a. via månadsbrev, informationsmöten både innan och under barnens tid på förskolan, utvecklingssamtal, uppföljningssamtal, föräldramöten, förskole råd och avslutningssamtal. Det vardagliga och kontinuerliga samtalet har vi sett som det avgörande för den goda samverkan.

Vid planeringsdagar, möten med avdelningsansvariga samt vid APT har arbete skett och vid ett flertal tillfällen och med olika utgångspunkter har fokus lagts vid samverkan med föräldrar/vårdnadshavare.

Grupperna har haft olika former för samverkan med föräldrar, t.ex. föräldrafrukost, utvecklingssamtal, föräldramöten. Under dessa möten har barns trivsel, utveckling och lärande diskuterats. Vi har förskole råd och drop in kaffe där föräldrarna bjuds in.

Utvecklingssamtal

Vi erbjuder samtliga vårdnadshavare "utvecklingssamtal" där vi går igenom verksamhetens olika beståndsdelar med fokus på barnets möjligheter till utveckling. Samtal har hållits under året.

Och vid särskilda behov eller önskemål ställer vi upp på fler samtal.

Vi erbjuder vårdnadshavare ett "inskolningssamtal" där vi går igenom inskolningens olika beståndsdelar med fokus på barnets möjligheter till utveckling. Flera sådana samtal har hållits.

Samarbetet med skolan är något vi vill fortsätta att utveckla. Den upprättade handlingsplanen för samarbetet med skolan har inte följts tillfullo.

Ökad nöjdhet

Föräldrar har vid ett flertal tillfällen och i olika forum uttryckt att de känner sig nöjda, delaktiga i verksamheten och känner till sitt barns vardag, utveckling och lärande. Vi har vi även fått synpunkter på förbättringsområden och dessa tas emot och åtgärdas enligt fastställda rutiner.

Vi arbetar aktivt för att samarbetet mellan såväl avlämnande samt mottagande personal ska ske med fokus på att planering och genomförande av övergången mellan förskola och förskoleklass har blivit bra för barnet/barnen. Detta arbete har under året avlöpt väl.

Enligt FÖSK (Förskola-skola)-planen

Samverkan med vårdnadshavare angående övergången till skolan kan utvecklas mer, men vi anser ändå att vi når upp till målet.

Vårt arbete enligt Fösk-planen har hittills framförallt bestått av de delar som innefattar synliggörande av barnets utveckling och lärande.

Inskolningsperioden är viktig och där börjar vi bygga ett förtroendefullt samarbete med föräldrar genom lyhörddhet, delaktighet och ett gott bemötande.

Utbytet med f-klass blir sakta bättre. Förskolorna Fältöversten, Breiten och Gustav Adolf samarbetar med Östermalmsskolan för att göra övergången till f-klass smidigare.

Vi har samarbetat med Hedvig Eleonora Skola och har lämnat ett dokument innehållande information om barnens verksamhet under det sista förskoleåret.

Föräldrarnas delaktighet

Vi erbjuder en öppenhet där vi vill att alla ska känna att de kan ta upp frågor och funderingar med oss så snart det dyker upp.

Vi strävar mot att barnen tillsammans med sina föräldrar får en bra introduktion i förskolan, så de blir trygga i förskolans rutiner, barngruppen, personalen och lokaler. Vi jobbar utifrån en föräldraaktiv inskolning där förälder/vårdnadshavare är delaktiga under processen, vi erbjuder även föräldrarna att vara med en dag/halvdag i verksamheten. Personalen arbetar med att bygga upp ett förtroendefullt samarbete med föräldrarna.

Vi har en daglig och öppen dialog med föräldrarna. Pedagogerna har fortlöpande samtal med barnets föräldrar om vad barnet får vara med om i verksamheten relaterat till läroplanen.

Årets brukarundersökning

Vi tror att våra föräldrar är nöjda med vår verksamhet, men den nya enkäten får visa om vi har rätt.

Resultatet från Brukarundersökningen 2013 visar att föräldrarna får veta vad förskolan gör för att stödja mitt barns utveckling. Utifrån resultatet har vi under hösten 2013 analyserat och utvecklat vårt arbete i denna fråga och fortsätter det arbetet för att uppnå ett bättre resultat.

Årets brukarundersökning har visat ett gott resultat och varje avdelning följde upp sina resultat på föräldramöten. Ledningen har tillsammans med varje avdelnings pedagoger gjort en analys av resultatet där vi tillsammans lyft styrkor och utvecklingsområden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Utveckla föräldrastöd som riktar sig till alla föräldrar	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar			
ABC är föräldraträffar med syfte att ge föräldrar verktyg för att stärka relationen med barnet. Föräldrarna samlas i grupp om ca 15 under fyra tillfällen samt en återträff. I stadsdelsområdet bildas grupper för föräldrar till barn i förskoleålder och skolbarn. ABC kommer fr o m 2014 att ligga i den ordinarie verksamheten. Målet för 2014 är att ha minst två föräldragrupper/termin samt att SDF utbildar nya handledare, så att fler föräldrar får möjlighet att delta i föräldraträffarna.			
✓ Främja det finska språket	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar			
Finska - ett nationellt minoritetsspråk. Sverigefinska öppna förskolan har enligt lagen om de nationella minoriteterna bedrivit sin verksamhet för att främja finska språket och kulturen och i samråd med sverigefinnarna. Verksamheten har varit mycket uppskattad och välbesökt och fått stor uppmärksamhet i bl a finska media. Utvärderingen har visat tydliga önskemål om fortsatt verksamhet. Fortsättning av verksamheten diskuteras, men då i stadsdelens/innerstadsdelarnas regi. Inventeringen av finskspråkig personal är uppskjuten i väntan på Länsstyrelsens underlag som nu ska gälla samtliga minoritetsspråk.			

Nämndmål:

Förskolorna ger varje barn vad de behöver för att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Lärande och omsorg bildar en helhet. Kunskap anses finnas i olika former där även kreativitet ingår och barn kan lära på olika sätt där även grupplärande bör förekomma. Barnen ses som kompetenta och aktiva i sitt lärande och skapar delvis ny kunskap. Barns tankar och erfarenheter ligger till grund för verksamhetens innehåll.

Förväntat resultat

Det förväntade resultatet år 2013 stämmer med nivå 4 i stadens indikator för utveckling och lärande.

Förskolan har en dokumenterad rutin för att följa varje barns utveckling och lärande för att kunna utvärdera sina arbetssätt.

Barnen får på olika sätt ta del av alla läroplanens målområden som värdegrund, språk, matematik, skapande, naturvetenskap och teknik. Detta sker genom olika aktiviteter.

Inomhus miljön är genomtänkt. Den är både tydlig och innehåller samtidigt en variation av material och möjliga aktiviteter.

Barnen har i tillräcklig utsträckning ha tillgång till material utifrån förskolans målområden och arbetssätt. Detta innebär bland annat material för skapande, byggande och konstruerande samt matematik, böcker och material för skrivande samt material för rollek.

Förskolan har tillgång till material för naturvetenskapliga experiment och enkel teknik. Så stor del som möjligt av detta material är tillgängligt för barnen utifrån deras förutsättningar.

Urval och tillgänglighet är genomtänkta ur ett könsrollsperspektiv.

Förskolan inventerar den språkliga miljön kring varje barn även utanför förskolan och ha formulerade arbetssätt för hur man i samverkan med berörda föräldrar bäst ska stödja barnets språkutveckling utifrån barnets behov och förskolans förutsättningar.

Detta genomförs så att barnen även får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet.

Kommentar

En utförlig redovisning av förskoleenheternas förmåga att skapa förutsättningar för att ge varje barn vad de behöver för att inhämta och utveckla kunskaper och värden finns i bilagda kvalitetsredovisningar.

Utveckling och Lärande

Inom stadens prioriterade område – Utveckling och Lärande, har Östermalms kommunala

förskolor förädlat sitt resultat.

- Förskollärarna leder verksamheten på avdelningarna. Pedagogerna är nyfikna och aktiva och ser läroplanen som ett högst levande dokument som används i det dagliga arbetet.
- Såväl omvårdnad och omsorg som vila och andra aktiviteter vägs samman på ett balanserat sätt. Flertalet förskolor försöker arbeta efter ett projektinriktat arbetssätt vilket innebär att ett tema och olika projektområden genomsyrar den dagliga verksamheten i en helhet, där läroplanens ämnesområden integreras, liksom genusfrågor, språk, teknik osv. Material och miljö ska därmed anpassas efter barnens aktiviteter och verksamhetens innehåll,
- Den pedagogiska miljön har varit i fokus och förändringar görs för att göra den ännu mer tillgänglig för barnen. Föräldrarna är informerade om hur miljön är utformad. Det finns viss dokumentation som synliggör de möjligheter som finns och som i kvalitetsarbetet delvis används för att utveckla miljö och material utifrån de mål verksamheten har. I utformningen av miljön ges barn möjlighet till egna val, sitt eget lärande, inflytande över sin vardag och tillgång till IKT.
- Det pedagogiska materialet har setts över och kompletteras kontinuerligt efter barnens intresse och behov. Flera förskolor har även börjat använda iPads för att ytterligare väcka intresse för böcker, läsande och det skrivna språket. Matematik har integrerats på ett naturligt sätt i verksamheten.
- Enheternas rapporter visar på många goda exempel av arbetet med naturvetenskap. Teknik är fortfarande svårare att fånga och förskolorna diskuterar ämnet vidare. De avdelningar som har fördjupat sig i experiment är mycket nöjda med hur barnens nyfikenhet väckts.
- Uppföljningsarbetet har kunnat synliggöra ett aktivt och målinriktat arbete inom de flesta enheter. Barnens utveckling dokumenteras och följs upp kontinuerligt och förmedlas på flera olika sätt till dem själva, andra barn, personal och föräldrar. Arbetet dokumenteras på olika sätt - dels individuellt för varje barn, dels försöker förskolorna också utveckla dokumentationen av grupprocesserna och lärandet i grupp. Barn som behöver extra stöd är så integrerade som möjligt i det vardagliga arbetet och ingår med sina stödpersoner i olika sammanhang och aktiviteter. Dokumentationerna är ett pedagogiskt verktyg som ständigt utvecklas för att på bästa sätt synliggöra individen och gruppens utveckling och lärande. Arbetet med detta följs ständigt upp. Personalen har vid ett flertal tillfällen med hjälp av uppföljningsverktyg kunnat visa att barnen har fått verktyg och möjligheter att tillsammans med personalen utmanas i vardagen med utgångspunkt i en lek och lustfyllt lärande. Barnens utveckling och lärande har kommit till konkret uttryck i verksamheten. Detta har kommit till uttryck i vardagen med utgångspunkt inom samtliga av Läroplanens målområden.
- 77 % av de svarande föräldrarna är nöjda med de kulturupplevelser som barn erbjuds i förskolan (t.ex. besök på teater, konserter, museer, möjligheten att själv uttrycka sig med musik, måla, dansa m.m.). Vi ser att det är nödvändigt att förskolorna informerar och diskuterar mer med föräldrar om Kultur i förskolan, d.v.s. kultur för med och av barn. Kultur för barn d.v.s. professionell scenkonst vet alla vad det är. Men vad är ”kultur med och av barn”. Det finns ett ”glapp” mellan vad personalen vet och vad föräldrar tror. Detta fortsätter vi att arbeta med under höstterminen i Kulturombudsgruppen.

- Förskolorna fortsätter att boka olika föreställningar med professionell scenkonst. För att det ska bli en bra spridning av olika kulturupplevelser som dans, musik, sång, teater, cirkus, kultur-natur, kulturhistoria osv inspirerar man och tipsar varandra på kulturombudsmöten. Detta tillsammans med kulturpengen har bidragit till att barnen har fått fler möjligheter till kulturupplevelser.

Den språkliga miljön

- Arbetet med den språkliga miljön är ständigt pågående på alla förskolor.
- Fortsatt samarbete med biblioteken har varit stående inslag i verksamheten när det gäller kunskaper om bra barnlitteratur och barnlitteratur på olika språk. Detta har kommit barnen till del på förskolorna. Men kunskaper om barnlitteratur, högläsning och barnens eget berättande behöver fördjupas ytterligare.
- I syfte att lära mer om barns eget berättande gjordes ett studiebesök på en finsk förskola på Södermalm. 18 pedagoger deltog från Östermalm.
- Kultur och språksamordnaren och språknätverket med en representant per enhet, har inte kunnat fullfölja hela sitt planerade uppdrag under året p g a förändringar i enheternas organisation, nyrekryteringar mm.
- Kultur och språksamordnaren har deltagit i Utbildningsförvaltningens ”lilla språknätverk” med representanter från olika stadsdelar 5 ggr under året. Fokus är då flerspråkighet-språkutveckling-aktuell forskning och andra språkutvecklingsområden.
- Utbildningsförvaltningen har givit stadsdelarna i uppdrag att göra en språkkartläggning över antal barn och personal som talar annat språk än svenska. Detta ska sammanställas efter 20 januari 2014.
- Inventeringen av finskspråkiga barn och personal i Länsstyrelsens regi är inte i dagsläget aktuellt p g a att Utbildningsförvaltningen håller i en kartläggning som gäller samtliga befintliga språkgrupper och då täcker den uppgifter om finska språket.
- Sverigefinska öppna förskolan i Hjorthagen fortsätter att samverka med representanter för de finska minoriteterna, dvs föräldrarna.
- Arbetsmarknadsförvaltningen sammankallar ansvariga kontaktpersoner (på Östermalm- kultur och språksamordnaren) till regelbundna möten om språkminoriteterna. År 2013 har det främst handlat om finska språket och kulturen.

Barn i behov av extra stöd

- Under året har 76 barn och 4 förskolegrupp haft verksamhetsstöd. Stadsdelen har fått ekonomisk ersättning för 5 barn från andra stadsdelar. Därtill har 5 barn varit placerade på specialförskola i annan kommun och 1 barn placerat på specialförskola i annan stadsdel.Handledning/konsultation har ingått kring 45 av barnen, dessutom har möten med habilitering, syncentral m. fl. hållits gällande ytterligare 20 av barnen.
- Uppföljning av verksamhetsstödet har gjorts både vår och höst av de interna barnen. Innan förskole start har möten hållits kring ett flertal barn tillsammans med föräldrar, förskolechefer och habiliteringspersonal. Under hösten 2013 har vi även fått kännedom om ett antal barn med särskilda behov som ska börja i förskola under år 2014. Planering av förskole placering för dessa barn sker kontinuerligt i samråd med kö-assistent, förskolechefer, föräldrar och samordnare.
- Handledning och konsultation har hållits med personal på olika förskolor kring ytterligare drygt 20 barn, både anonyma och namngivna, där uppdrag inkommit till

specialpedagogen.

- Med stöd av denna handledning har förskolorna kunnat göra förändringar i sin verksamhet, så att man inte behövt söka extra resurser för dessa barn.
- Fördelningen pojkar flickor är 2:1 på alla beviljade ärenden och ser man bara till de som ”upptäcks” på förskolan är förhållandet 3:1. Utifrån genusperspektiv kan man ställa frågan vilka ”normer” för flickor respektive pojkar finns i stadsdelsförvaltningen för att man ska ”bli ett barn i behov av särskilt stöd”. Kanske behöver man anpassa krav, förväntningar och ramar för att ge ännu fler barn förutsättningar att leva upp till dem utan att de ska behöva ”bli ett barn i behov av särskilt stöd”. Samtidigt måste de ”tysta” barnen (ofta flickor) uppmärksammas och få plats att utvecklas utifrån sina förutsättningar, några av dem kanske är i behov av särskilt stöd.
- Nätverksträffarna under våren arbetade systematiskt med att förbättra den plattform och de blanketter som använts i stadsdelen då man ansöker om extra bidrag för barn i behov av särskilt stöd. Det ledde till en förnyad plattform och nya blanketter som började användas inför ansökningar om verksamhetsstöd för våren 2014.
- Under höstens nätverksträffar har det nya materialet implementerats. Man har även följt upp hur dokumentationen på förskolan ser ut innan man kommer fram till en ansökan. De nya handlingsplanerna har diskuterats livligt. För att man ska kunna se dem som ett stöd i det dagliga arbetet, vilket är syftet, behöver man fortsätta utveckla skrivandet av dem. Det kanske inte räcker då att revidera dem en gång/termin, utan nya mål och metoder kanske behöver tillföras vid de uppföljningssamtal som många pedagoger har regelbundet med föräldrarna under terminerna.
- På nätverksträffarna har statistik för hur barnantalet fördelar sig på de olika enheterna diskuterats i kombination med vilka svårigheter som finns bakom ansökningarna. Detta har bl. a lett till diskussioner och erfarenhetsbyte mellan enheterna om hur man kan arbeta med olika slag av stöd. Detta har lett till att medvetenheten om specialpedagogiskt tänkande har ökat hos deltagarna och att några tagit den medvetenheten med sig ut till sina enheter, vilket märktes vid höstens uppföljningstillfälle av verksamhetsstödet.
- Föräldrarnas delaktighet har berörts på träffarna och för att kunna nå än bättre resultat måste föräldrarna involveras mer i arbetet och inte bara få ett färdigskrivet dokument i handen för undertecknande. Jag ser att då föräldrar tidigt involveras i svåra samtal och där man har samtal regelbundet blir samarbetet kring barnet konstruktivare. Här har funnits och finns fortfarande ett ganska stort behov av stöd från specialpedagogen att delta i dessa samtal. Detta ska fortsätta att vara ett tema under år 2014 på nätverksträffarna liksom upprättandet av handlingsplaner.
- Arbetslag där handledningen är regelbunden och där hela arbetslaget deltar ökar medvetenheten om att förändringar i förhållningssätt och arbetssätt kan leda till att man ser på barnens svårigheter med andra ögon. Att våga pröva andra metoder och öppna upp för diskussioner om egna farhågor, förutfattade meningar, olikheter mm leder ofta till att de som arbetar med barnet utvecklas på ett mer positivt sätt. Inställningen och efterfrågan hos förskolornas ledningsgrupper till handledning för sin personal har betydelse för att personal ska vilja och våga ändra förhållningssätt och arbetssätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Bibass-nätverket fortsätter sitt arbete	2013-01-01	2014-12-31	
 Språknätverket fortsätter sitt arbete	2013-01-01	2014-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg

 Uppfylls delvis

Kommentar

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts delvis då några indikatorer, bl a med resultat från brukarundersökningar, visar på delvis eller negativ måluppfyllelse.

Se vidare under nämndmål.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	91,89 %	82,5 %	80 %	80 %	VB 2013
Kommentar	Snitt i staden är 82,8%.				
 Andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatri	35,42 %	59,2 %	50 %	tas fram av nämnden	2013
Kommentar	Enligt uppgifter från socialförvaltningen så har beräkningsgrunderna för indikatorn ändrats 2013. För 2012 räknades även klienter som hade som delmål att bevara funktion med i det antal som uppnått en högre funktionsnivå. År 2013 är dessa borträknade och sänker då i hög grad det antal klienter som uppnår en högre funktionsnivå. 35% för 2013 går alltså inte att direkt jämföra med 2012 års resultat.				
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes (loF)	87 %	70 %	80 %	80 %	2013
Kommentar	Årets resultat 87 % är väsentligt bättre än förra årets, 70 %, och ligger även väsentligt högre än KFs mål 80 %.				
 Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
inom 48 timmar					
 Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (IoF)	79,69 %	67,07 %	65 %	65 %	VB 2013
Kommentar Stadens genomsnitt är 74,9 %.					
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	29 %	14 %	45 %	-	2013
Kommentar 2013 är ett sk mellanår då många av de boende i försökslägenheterna inte har bött tillräckligt långa för att bostaden ska överföras till ett eget kontrakt. Det mest troliga är att andelen egna kontrakt kommer att öka väsentligt under nästa år. Antal kontrakt som har övertagits är liksom vid förra mätningen 5 st. Antalet försökslägenheter som angavs 2012 inkluderade även träningslägenheter pga feltolkning.					
 Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	85 %	100 %	tas fram av nämnden	2013
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	84 %	85 %	öka	2013
Kommentar Förvaltningens målsättning är att de personer som har kontakt med förvaltningen ska känna sig väl bemötta och ska också uppfatta att tillgängligheten är god. I brukarundersökning för 2013 är utfallet 80 %, årsmålet 85% uppnås inte. Stadens snitt ligger på 80 %. Ett förbättrings- och utvecklingsområde under 2014.					
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	65 %	64 %	72 %	öka	2013
Kommentar Årsmålet 72 % uppnås inte. Resultatet 65 % är dock en lite förbättring i jämförelse med förra årets resultat och är detsamma som stadens snitt. Motivationsarbetet med att få klienten delaktig i framtagandet av genomförandeplanen fortsätter att utvecklas.					
 Andel personer med funktionsnedsättning som	54 %		70 %	tas fram av nämnden	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)					
Kommentar Årsmålet uppnås inte, vilket kan bero på att utemiljön under vinterhalvåret var mycket svårtillgänglig under lång tid pga av stora mängder snö och is på trottoarer etc. Förvaltningens egna lokaler är tillgängliga och där brister uppstår kan de som regel åtgärdas.					
■ Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet. (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)			80 %	tas fram av nämnderna	2013
Kommentar Indikatorn går ej att följa upp för stadsdelen, då resultatet hämtas från brukarundersökningen sarskola, vilken ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde, samt då ingen sådan fråga har ställts i undersökningen för 2013. Stadsdelsförvaltningarna anger inget utfall på indikatorn enligt anvisning från SLK.					
● Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	73 %	75 %	tas fram av nämnden	2013
● Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	1,2 %	0 %	0 %	tas fram av nämnden	2013
Kommentar Av 82 personer som har daglig verksamhet har en person övergått från daglig verksamhet till lönearbete.					
◆ Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	71 %	80 %	91 %	2013
Kommentar Årets resultat 79 % når nästan upp till årsmålet 80 % och är en förbättring med 8 % i jämförelse med förra årets resultat, men det är fortfarande en bra bit kvar till KFs mål 91 %. Förvaltningens uppfattning är ändå att våra brukare upplever trygghet i sina boenden. Inga indikationer på det motsatta har kommit till förvaltningens kännedom.					
◆ Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	77 %	83 %	91 %	2013
Kommentar					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>Årets resultat 81 % når nästan upp till årsmålet 83 % och är en förbättring med 4 % i jämförelse med förra årets resultat, men det är fortfarande en bra bit kvar till KFs mål 91 %, snittet i staden var 82 %. Förvaltningens uppfattning är ändå att våra brukare är nöjda med sin dagliga verksamhet. Inga indikationer på det motsatta har kommit till förvaltningens kännedom.</p>					
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	77 %	85 %	91 %	2013
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	71 %	70 %	80 %	89 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Resultatet 71 % når inte upp till årsmålet 80 %. KF:s mål var 89 %. I de uppföljningar som biståndsbedömaren ska göra en till två gånger per år är detta en av flera frågeställningar som finns i det uppföljningsmaterial handläggaren använder sig av, DUR (dokumentation utvärdering resultat). Det möjliggör vid uppföljning att tidigt få klarhet i om den enskilde trivs eller inte i sitt boende och på detta sätt ges möjlighet att påverka själva utförandet av insatsen. Ett förbättringsområde för både beställare och utförarverksamheter under 2014.</p>					
 Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg)	90 %	97 %	90 %	90 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Utifrån stadens centrala brukarundersökning är 90 % av brukarna på Östermalm som beviljats dagverksamhet nöjda.</p>					
 Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	83 %	79 %	80 %	84 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Stadsledningskontorets brukarundersökning för brukare i ordinärt boende med beslut om hemtjänst från Östermalm stadsdel, kommunal och privat regi, svarsfrekvens 59 %. Andelen nöjda brukare har ökat inom hemtjänst i stadsdelen totalt sett sedan år 2011 då andelen nöjda var 69 % men minskat något sedan 2012 då 84 % var nöjda. Undersökningen visar att andelen nöjda omsorgstagare inom den kommunala hemtjänsten är totalt 87 % vilket är en ökning från 79 % år 2012. Andelen nöjda med privata utförare på Östermalm är 80 %. Nöjdheten totalt sett i staden är 84 %. Stadsdelens förväntade årsmål om 80 % nöjda har uppnåtts, förvaltningen arbetar vidare med frågan för att uppnå KF:s mål.</p>					
 Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	83 %	84 %	84 %	84 %	2013
<p>Kommentar</p> <p>Stadsledningskontorets brukarundersökning riktad till brukare med beslut om vård- och omsorgsboende från Östermalm stadsdel, alla driftsformer. Svarsfrekvens för stadsdelen är 60 %. Andelen nöjda har ökat totalt sett på boendena inom stadsdelen sedan brukarundersökningen år 2011 (79 %). Förvaltningen arbetar vidare med frågan för att uppnå KF:s mål, frågan följs kontinuerligt upp genom uppföljning på individ- och verksamhetsnivå. Andelen nöjda totalt i staden är 84 %.</p>					
 Maten smakar bra - Vård och omsorgsboende	69 %	69 %	73 %	76 %	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
(äldreomsorg)					
Kommentar					
Stadsledningskontorets brukarundersökning riktad till brukare med beslut om vård- och omsorgsboende från Östermalm stadsdel, alla driftsformer. Svarefrekvens för stadsdelen är 60 %. Nöjdheten med maten är totalt sett densamma sedan brukarundersökningen år 2012 men är en lägre siffra jämfört med 2011 då andelen nöjda med maten var 74 %. Varje boende har möjlighet att välja mellan två olika rätter och förvaltningen lyfter vikten av att åsikter om kostens kvalitet samt utbudet i matsedlarna lyfts fram. Förvaltningen arbetar vidare för att uppnå, och behålla nöjdheten med maten. Nöjdheten med maten totalt i staden är 76 %.					
 Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	75 %	74 %	76 %	76 %	2013
Kommentar					
Stadsledningskontorets brukarundersökning riktad till brukare med beslut om vård- och omsorgsboende från Östermalm stadsdel, alla driftsformer. Svarefrekvens för stadsdelen är 60 %. Nöjdheten med måltidssituationen har totalt sett ökat på boendena inom stadsdelen sedan brukarundersökningen år 2011 då 71 % var nöjda och ökat något sedan år 2012 då andelen var 74 %. Förvaltningen arbetar vidare med frågan för att uppnå KF:s mål bl.a. genom att betona, och följa upp, vikten av en trevlig måltidsmiljö i samband med näringsrik mat, vacker och ändamålsenlig dukning samt trevlig social samvaro kring måltiderna. Nöjdheten med måltiden totalt i staden är 76 %.					
 Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	73 %	71 %	73 %	75 %	2013
Kommentar					
Stadsledningskontorets brukarundersökning för brukare i ordinärt boende med beslut om hemtjänst från Östermalm stadsdel, kommunal och privat regi, svarefrekvens 59 %. Upplevelsen av hur brukarna kunde påverka hur hjälpen utförs i ordinärt boende har ökat sedan brukarundersökningen år 2012 men minskat något sedan 2011. Andelen som upplever att de kan påverka är totalt i staden 73 %. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med frågan bland annat genom ett fortsatt arbete med kontaktmannaskap där brukaren har inflytande över vem, när och hur hjälpen genomförs.					
 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	82 %	83 %	85 %	85 %	2013
Kommentar					
Stadsledningskontorets brukarundersökning för brukare i ordinärt boende med beslut om hemtjänst från Östermalm stadsdel, kommunal och privat regi, svarefrekvens 59 %. Upplevelsen av trygghet i hemtjänsten har ökat totalt sett i stadsdelen sedan brukarundersökningen år 2011 då andelen var 80 % men minskat något sedan 2012 då 83 % upplevde trygghet. Tryggheten inom den kommunala hemtjänsten är 86 % för år 2013. Upplevelsen av trygghet totalt i staden är 80 %. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med frågan.					
 Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	88 %	88 %	90 %	90 %	2013
Kommentar					
Stadsledningskontorets brukarundersökning riktad till brukare med beslut om vård- och omsorgsboende från Östermalm stadsdel, alla driftsformer. Svarefrekvens för stadsdelen är 60 %. Upplevelsen av trygghet har ökat totalt sett på boendena inom stadsdelen sedan brukarundersökningen år 2011 då 86 % upplevde trygghet och är i likhet med andelen för 2012. Förvaltningen arbetar vidare med frågan för att uppnå KF:s mål, frågan följs					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
upp kontinuerligt genom uppföljning på individ- och verksamhetsnivå. Upplevelsen av trygghet totalt i staden är 89 %.					

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska säkerställa att stadens riktlinjer för samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa är implementerad i alla förskolor och skolor	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar			
Arbetet utifrån samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsnämnden och utbildningsnämnden har följts enligt planering.			
✓ Vidta åtgärder för att förebygga och arbeta för att minska narkotikaanvändningen	2012-01-01	2013-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna ska i samråd med bostadsbolagen inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppbestäder eller servicebestäder.	2013-01-01	2013-12-31	
✓ Stadsdelsnämnderna, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra i tidigt skede planera för omsorgslägenheter i stadsutvecklingsområden.	2013-01-01	2013-12-31	
✓ Säkerställ att nämnderna beställer de gruppbestäder som behövs.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar			
Stadsdelsnämnden beställer gruppbestäder med förutsättningen att verksamheten ska kunna bedrivas utifrån budgetläget.			
✓ Förstärka arbetet med att erbjuda kollo. Både riktade insatser och generellt tillgängliggöra informationen. Möjligheten till anmälan ska finnas digitalt och manuellt.	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nämnderna och stadens bolag ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Barnperspektivet beaktas alltid i alla beslut där barn är berörda. Att så sker kontrolleras i samband med ärendedragningar och vid kollegiegranskning av ärenden			
 Stadsdelsnämnderna ska strukturerat arbeta med att förbättra brukarnas nöjdhet	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Socialstyrelsens krav på ett systematiskt kvalitetsarbete har legat till grund för socialtjänstens kvalitetsutveckling. Planeringsdagar har avsatts för detta arbete. Samtliga avgörande processer har identifierats och tydliga rutiner och flödesscheman finns. Resultaten av de centrala brukarundersökningarna ligger till grund för förbättringsåtgärder. Årets resultat ligger i stort på genomsnittsnivån i staden vad gäller äldreomsorg och funktionshinderområdet och området socialpsykiatri är högre än snittet.			
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att äldreomsorgens myndighetsutövning och kommunala utförare arbetar i enlighet med Stockholms stads värdegrund och värdighetsgarantier	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Under året har medarbetare deltagit i högskolekurser och föreläsningar om äldreomsorgens värdegrundsarbete.			
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Stockholms stad har under 2013 arbetat med ett projekt i syfte att skapa ett nytt sätt att följa upp vård- och omsorgsboenden och på så sätt bidra till en enhetlig kvalitet inom äldreomsorgen. Fyra representanter från Östermalm har under året deltagit i pilotprojektet.			

Nämndmål:

1. Förebyggande arbete prioriteras

 Uppfylls helt

Beskrivning

Olika insatser sker så tidigt som möjligt för att undvika behov av vård, rehabilitering och stora ingrepp i den enskildes liv. Exempelvis erbjuds dagsutflykter för äldre under hela året i

förebyggande syfte. Det lokala brottsförebyggande rådet samordnar i medverkan av polisen arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre, samt även samordna det drog- och brottsförebyggande arbetet bland ungdomar. Förebyggande arbete för barn och ungdomar prioriteras. Föräldrastödsprogram erbjuds föräldrar. Samarbete mellan skola och socialtjänst på lokal nivå uppmärksammas särskilt. Stadsdelsförvaltningen skapar meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under ledigheter från skolan, genom bl a feriearbeten och dagkollo. Hemlöshet motverkas, förvaltningen och bostadsbolag samarbetar för att förebygga vräkningar. Familjer med osäkra boendeförhållanden prioriteras.

Förväntat resultat

Förutsättningar ges för ett så självständigt liv som möjligt. Trygghet för alla boende i stadsdelsområdet där utsatthet ska motverkas. Färre individer som under sin uppväxt riskerar en ogynnsam utveckling. Minskat våld inom familjer, minskad kriminalitet. Mindre alkohol- och drogbruk. Bromsad rekrytering till missbruk.

Kommentar

Socialtjänst

Insatser sker så tidigt som möjligt för att undvika behov av vård, rehabilitering och stora ingrepp i den enskildes liv.

Samverkan med BVC

Barnavårdscentralerna Riddargatan, MamaMia och Martina-mottagningen remitterar till en gruppverksamhet på förskolan Villagatan 12 där socialtjänsten ingår, i syfte att ge en god inledande kontakt med spädbarnsfamiljer. Till gruppen har 12 familjer remitterats under året.

I samarbete med öppna förskolan Villagatan 12 har nyblivna föräldrar och spädbarn fått hjälp i syfte att bryta isolering och stödja anknytning till barnen.

Samverkan med stadsdelens Öppna förskolan och förskolor

Samverkan med förskolor sker i individuella ärenden enbart då antalet förskolor i stadsdelen är för stort för en gemensam regelbunden samverkan. Viss samverkan har ändå skett i samband med samverkansdagar tillsammans med skolan, samt i BUS-samarbetet. Ett samverkansdokument har utvecklats under året.

Komet-grupper

Komet-grupper har erbjudits regelbundet under året till föräldrar med barn som har uppförandestörning. Under året har en grupp för åldern 3-12 år genomförts. Föräldrar till 6 barn deltog.

Skilda världar

Grupper för barn i vårdnadstvister "Skilda världar" är en ordinarie verksamhet där 14 barn har deltagit under året.

Trappan-modellen

Möjlighet till individuell krisbearbetning enligt "Trappan-modellen" för barn som upplevt våld i familjen. 5 barn har deltagit under året.

Ersta-Vändpunkten

Möjlighet till deltagande i grupp för barn till missbrukare genom "Ersta vändpunkten". Ingen har remitterats via förvaltningen. De flesta söker direkt till Vändpunkten.

Samarbete med grundskolorna

Utvecklingen av det organiserade samarbetet med grundskolorna har fortsatt under 2013 med bland annat regelbundna träffar med skolornas elevvårdsteam.

Om sociala insatsgrupper

Från och med oktober har socialtjänsten vid de fyra innerstadsstadsdelarna kunnat erbjuda insatsen "social insatsgrupp" ihop med polisen för unga som riskerar att fastna i allvarlig kriminalitet. När socialtjänsten fattar beslut om sådan insats för den unge, görs en samordnad insats med polis och andra myndigheter och syftet är att förhindra att ungdomen fastnar i kriminalitet. Östermalm har hittills inte haft några ungdomar aktuella i dessa grupper.

Ungdomsmottagningen

Kärnverksamheten på Ungdomsmottagningen omfattar psykosocial rådgivning och stödsamtal samt preventivmedelsrådgivning, provtagning, undersökning, behandling och smittspårning av sexuellt överförbara sjukdomar. Mottagningen riktar sig i första hand till ungdomar boende i de tre samverkansstadsdelarna. Det centrala läget medför dock att mottagningen även är välbesökt av ungdomar som inte bor i området. Under året har alla elever i årskurs nio i de kommunala skolorna inom Östermalm, Kungsholmen och Norrmalm fått möjlighet att besöka mottagningen och att få information om sex- och samlevnadsfrågor, sexuellt överförbara sjukdomar, vikten av att använda kondom samt möjligheten att få samtalskontakt med kurator. En kurator och en barnmorska har erbjudit tvärprofessionellt stöd i form av gruppverksamhet för unga kvinnor med samlagssmärta.

Under 2013 besökte 1488 ungdomar kuratorn och 6523 ungdomar besökte barnmorska och/eller läkare.

Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har bl a fokus på barn- och ungdomsfrågor i syfte att påverka attityder till konsumtion av alkohol och droger samt att uppmärksamma kriminell utveckling bland ungdomar.

Öppen träffverksamhet för psykiskt funktionsnedsatta

Förvaltningen har beviljat föreningsbidrag till RSMHs lokalförening Carpe Diem för öppen helgverksamhet samt till filmklubb med 13 000 kr, varav 5 tkr i kulturbidrag och har också bistått med lokaler, vilket även görs i fortsättningen.

Start-punkten Östermalm

Startpunkten är en öppen träffverksamhet för personer med psykisk ohälsa boende på Östermalm. Inriktningen är hälso- och kulturaktiviteter. Under vintern 2013 pågick ett hälsoprojekt i samarbete med Gymnastik- och Idrottshögskolan, GIH, med träning två eftermiddagar i veckan på GIH och med ca 10 deltagare. Därefter har det varit gymnastik en gång i veckan i en gymnastiksal, ledd av Startpunktens aktivitetsansvarige, då med något färre deltagare. Den aktiviteten har pågått hela sommaren och hela hösten 2013. Under sommaren var det gemensamma utflykter med alla deltagare två gånger i veckan. En halvdagsutflykt och

en heldagsutflykt. Vissa var friskvårdsutflykter med promenader och bad beroende på vädret. Andra var museum och andra kulturutflykter. Under hösten har gymnastiken fortsatt liksom promenader i närområdet. Det startades även en ”sluta röka kurs” och en ”kost & hälsokurs” för deltagare, tyvärr med litet intresse.

Personligt ombud

Stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Östermalm har sedan september 2011 en gemensam och samlokaliserad organisation för personligt ombud. Kungsholmen har 0.5 ombud, Norrmalm 0.5 ombud, Södermalm 1.0 ombud och Östermalm 1.0 ombud. Till grund för arbetet finns en överenskommelse mellan stadsdelsförvaltningarna. Personligt ombud vänder sig till personer mellan 18 och 65 år med psykisk funktionsnedsättning som behöver hjälp med att få till stånd samordnade insatser i enlighet med dennes behov, önskemål och rättigheter. Arbetet kan innebära stöd i kontakter med t ex sjukvård, socialtjänst och Försäkringskassan. Personligt ombud arbetar på uppdrag av den enskilde. Antalet klienter på Östermalm 2013 var 24, varav 18 kvinnor och 6 män.

Om våld i nära relationer

Östermalms stadsdelsförvaltning har under verksamhetsåret 2013 fortsatt sitt långsiktiga arbete mot våld i nära relationer. Förvaltningen arbetar enligt en lokal rutin som är gemensam för de tre stadsdelsförvaltningarna i norra innerstaden och som bygger på Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer 2012-2014 och stadens riktlinjer för handläggning av ärenden som handlar om våld i nära relationer. Arbetet med att göra rutinen och informationen känd bland utförare och samverkansparter har fortsatt under 2013.

Under 2013 har samarbetet med Kungsholmens och Norrmalm stadsdelsförvaltningar fortsatt med stöd av utvecklingsmedel från Socialstyrelsen. Fokus i arbetet är förbättrade rutiner, metodutveckling och förbättrad styrning av området våld i nära relationer. Under verksamhetsåret har FREDA, *Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer*, börjat testats. Projektet avslutas under våren 2014 och en större sammanfattning redovisas i tertialrapport 2.

Totalt har förvaltningen haft kontakt med 54 våldsutsatta kvinnor, varav 8 har varit i behov av skyddat boende. 43 barn har bevittnat våld och 18 barn har själva varit utsatta för våld.

Budget- och skuldrådgivning

Norrmalms SDF utför budget- och skuldrådgivning till förvaltningarna Östermalm, Kungsholmen och Södermalm. Totalt under året har skuldrådgivarna haft kontakt med ca 450 personer. Ungefär hälften av dessa har kontakt med socialtjänst och/eller psykiatri. De flesta skuldsatta har hamnat i skuldsättning beroende på minskade inkomster pga exempelvis sjukdom, arbetslöshet, skilsmässa. Av de som söker rådgivning bor ca 20% på Östermalm, 40 % på Södermalm, 20% på Kungsholmen och 20% på Norrmalm.

Sedan april 2012 finns en öppen rådgivning en dag per vecka. Alla nybesök går via öppna rådgivningen. Ingen kötid finns sedan öppna rådgivningen startade. Tidigare var kötiden ca 3 månader. Hittills i år har 329 personer besökt öppna rådgivningen och av dessa är 63 personer från Östermalm, 132 från Södermalm, 74 från Kungsholmen och 60 från Norrmalm.

Antal ärenden som finns registrerade sedan april 2013 är 429 st. Av dessa är 149 st avslutade och 280 st aktuella. Genomsnittligt antal rådgivningstillfällen per person är 2 besök.

Den sökande kan också söka hjälp och stöd under den femåriga skuldsaneringsprocessen samt stöd i att söka skuldsanering som kronofogden fattar beslut om. Under 2013 har 84 personer fått hjälp att söka skuldsanering och av dessa är 13 Östermalmsbor, 38 södermalmsbor, 17 norrmalmsbor och 16 kungsholmsbor. En trend är att sms-lånen har ökat hos de rådsökande.

Anhörigstöd

Handläggarna informerar den enskilde om det stöd som finns för anhöriga i samhället i stort. I dagsläget har ingen inom socialtjänstavdelningen specifikt uppdraget anhörigstöd. Ett visst samarbete med äldreomsorgens anhörigkonsulent har förekommit under året, men efterfrågan är mycket liten. Socialtjänsten är väl medveten om att anhörigstöd ska kunna erbjudas inom hela socialtjänsten och kommer därför att under 2014 se över möjligheten att inrätta funktionen anhörigstöd.

Förebyggare-Bo

I september 2012 inleddes projektet "Förebyggare Bo" på halvtid för att bedriva uppsökande och vräkningsförebyggande arbete. Projektledaren har under året bl a kompetensutvecklats genom utbildningar i strategiskt arbete för att förebygga vräkningar. Vidare har förnyade kontakter tagits med övriga innerstadsstadsdelar för erfarenhets- och kunskapsutbyte. Projektledaren har varit delaktig i arbetet med att ta fram nya gemensamma förebyggande rutiner avseende vräkningar. Rutinerna gäller för förvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Ett samarbete har inletts tillsammans med äldreomsorgen i syfte att öka personalens kunskaper avseende vräkningar och störningar och samtidigt bistå då risk för vräkning uppstår. Samarbetet med Kronofogdemyndigheten är väl uppbyggt liksom med de kommunala fastighetsbolagen. Inom stadsdelsområdet Östermalm finns många privata fastighetsägare, varav förvaltningen har kontakt med några, men att nå fler är en målsättning inom projektet. Frågor avseende vräkningar och störningar, via telefon och mail, besvaras av projektledaren. Projektets styrgrupp, dvs socialtjänstens ledningsgrupp, gör bedömningen att projektet fortlöper såsom planerat.

Under året har 20 underrättelser om avhysning inkommit till förvaltningen, varav 8 har avhyst. Det har varit 62 övriga ärenden gällande exempelvis störningar i boendet samt ett antal konsultativa ärenden. Antalet ärenden som rör personer över 65 år har ökat under året.

Verksamhetsbidrag

Stora Skuggans 4H-gård beviljades om bidrag om 400 tkr och RSMHs lokalförening Carpe Diem beviljades 13 tkr. Verksamheterna har följts upp och förvaltningen anser att verksamhetsbidragen har nyttjats såsom tänkt och har bidragit till ett förebyggande arbete.

Äldreomsorg

Uppsökande verksamhet

Uppsökande verksamhet har erbjudits 419 personer som fyllde 75 år under året och som inte är beviljade annan insats. Av dessa ville 50 % ha skriftlig information hemskickad, 9 % komma på informationsmöte och 22 % både ha skriftlig information och komma på möte, 4 % önskade ett hembesök. Uppsökande verksamhet har även erbjudits 200 personer över 80 år som inte är beviljade annan insats, insatsen kommer att försätta under 2014. Kostnadsfri vaktmästarservice har erbjudits till personer som är 75 år och äldre som behöver hjälp med riskfyllda vardagssysslor, Uppdragen har främst varit byte av glödlampor och ta ner/sätta upp gardiner. Vaktmästaren har under året haft i snitt 25 uppdrag per månad.

Trygghet och säkerhet

Biståndshandläggare har informerat muntligt och skriftligt brukare och närstående om olika sätt att öka tryggheten och säkerheten i vardagen. Till sin hjälp har handläggarna haft olika broschyrer att lämna till den enskilde och som kan användas vid diskussion i frågor såsom ökad brandsäkerhet, brottsminskande åtgärder, förbyggande av fallskador. Inom Hemtjänst Östermalm, egen regi, har vikt lagts vid att uppmärksamma och motverka äldres oro och utsatthet. Hemtjänst Östermalm informerar alltid om vilken personal som kommer samt bär ID-kort. Sekretess och säkerhetsrutiner följs vid nyckelhantering. Broschyrer med brottsförebyggande information har vid behov delats ut samt att ett systematiskt arbete för riskbedömning bedrivits t.ex. används en checklista för fallprevention. Stadens brukarundersökning påvisar att andelen brukare i den kommunala hemtjänsten som upplever sig trygga är 86 % vilket är en ökning med 3 % sedan år 2012. På dagverksamheten och på vård- och omsorgsboendena har förvaltningen under året särskilt upp det systematiska brandskyddet.

Våld i nära relationer

Staden har under året tagit fram riktlinjer som vänder sig till biståndshandläggare som utreder personer som utsätts för, eller utövat våld mot närstående. Äldreomsorgen har påbörjat arbetet med att implementera dessa. Det finns två resurspersoner som är representanter i projektet Kvinnofrid – mot våld i nära relationer. Den ena representanten är tillika anhörigkonsulent som i sitt arbete möter många anhöriga. Representanterna har under hösten deltagit i en tredagars utbildning om relationsvåld som anordnades av länsstyrelsen.

Frivilligorganisationer

Frivilligorganisationer utgör ett komplement till nämndens äldreomsorg och är en resurs i det förebyggande arbetet. Ideella och frivilliga insatser ska uppmuntras för att stimulera till samvaro och aktiviteter för äldre. Stadsdelsnämnden har under året gett föreningsbidrag till ett tiotal pensionärsorganisationer som under året bedrivit frivilligt socialt och kulturellt arbete bland äldre på Östermalm såsom gymnastik, stavgång, hälsorelaterade föredrag, ledsagning vid promenad och besök i hemmet. I en av förvaltningen framtagna broschyr finns information och kontaktuppgifter till frivilligorganisationerna.

Träffpunkter

På de två öppna träfflokalerna i egen regi, Rioträffen och Seniorträffen, har det anordnats aktiviteter och social samvaro såsom seniorgympa, qigong, föreläsningar, sopplunch och bingo. Seniorträffen har ca 800 besök per månad och Rioträffen har ca 200 besök per månad. Det har funnits möjlighet att träna med anpassade redskap i ett utomhusgym för äldre i Tessinparken. Under året har totalt nio dagsutflykter med buss anordnats för seniorer som bor i ordinärt boende med 40-45 deltagare per gång. Resorna har varit mycket uppskattade. Frälsningsarmén Templet har erhållit föreningsbidrag för att driva en träffpunkt som riktar sig till personer över 60 år med psykiska funktionshinder.

Heminstruktör - region innerstaden

Heminstruktör för syn- och hörselskadade har gett råd och träning till äldre som bor i ordinärt boende. En heminstruktör gör hembesök hos målgruppen för att stödja förmågan att klara eget boende. Sedan 1 juli 2013 har heminstruktörerna ingått i en gemensam enhet för Kungsholmens, Norrmalms, Östermalms och Södermalms SDF. Södermalms SDF har varit ansvarig för enheten.

Anhörigstöd

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. SDF:s arbete med anhörigstöd har utgått från Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016. Utgångspunkten har varit att det ska finnas ett varierat, flexibelt och individualiserat stöd till anhörigvårdarna. Den anhöriges behov av stöd för egen del har uppmärksammas särskilt, ex genom erbjudande om deltagande i anhöriggrupper. Indirekt stöd har varit ex. avlösning eller korttidsboende. Avlösarutbildning har tidigare genomförts inom hemtjänsten i egen regi och kompetensen inom området bedöms som god. Anhörigvårdarna har kunnat söka om individuella insatser för att minska den fysiska och psykiska belastning som det kan innebära att vårda en närstående där avlastning är av stor vikt för att många ska orka.

SDF:s anhörigkonsulent, som är frikopplad från utrednings- och beslutsförfarande, har under året erbjudit samtalsstöd vid besök på förvaltningen eller hembesök hos den anhörige. Det som efterfrågats har ofta varit information om vart man kan vända sig då man ska söka olika insatser, ex korttidsboende, eller uttryckt ett behov av samtal kring sin situation. För att utveckla det preventiva arbetet har samarbetet med biståndshandläggarna utökats. Vid några tillfällen har anhörigkonsulenten följt med på hembesök, när den anhörige önskat. En samverkan med minnesmottagningen har inletts för att på ett tidigt stadium erbjuda stöd till dem som vårdar en demenssjuk anhörig. Anhörigcafé, för att erbjuda anhöriga/närstående stöd och samtalskontakt, har anordnats på Rioträffen under våren 2013. Diskussioner har förts för att under 2014 öppna caféet i nya, mer lämpliga, lokaler.

Under året har Östermalms SDF, i likhet med övriga innerstads-SDF, gått med i det webbaserade kommunikationsverktyget "Gapet" som är ett nätverk som erbjuder anonyma anhöriggrupper, samt information och stöd. I samarbete med innerstads-SDF har en bussutflykt för anhörigvårdare till Steninge Slott genomförts, 48 personer deltog varav 17 från Östermalm samt ett julbord med 18 deltagare från Östermalm. SDF har medverkat i evenemanget "En dag för anhöriga" som anordnades i Stadshuset i samarbete mellan bl.a. Stockholms stad och Svenskt Demenscentrum. Även anhöriggrupper har i samarbete med innerstads-SDF genomförts vid sex tillfällen med olika teman under hösten 2013. Grupperna hade två inriktningar, dels för vuxna barn som stöttar och hjälper en förälder och dels för make/maka/partner. Totalt deltog 26 personer varav sex från Östermalm. Utvärdering visade att deltagarna var nöjda eller mycket nöjda med anhöriggruppernas utformning och innehåll.

Minoritetsspråken

Lagen om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken trädde i kraft år 2010. Under 2013 har äldreomsorgen satsat på att informera den sverigefinska minoriteten om lagen och om rättigheterna i lagens anda. Två stora informations- och kultur dagar har anordnats i samarbete med innerstads-SDF i samråd med Sverigefinnarnas samrådsgrupp i Stockholm. Informationsmaterial på finska om lagen och om äldreomsorgen finns även att hämta i stadsdelens reception. En finsk tidning, Ruotsinsuomalainen, har prenumererats till de öppna träfflokaler för seniorer, till alla vård- och omsorgsboenden samt till SDF reception. De öppna träfflokaler i innerstan har erbjudit aktiviteter på finska i viss mån under hela året utifrån efterfrågan och behov. I stadens valfrihetssystem inom hemtjänst ingår möjlighet att välja Finsk hemtjänst. På stadens hemsida, "Jämför service", går det att se på vilka äldreboenden det finns finstalande personal.

Nämndmål:

2. Personalen ska ha grundläggande yrkesutbildning

● Uppfylls helt

Beskrivning

All personal ska ha grundutbildning inom sitt specialområde och kontinuerligt erbjudas kompetensutveckling (utbildning, handledning). Andelen tillsvidareanställd vård- och omsorgspersonal med grundutbildning ska öka. Äldreomsorgens personal erbjuds grundutbildning och vidareutbildning i framför allt demens. Genom validering av personal med lång praktisk erfarenhet kan behovet av kompletterande utbildningsinsatser kartläggas och åtgärdas. Personal inom hemtjänsten prioriteras. Inom socialtjänstavdelningen har all personal adekvat grundutbildning.

Förväntat resultat

Professionalitet och god kvalitet i verksamheterna. Få klagomål. Ökad andel personal har grundläggande yrkesutbildning.

Kommentar

Barn och Ungdom

Förskolepersonalen har den utbildning och/eller erfarenhet som krävs för att kunna tillgodose barnens behov av omsorg och pedagogisk verksamhet. Rekryteringsläget för förskollärare är dock fortfarande besvärligt vilket påverkar andelen förskollärare.

Äldreomsorg

Inom de verksamheter inom äldreomsorgen som drivs i egen regi har minst 90 % av omsorgspersonalen grundläggande yrkesutbildning. Inom dagverksamheten har samtlig omvårdnadspersonal grundläggande yrkesutbildning. Under året har kompetensutveckling skett i form av bland annat värdegrundsutbildningar där 92 % av vårdbiträden i hemtjänst deltagit. Biståndshandläggare har deltagit i utbildningar som staden anordnat ex rörande det nya tidsregistreringssystemet i hemtjänst, bedömning vid kognitiv svikt och juridik och samtalsmetodik. Biståndshandläggare har under året haft extern handledning.

Socialtjänst

Samtliga medarbetare inom socialtjänstavdelningen har grundläggande behörighet och kompetens för att utföra sina arbetsuppgifter. Vid nyrekrytering av socialsekreterare/biståndsbedömare kan det inom vissa områden vara svårt att hitta sökande med erfarenhet, vilket inverkar på handläggningstider och kostnadsutveckling. Vid behov av kompetensutveckling tillgodoses det i första hand inom ramen för stadens utbildningar, men även på andra sätt.

Nämndmål:

3. Stadsdelsförvaltningens omsorgsverksamheter ska ha hög kvalitet, vara tillgängliga och präglas av trygghet, värdighet och valfrihet.

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningens verksamheter ska vara tillgängliga och präglas av ett bra bemötande. Kvaliteten i myndighetsutövning säkras bland annat genom användning av beprövade och evidensbaserade utredningsmodeller och metoder samt genom en konsekvent uppföljning. Som ett led i att öka brukarinflytandet ska samarbetet med frivilligorganisationer stärkas liksom deras delaktighet i drift och utveckling av verksamheterna. Det förebyggande arbetet med äldre ska utvecklas. Vid ett förebyggande hembesök ska information, tips och råd ges som kan underlätta och förbättra livssituationen för den enskilde.

En viktig del i kvalitetsarbetet är att de personer som kommer i kontakt med stadsdelsförvaltningen uppfattar att de blir väl bemötta.

Förväntat resultat

Att få klagomål kommer in avseende tillgänglighet, bemötande och information, att kvaliteten i vården och omsorgen för alla som har behov höjs och att samverkan med landstinget förbättras.

Fler äldre personer liksom personer med funktionsnedsättning ska uppleva att de ha en innehållsrik vardag, fler anhörigvårdare ska vara nöjda med hur anhörigstödet fungerar, både gamla och unga i olika livssituationer ska känna sig trygga. Det förebyggande arbetet bedrivs så att färre personer behöver socialtjänstens insatser.

Kommentar

Men hänsyn till ett antal indikatorer inte når måluppfyllelse, i huvudsak gällande värden från brukarundersökningar, bedöms nämndmålet heller inte som mer än delvis uppfyllt.

Socialtjänst

Biståndsbedömning

Samtliga enheters beslut grundar sig på lagar, praxis och stadens riktlinjer. Insatserna utreds enligt stadsgemensamma utrednings- och bedömningsinstrument - Bobic, ASI och DUR. Det är centralt att den enskilde känner sig delaktig i utredningen och att den är rättssäker och håller en hög kvalitet. Verkställda insatser följs upp regelbundet, tillsammans med den enskilde. Årliga brukarundersökningar genomförs. Utredningar, beslut och annan skriftlig information är utformade på ett begripligt och enkelt sätt. Tolk används vid behov.

Uppföljningar av utförarens verksamheter sker varje år för att säkra kvaliteten. All myndighetsutövande personal håller sig ajour med rättstillämpningen genom att ta del av domar från olika instanser och beslut från tillsynsmyndigheter och barnperspektivet beaktas alltid vid beslut.

Ett generellt mer strukturerat kvalitetsarbete har påbörjats utifrån Socialstyrelsens krav på ett systematiskt kvalitetsarbete. Väsentliga processer i verksamheterna har identifierats och rutiner har tagits fram. Rutiner finns för rapport om lex Sarah. Två rapporter har anmälts till

stadsdelsnämnden, varav en har skickats vidare till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Därutöver har förvaltningen informerats om en anmälan om lex Sarah från annan utförare.

Valfrihet

Den enskilde ges en god och objektiv information om de utförare som finns inom stadens valfrihetssystem och var mer information finns att ta del av. I beställningen till utföraren framgår syfte och mål med insatsen klart och tydligt. Återkoppling sker till handläggaren när den enskilde valt utförare. Beställning av insats skickas då till vald utförare som sedan returnerar tillbaka med en genomförandeplan inom 14 dagar. Där ska det framgå att insatsen startat och att den enskilde varit delaktig i planen.

Samverkan

Förvaltningen samverkar i många frågor med andra förvaltningar, stadsdelsförvaltningar, kommuner och andra myndigheter/huvudmän. Viktiga samarbetspartners är grundskolan med skolhälsovården, polis, landstinget för samverkan inom hälso- och sjukvården, barn- och ungdomspsykiatri, vuxenpsykiatri och beroendevården.

Under 2013 har en revidering skett av den lokala samverkansöverenskommelsen avseende vuxna med missbruksproblematik och/eller psykisk funktionsnedsättning som utgår från den länsövergripande överenskommelsen. Parter i överenskommelsen är stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm, Beroendecentrum Stockholm, Norra Stockholms Psykiatri, Habiliteringscenter Stockholm och Stockholms Frivård/Frivården Fridhemsplan.

Förvaltningen har under året haft 9 sammanträden med Rådet för funktionshinderfrågor.

Familjeenheten - vänder sig till barn och ungdomar 0-20 år, familjerätt, familjevård och Ungdomsmottagning.

Insatser

Under 2013 påbörjades 725 ärenden inom Familjeenheten, varav 139 st var barn/ungdomsutredningar, övriga 586 var ärenden inom familjerätt inklusive faderskap. Familjeenheten placerar ungdomar på institution endast när det inte är möjligt att ge vård på hemmaplan. Det var även under 2013 förhållandevis få barn i köpt dygnet-runtvård, men ett ökande antal barn i jämförelse med 2012.

Under 2013 var fem barn/ungdomar och två föräldrar placerade i HVB-hem. Två ungdomar var placerade inom Statens institutionsstyrelse (§12). Sex barn var placerade i jourhem och fyra barn/ungdomar och en förälder var placerade i stödboende. Det blir sammantaget 13 barn/ungdomar och 3 föräldrar som under 2013 fått bistånd inom köpt dygnet-runt vård, motsvarande siffra för 2012 var 11 barn/ungdomar. Förvaltningen har under 2013 tagit emot fler ensamkommande ungdomar än tidigare. Totalt fyra ungdomar varav två placerades på SiS-institution. Det totala antalet dagar som barn/ungdomar varit placerade är 2560 dagar.

Familjehemsvården minskar långsamt eftersom antalet nyplaceringar sjunker. Under 2013 har 19 barn och ungdomar varit placerade i familjehem. De allra flesta öppenvårdsinsatser har även under 2013 utförts av våra egna familjebehandlare.

Gruppverksamheter

Sedan flera år erbjuder vi föräldrar KOMET-kurser som föräldrastöd. Detta är en utmärkt tidig intervention för familjer med barn som har uppförandeproblem.

Vi erbjuder även gruppverksamhet för barn i vårdnadskonflikter, "Skilda Världar" Kursen är mycket uppskattad och det finns alltid en kö av barn till dem. Barnen får möjlighet att hantera sin situation och undvika att bli alltför indragna i föräldrarnas konflikter.

Barn med föräldrar som har en psykisk sjukdom erbjuds i samarbete med psykiatrien "Barnkraft" en grupp där föräldrar och barn går parallellt och får hjälp att tala om sjukdomen och dess yttringar.

Spädbarn och deras föräldrar har möjlighet att delta i en stödgrupp på öppna förskolan på Villagatan, gruppen rekryteras från BVC.

Ungdomsmottagningen

Kärnverksamheten på Ungdomsmottagningen omfattar psykosocial rådgivning och stödsamtal samt preventivmedelsrådgivning, provtagning, undersökning, behandling och smittspårning av sexuellt överförbara sjukdomar. Mottagningen riktar sig i första hand till ungdomar boende i de tre samverkansstadsdelarna. Det centrala läget medför dock att mottagningen även är välbesökt av ungdomar som inte bor i området. Under året har alla elever i årskurs nio i de kommunala skolorna inom Östermalm, Kungsholmen och Norrmalm fått möjlighet att besöka mottagningen och att få information om sex- och samlevnadsfrågor, sexuellt överförbara sjukdomar, vikten av att använda kondom samt möjligheten att få samtalskontakt med kurator. En kurator och en barnmorska har erbjudit tvärprofessionellt stöd i form av gruppverksamhet för unga kvinnor med samlagssmärta.

Under 2013 besökte 1488 ungdomar kuratorn och 6523 ungdomar besökte barnmorska och/eller läkare.

Kompetensutveckling

Tre socialsekreterare påbörjade en tvåårig systemteoretisk utbildning i familjeterapeutiska arbetsmetoder hösten 2012, som fortsatt under 2013.

Vuxenheten - vänder sig till personer över 20 år med beroendeproblematik, men även med råd och stöd till vuxna personer utan minderåriga barn som är utsatta för våld i nära relationer.

Insatser

Enheten hade i december 111 aktuella klienter, vilket är ungefär på samma nivå som förra året. Fyra personer var under 25 år. Antalet kvinnor var 32 personer, 29 %.

15 klienter har beviljats placering på behandlingshem. 19 klienter har beviljats öppenvårdsbehandling enligt 12-stegmodell. 4 klienter har varit föremål för vård enligt tvångsvårdslagstiftningen LVM. 3 kvinnor har under 2013 placerats i skyddade boenden. Större delen av enhetens budget för extern vård och boenden går till boenden för hemlösa personer. Enheten har ca 45 personer placerade på olika former av boendeinstitutioner. Hemlösa personer i aktivt missbruk är ofta hänvisade till härbärgen. Personer med stabilare nykterhet och drogfrihet kan vara aktuella för stödboenden. Brukare med stora fysiska och/eller psykiska problem kombinerat med hemlöshet placeras på omvårdnadsboenden. De som genomgått behandling för missbruk och har en längre tids dokumenterad nykterhet och drogfrihet har under vissa förutsättningar möjlighet till boende i tränings- eller försökslägenhet. En sådan lägenhet kan i förlängningen leda till ett eget kontrakt om den uppgjorda planen följs. Det stöd den enskilde får är individuellt anpassat.

Kompetensutveckling

Hela enheten har genomgått en utbildning i LVM-handläggning. Enhetens specialist avseende relationsvård har under året deltagit i länsstyrelsens utbildningar. Därutöver har samtliga medarbetare deltagit i en grundutbildning i samma ämne. Två medarbetare har utbildat sig till MI-coacher, en socialsekreterare och ett personligt ombud, i syfte att fortsätta implementeringen av Motiverande samtal i mötet med klienter.

Socialpsykiatriska enheten - vänder sig till personer över 20 år med psykisk funktionsnedsättning.

Insatser

Enheten har under de senaste åren arbetat med att anpassa verksamheten till befintlig budget. Beställarsidan har gått igenom ett stort antal enskilda ärenden avseende insatsens omfattning och nivå inom boendestöd, stödboende och sysselsättning. I många ärenden har nivåer och insatser vid omprövning bedömts kunna utföras på en mindre omfattande nivå än tidigare inom ramen för skälig levnadsnivå enligt socialtjänstlagen. ArbetsCentrums intäkter har minskat samtidigt som kostnader för lokal och personal har varit stora. Det råder en viss överetablering i staden inom LOV för både boendestöd och sysselsättningsverksamhet. Av stadsdelens egna klienter väljer fler än tidigare annan utförare inom LOV samtidigt som alltför få klienter från andra stadsdelar och kommuner väljer ArbetsCentrum. I slutet av 2013 fanns 28 utförare av socialpsykiatrisk sysselsättning. Utifrån denna utveckling beslutade nämnden i verksamhetsplanen 2014 att avveckla ArbetsCentrum och dess lokal, 800 kvm och årshyra 1 mnkr, och förlägga sysselsättningen till andra utförare inom staden.

Insatsen boendestöd har utvecklats genom att boendestödsteamets 14 medarbetare har delats upp på två grupper där en svarar för stödet till klienter stödboendena och den andra gruppen till klienter i eget boende. Totalt antal klienter var vid årsskiftet ca 100 stycken. Inom boendestödsteamet har en anpassning av personalbemanningen genomförts med en minskning med två personer från 16 till 14.

Under hösten har ett samarbete med Stöd- och serviceenheten förberetts där boendestödet under 2014 kommer att utföra boendestöd för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Kompetensutveckling

Medarbetarna har deltagit i stadens utbildningar för målgruppen. En socialsekreterare har deltagit i en utbildning kring relationsvård.

Stöd och serviceenheten - vänder sig till personer 0-65 år med funktionsnedsättning.

Insatser

Myndighetsdelen har handlagt insatser för cirka 350 brukare med funktionsnedsättning. Inom utfördardelen bor sex brukare i Gärdets Gruppboende, och cirka 70 personer har beviljade insatser i form av avlösarservice, ledsagarservice och kontaktpersoner.

Enheten beställer insatser för kunds räkning från en mångfald av utförare inom stadens valfrihetssystem, men köper även tjänster externt för placeringar i boenden och daglig verksamhet där man inte kunnat verkställa beslut inom staden av olika skäl. Under hösten har Kontaktcenter för funktionshinderområdet startat i staden. Enheten har i samband med detta ökat tillgängligheten genom att införa säkrast telefontid på beställarsidan, tisdag och torsdag,

kl 09.00 - 10.00. Dessutom finns en öppen jourtelefon under kontorstid för att medborgare ska kunna nå oss lättare.

Gruppboenden har en aktivitet för de boende per dag och under helgerna är enskilda aktiviteter schemalagda i samråd med den enskilde. Det bjuds på musikunderhållning regelbundet. Det finns en målarverkstad i boendet som är tillgänglig när som helst för de boende och en konstnär kommer och undervisar de som vill.

Kompetensutveckling

Biståndsbedömarna är socionomer och inom utförarsidan har samtliga vård- och omsorgsutbildning. Alla medarbetare ges förutsättningar för fortlöpande kompetensutveckling som svarar mot verksamhetens behov av kunskapsutveckling och som bygger på de medarbetarsamtal med utvecklingsplaner som årligen genomförs och följs upp. All personal har möjlighet att förutom utbildningar anordnade av staden, också göra studiebesök och observationer i andra verksamheter för lärande av andras erfarenheter.

Hela arbetsgruppens kompetens tas också tillvara på de ärendedragningar och metodmöten som äger rum men också på arbetsplatsmöten. Medhandläggning hos biståndsbedömarna förekommer även vid utredningar som bedöms extra komplicerade och där det är viktigt med samlad kompetens för att ge en objektiv och säker bedömning av ett ärende.

Handledning ges en gång per månad inom både utförar- och beställarsidan. Syftet med handledning under professionell ledning, är att få stöd i svåra etiska frågeställningar i arbetet och en ökad självkänedom. Gruppboenden har haft planeringsdagar, utbildningsdagar om brandskydd. Kompetensutveckling inom Carpe och Cognus. En elev från omvårdnadsprogrammet har praktiserat i gruppboenden. Personalen har deltagit i vårruset och stegtävling.

Äldreomsorg

Aktiviteter och utevistelse

Alla som bor i ett vård- och omsorgsboenden har erbjudits utevistelse och möjlighet till deltagande i sociala aktiviteter. SDF uppföljning har visat att det funnits ett stort utbud av sociala aktiviteter och promenadgrupper på samtliga vård- och omsorgsboenden. Brukarundersökningen för 2013 visar att nöjdheten ökat när det gäller aktiviteter och ökat markant när det gäller utevistelse. Inom hemtjänsten är 46 % av de svarande beviljade promenad och av dessa är 63 % nöjda med insatsen.

Måltiderna

Måltiderna är för många äldre en av de viktigaste stunderna på dagen. På vård- och omsorgsboendena har varje dag funnits två rätter att välja mellan, många aktiviteter har genomförts kring måltiden och kostombud finns. Brukarundersökningen för 2013 visar att andelen äldre som upplever att måltiderna är en trevlig stund på dagen har ökat, upplevelsen om maten är god är oförändrad både inom boende och hemtjänst. Inom hemtjänsten har 42 % av de svarande hjälp med matlagning eller matlåda, 71 % tycker att maten smakar bra. Inom dagverksamheten tycker 100 % att maten smakar bra vilket är en viss ökning. Avtalet med nuvarande leverantör av matlådor till brukare med kommunal hemtjänst på Östermalm medgav ingen ytterligare förlängning. SDF har från och med hösten 2013 tecknat en överenskommelse med ett kök i egen regi för tillagning och leverans av kyllda matlådor.

Inflytande och delaktighet

Inom äldreomsorgen utreds behov alltid utifrån ett salutogent synsätt vilket innebär att ha fokus på den enskildes möjligheter och resurser. Brukarundersökningen för hemtjänst 2013 påvisar en ökad nöjdhet i frågan om inflytande och delaktighet, för vård- och omsorgsboende noteras en viss minskning vilket även har uppmärksammats vid förvaltningens avtalsuppföljningar för 2013. Den sammantagna bedömningen är att individanpassningen behöver utvecklas inom äldreomsorgen.

Ersättningssystem

År 2014 införs två nya ersättningssystem inom äldreomsorgen, inom hemtjänst och i vård- och omsorgsboende. De nya systemen innebär att ersättningarna till utförarna, entreprenörerna, höjs så att varje biståndsbeslut kommer att kosta mer. Under året har SDF förberett för eventuella åtgärder för att ha en budget i balans efter övergången samt deltagit i de av äldreförvaltningen anordnade utbildningar i de nya systemen. ParaGå-mobiler som är ett IT-stöd som ger hemtjänstpersonalen möjlighet att registrera genomförd insats snabbt och enkelt på plats hemma hos kunden. Sedan hösten har de nya smarttelefonerna används som ett led i att förbereda övergången.

Särskilt boende

Stadsdelsområdet har de närmaste åren en fortsatt minskning av den äldsta åldersgruppen, 80 år och äldre, vilket leder till ett minskat köp av vård- och omsorgsboendeplatser. SDF har löpande följt utvecklingen av tomma platser på boendena. Mot bakgrund av den minskade efterfrågan och Dianagårdens vård- och omsorgsboende har behov av ett omfattande stambyte har en planering påbörjats för en successiv avveckling av Dianagården. I samarbete med Micasa har en planering pågått för uppförande av ett nytt vård- och omsorgsboende i kvarteret Brofästet i Norra Djurgårdsstaden. Utgångspunkten har varit behovs- och efterfrågebilden när de äldre återigen ökar i stadsdelsområdet och vikt har lagt vid ett flexibelt boende anpassat efter olika individuella behov. Inflyttning planeras till tidigast 2018.

SDF:s vård- och omsorgsboenden är möblerade och utrustade. Entreprenörerna ansvarar för service, underhåll, reparationer och återanskaffning av inventarier. SDF:s genomgång av inventarier och sängar på vård- och omsorgsboendena påvisade ett stort slitage. För att förbättra boendemiljön och standarden har inköp skett av bl.a. vård-sängar och möbler.

En utveckling av stadsdelens demensvård har fortgått utifrån de nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom. Förvaltningen har deltagit i nätverk på vård- och omsorgsboendena för fortsatt implementering av riktlinjerna. Stadsdelens vård- och omsorgsboenden har i enlighet med KF:s satsning på demensvården, sökt och erhållit extra medel för 2013 för utökad bemanning.

Upphandling vård- och omsorgsboende

Samtliga vård- och omsorgsboenden som stadsdelsnämnden ansvarar för drivs på entreprenad, med undantag av Dianagårdens vård- och omsorgsboende som tills vidare drivs i kommunal regi. Under 2013 har Linnégårdens och Kattrumpstullens vård- och omsorgsboenden ingått i en central upphandling som staden genomfört. Då tilldelningsbesluten överklagades fördröjdes tecknade av driftavtal. Stiftelsen Röda Korshemmet upphörde med sin verksamhet på Kattrumpstullen den 30 september och i väntan på kammarrättens besked om överprövning i frågan övertog förvaltningen driften av Kattrumpstullen i egen regi mellan den 1 oktober och 30 november. Från och med den 1 december 2013 ansvarar Ersta diakonisällskap för driften av Linnégården och Kosmo för Kattrumpstullen.

Hemtjänst i ordinärt boende

En väl fungerande hemtjänst är grunden för att äldre ska ha möjlighet att kunna bo kvar i sin bostad. Brukarundersökningen för 2013 visar att flertalet är nöjda med sin hemtjänst, personalens kunskaper, att personalen visar respekt och har ett bra bemötande. Andelen nöjda omsorgstagare inom den kommunala hemtjänsten är totalt 87 % vilket är en ökning från 79 % år 2012. Tendensen de senaste åren är dock att allt fler privata hemtjänstaktörer väljer att etablera sig och att allt fler äldre väljer en privat hemtjänstutförare. Detta har medfört en minskning av kunder för och behov av en löpande anpassning av bemanningen utifrån antal kunder.

Dagverksamhet

Östermalms dagverksamhet består av tre verksamheter till vilka det behövs biståndsbeslut för att få en plats, en verksamhet med social inriktning och två verksamheter för personer med demenssjukdom. All personal som arbetar på Östermalms dagverksamheter har en grundutbildning inom vård- och omsorg. Dagverksamheterna har serverat hemlagad, näringsriktig mat i gemenskap med andra. Brukarundersökningen 2013 visar på en stor nöjdhet med personal, aktiviteter och mat men minskad nöjdhet kring möjligheten till inflytande. SDF kommer att arbeta vidare med frågan.

Biståndsbedömning

Stadens gemensamma kartläggnings- och bedömningsinstrument har använts för att utreda och bedöma den äldres behov av hjälp och stöd. Instrumentet ger förutsättningar för en rättvis biståndsbedömning. Under 2013 har totalt ca 7 500 beslut fattats varav 95 % var bifall, motsvarande siffra för 2012 var 9 617 beslut. Antal ansökningar har således minskat med drygt 20 % vilket bland annat kan härledas till det minskande antal personer i den äldsta åldersgruppen. Förvaltningen har arbetat för en god kontinuitet vad gäller biståndshandläggare och en organisationsförändring har genomförts för att förbättra både arbetsmiljön för biståndshandläggarna samt kontinuiteten, tillgängligheten och tryggheten för den enskilde. Det har under året skett en centralisering av köhanteringen. Viss administration finns kvar inom SDF rörande boendesamordning men bedömningen är att köfunktionen fungerar bra.

Under året har uppföljningsteamet ingått i ett projekt anordnat av stadsledningskontoret (SLK) med målet att nå utvecklade former för individuppföljning.

Trygghetslarm

Ett förenklat ansöknings- och utredningsförfarande har tillämpats vid trygghetslarm vilket innebär att alla som fyllt 65 år och som ansöker om trygghetslarm får detta beviljat. Stockholms trygghetsjour har ansvarat för biståndshandläggning, larmmottagning, teknisk utrustning, service och installation gällande trygghetslarm. Förvaltningen har kvar viss administration kring trygghetslarmen, bland annat ersättning till utförare.

Uppföljning

Alla verksamheter som är belägna inom nämndens område och de verksamheter inom ramavtal som Östermalm har uppföljningsansvar för har följts upp under året. Uppföljningarna har redovisats i särskilda ärenden. Sammanställning – *se övrigt*.

Medicinskt ansvar - region innerstaden

Sedan år 2013 har Östermalms, Norrmalms, Kungsholmens och Södermalms SDF regionaliserat funktionerna som Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS) och Medicinskt

Ansvarig för Rehabilitering (MAR). Syftet är att öka samsyn och vidareutveckla det medicinska ansvaret. SDF:erna har gemensamma regler och rutiner och arbetar gemensamt med metod- och kvalitetsutveckling.

Samverkan med primärvården

Stockholms stad och Stockholms läns landsting har under våren 2013 tecknat en regional överenskommelse om ”Samverkan vid vård och omsorg för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt”. Syftet med det lokala programmet ska vara att tydliggöra ansvarsområden mellan landstingets och socialtjänstens aktörer kring vård och omsorg om demenssjuka och deras anhöriga. För att ta fram ett lokalt samverkansprogram har SDF under 2013 anordnat två konferenser med deltagare från primärvårdens husläkarmottagningar och rehabiliteringsverksamhet, hemtjänstutförare och dagverksamhet, Stockholmsgeriatrikens minnesmottagning samt äldreomsorgens biståndsenhet. Styrgrupp och arbetsgrupper har utsetts som under 2014 ska arbeta vidare med det lokala programmet.

Projektet ”Mobilt äldreteam”

Projektet Mobilt äldreteam har avslutats under året och ska implementeras i ordinarie verksamhet. Projektet har riktat sig till äldre över 65 år med omfattande omsorgsbehov. Projektet har finansierats med medel från Sveriges Kommuner och Landsting som en del av regeringens satsning på de mest sjuka äldre. Teamet, som består av två vård- och omsorgssamordnare, har gett råd och stöd till enskilda äldre personer i kontakter med vårdgivare såsom husläkare, distriktssköterskor, biståndshandläggare och hemtjänst. Stödet har getts både per telefon och vid hembesök. I uppdraget har ingått att se den äldres behov utifrån ett helhetsperspektiv samt att utveckla samplaneringen mellan vårdgivare. Ett flertal av de personer som fick stöd av projektet även hade en demenssjukdom alternativt kognitiv svikt. Det fortsatta arbetet inom förvaltningen med att utarbeta lokala rutiner utifrån de Nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom kan därmed även sägas vara ett fortsatt arbete i projektets anda.

Äldreomsorgens nationella värdegrund

Under året har åtta personer deltagit i utbildningar om 7,5 hp på Karolinska institutet och Uppsala universitet rörande socialtjänstlagens nationella värdegrund inom äldreomsorgen. Syftet med utbildningen var att öka kunskaperna om värdegrundens intention samt att lära sig hur man konkret bör tillämpa värdegrunden i det dagliga arbetet inom äldreomsorgen. Flera medarbetare har även deltagit i olika föreläsningar och inspirationsdagar om värdegrundsarbetet. Under året har 92 % av samtliga vårdbiträden inom hemtjänsten gått utbildning inom värdegrund. Stadens brukarundersökning visar att 95 % är nöjda med hemtjänstpersonalens bemötande i egen regi vilket är en ökning från 2012. Likaså har andelen kunder som upplever att personalen visar dem respekt ökat med 4 % till 94 % år 2013. Inom dagverksamheten är samtliga nöjda med personalens bemötande.

Uppföljning genom fördjupad kvalitetsanalys inom äldreomsorgen

Stockholms stad har under 2013 arbetat med ett projekt i syfte att skapa ett nytt sätt att följa upp vård- och omsorgsboenden och på så sätt bidra till en enhetlig kvalitet inom äldreomsorgen i hela staden oavsett driftsform. Under våren deltog fyra representanter från Östermalm i pilotprojektet, från och med höst har SDF, i likhet med övriga SDF, haft en deltagare på 50 %. Uppföljningsmetoden är inriktad på de faktiska förhållanden och situationer som den äldre möter varje dag, ex personlig omvårdnad, måltider och aktivitet. Syftet med projektet har varit att utveckla en observationsmetod som ger uppföljaren

möjlighet att iakttä dessa möten på nära håll. Utbildning i observationsmetodiken har genomförts och ca 15 vård- och omsorgsboenden har observerats. Projektet fortsätter under våren 2014 i ledning av stadsledningskontorets förnyelseavdelning.

Brukarundersökningar

Stadsledningskontorets har 2013 genomfört brukarundersökningar i form av enkäter riktade till brukare med beslut om vård- och omsorgsboende, hemtjänst och dagverksamhet från Östermalm stadsdel, alla driftsformer omfattas. Sammanfattningsvis för vård- och omsorgsboendena inom stadsdelen påvisar två av boendena en ökad nöjdhet med boendet, övriga fem en något minskad. Fyra av boendena påvisar en ökad nöjdhet med måltiden, övriga tre en något minskad. Två av boendena har en ökad upplevelse av trygghet och fem har en något minskad. Undersökningen visar att andelen nöjda omsorgstagare inom den kommunala hemtjänsten är totalt 87 % vilket är en ökning från 79 % år 2012. Andelen nöjda med privata utförare på Östermalm är 80 %. Andelen trygga inom den kommunala hemtjänsten är 86 %, andelen inom den privata är 81 %. Dagverksamheten uppvisar stor nöjdhet med personal, aktiviteter och mat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Öka medarbetarnas kunskap om levnadsförhållanden, och vikten av ett bra bemötande, för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Genomföra kompetensutveckling/insatser som klagör konsekvenser av olika typer av funktionsnedsättningar samt insiktsutbildningar för beslutsfattare och personal	2012-01-01	2013-12-31	
Kommentar Vikten av ett gott bemötande kan inte underskattas, särskilt om en person får ett avslag, dvs inte beviljas det den enskilde ansöker om. Då är det extra viktigt att pedagogiskt kunna förklara varför. Kunskap om olika slags funktionsnedsättning ska självklart genomsyra samtliga berörda verksamheter. Därför deltar personal i de av staden arrangerade utbildningar som rör funktionsnedsättningsområdet och just bemötande är en ständigt aktuell fråga i det dagliga arbetet.			
 Alla ska kunna få information om fritidsaktiviteter	2013-01-01	2013-12-31	

Nämndmål:

4. Insatser ska i första hand ske i öppenvård och i eget boende

 Uppfylls helt

Beskrivning

De insatser som ges ska i största möjliga omfattning erbjudas i närmiljön och i ett tidigt skede. Öppna verksamheter kan utvecklas ytterligare i samarbete med frivilligorganisationer. Strävan ska vara så stor normalitet i boendet som möjligt för alla i stadsdelsområdet. Antalet personer med funktionsnedsättning och psykisk funktionsnedsättning som bor i eget boende ska öka. Personer som bor i eget boende med beviljat boendestöd minimerar risken för vräkning eller externa placering.

Förväntat resultat

Antalet externa placeringar minskar och fler får stöd i eget boende med gott resultat.

Kommentar

Äldreomsorg

Biståndshandläggarna har arbetat för att möjliggöra kvarboende i det egna hemmet och gett information till den enskilde och närstående om de stödinsatser i ordinärt boende.

Behovsbedömningen bygger på en helhetssyn där den enskildes situation och möjligheter sammanvävs med medicinska, psykiska, sociala och existentiella behov. Valet av insatser har skett mot bakgrund av den enskildes totala situation och biståndet utformats så det ska stärka den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv. Alla åtgärder som kan bidra till detta har övervägts, tex bostadsanpassning.

Socialtjänst

Socialtjänstens insatser grundas på individuella utredningar. Klienten är delaktig i utredningen och insatsens utformande. I första hand beviljas öppenvård. Institutionsvård är aktuellt endast om behovet inte kan tillgodoses i öppenvård. Målsättningen är att brukaren ska kunna bo kvar hemma med stödinsatser i form av t ex boendestöd. För att möjliggöra öppenvårdsinsatser krävs ibland samplanering med psykiatrin eller beroendevården.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel flickor som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	97,32 %	90,75 %	90 %		2013
 Andel pojkar som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	97,96 %	100 %	90 %		2013
 Andelen pojkar som besöker ungdomsmottagningens kurator	14,12 %	17,35 %	15 %		2013
Kommentar					
De flesta som kommer till ungdomsmottagningen är flickor som ska besöka en barnmorska. Det är svårt att öka antalet besök av pojkar. Under året har det gjorts försök med att genom gruppverksamhet specifikt motivera					

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>pojkar att besöka ungdomsmottagningen. Ungdomsmottagningen har också bjudit in samverkansparterna, skola och fältare, för att via dem göra ungdomsmottagningen mer känd för pojkar. Det utåtriktade arbetet fortsätter.</p> <p>Mottagningen har sedan december 2013 en drop-in tid/vecka som riktar sig enbart till pojkar. En utvärdering av detta kommer att göras i juni 2014.</p>					
■ Andelen ungdomar 15 – 19 år som besöker ungdomsmottagningens kurator		66,02 %	65 %		2013
<p>Kommentar</p> <p>På grund av felregistreringar inom stadens ungdomsmottagningar går det inte att få ut tillförlitlig statistik.</p>					

Nämndmål:

5. Hemlöshet ska motverkas

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen har väl genomarbetade rutiner för samarbetet kring personer/familjer som riskerar att bli vräkta. Dels interna rutiner, dels rutiner kring kontakten med fastighetsbolag och Kronofogdemyndigheten. Socialtjänstavdelningen satsar extra resurser på att hitta eget boende åt hemlösa och åt personer/familjer som riskerar att bli vräkta. Insatsen boendestöd minimerar risken för vräkning.

Förväntat resultat

Antalet vräkningar minskar och fler hemlösa får ordnad bostad.

Kommentar

Inom socialtjänstens samtliga verksamheter ligger fokus på att motivera klienter till att ta eget ansvar så att t ex vräkning och hemlöshet förhindras. Det finns personer som trots god ekonomi ändå inte betalar hyran t ex pga psykisk ohälsa eller missbruk. Personer som riskerar att vräkas pga hyresskuld eller störande beteende och som inte är aktuella kontaktas i ett försök att hitta lösningar som kan förhindra vräkning. Kontakterna med privata- och kommunala fastighetsägare samt bostadsrättsföreningar, Kronofogdemyndigheten har effektiviserats genom projektet Förebyggare-Bo. Inom Försörjningsstödsenheten arbetar en socialsekreterare specifikt med boendefrågor. I övrigt finns insatser som bl a tak över huvudet/TÖG, boendestöd, budget- och skuldrådgivning och tillgång till Personligt Ombud för att förebygga hemlöshet.

Under året har 20 underrättelser om avhysning inkommit till förvaltningen, varav 8 har avhyst. Ingen barnfamilj har avhysts. Dessutom har det varit 62 övriga uppsökningsärenden gällande exempelvis störningar i boendet. Antalet ärenden som rör personer över 65 år har ökat under året.

Nämndmål:

6. Hälso- och sjukvården på vård- och omsorgsboenden ska vara säker och av god kvalitet

● Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsnämnden ansvarar för hälso- och sjukvården upp till och med sjuksköterske-, arbetsterapeut och sjukgymnastnivå på de särskilda boendena.

Förväntat resultat

Hälso- och sjukvården inom de särskilda boendeformerna är säker, och riskbedömningar genomförs planenligt.

Kommentar

Stadsdelsnämnden ansvarar för hälso- och sjukvården upp till och med sjuksköterske-, arbetsterapeut och sjukgymnastnivå på de särskilda boendena och dagverksamheterna.

Stadsdelsnämndens medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS) har ett övergripande ansvar för att vårdtagare får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet och av god hygienisk standard inom särskilda boenden för äldre, LSS gruppboendestäder, dagverksamheter för äldre, LSS daglig verksamhet inklusive Stora Skuggans 4h-gård. MAS har upprättat och vidareutvecklat löpande, tillsammans med SDF Kungsholmen, Norrmalm och Södermalm, regler för hälso- och sjukvården och följt upp att de efterlevs. Reglerna har upprättats för tre områden ”Regler för hälso- och sjukvård inom LSS, äldreomsorg och socialpsykiatri. MAS har samverkat med verksamhetscheferna i arbetet med att kvalitetssäkra och utveckla hälso- och sjukvården och det tvärprofessionella (hälso- och sjukvårds- och omsorgspersonal) samarbetet kring vårdtagarna. MAS har framförallt samverkat med entreprenören för Kattrumpstullen som behövt mycket stöd inför sitt avslut. MAS har också samverkat med entreprenörens MAS vad gäller avvikelser, klagomål, riskbedömningar och förändringar i organisationen. Tillsammans med MAR har MAS följt upp kvaliteten och avtalet vad gäller hälso- och sjukvården hos samtliga entreprenörer samt stadsdelens egen regi.

MAS har fördjupat sig i de olika digitala systemen för hälso- och sjukvård, Pascal och Visma Proceedo för att bättre kunna säkra verksamhetsövergångarna vad gäller säker inloggning och åtkomst till berörda program. MAS har också arbetat med att hitta en ny och bra läkarorganisation för Kattrumpstullen då StockholmsGeriatiken sagt upp sitt ansvar där på grund av bland annat läkarbrist. Den nya läkarorganisationen Legevisitten tog över läkaransvaret 1 januari 2014 och hittills är sjuksköterskorna nöjda.

Äldreomsorgen har prioriterat vård och omsorg för äldre som har störst behov och särskilt äldre med många sjukdomar. MAS har tränat hälso- och sjukvårdspersonalen på vård- och omsorgsboendena i arbetet med att identifiera vilka äldre som har störst risker för malnutrition, trycksår och fallolyckor och att snabbt vidta förebyggande åtgärder samt följa upp dessa systematiskt och regelbundet.

I enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om

ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete har SDN fastställt hälso- och sjukvårdsmål för vård- och omsorgsboendena. MAS har följt upp nämndens indikatorer för hälso- och sjukvård och analys visar att alla äldre blir riskbedömda vid inflyttningen till vård- och omsorgsboenden och minst en gång per år samt oftare vid behov. Sjuksköterskorna måste dock följa upp vårdtagarnas viktkurvor oftare för att snabbare kunna uppmärksamma vårdtagare som är på väg att bli undernärda. Alla äldre med läkemedelsbehandling på vård- och omsorgsboenden har erhållit en årlig läkemedelsgenomgång.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten

 Uppfylls helt

Kommentar

Friskvårdsinsatser, chefsutveckling m m bidrar till att göra SDF till en attraktiv och bra arbetsgivare. Förvaltningens arbete för att sänka sjukfrånvaron har varit lyckosamt under året.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	51 st	60 st	55 st	5100	2013
Kommentar Östermalm: 280 ansökningar, 57 erbjudna platser, 6 tackade nej, 51 sommarjobbade. Förvaltningen hade 78 arbetstillfällen att erbjuda. De ej utnyttjade platserna har erbjudits andra stadsdelar. 53 % av sommarjobbarna var killar och 47 % var tjejer.					
 Aktivt Medskapandeindex	80	78	79	80	2013
 Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	9,09 %	15,38 %	10 %	75 %	2013
Kommentar Arbetet med att minska ofrivillig deltid pågår kontinuerligt vid tjänstledigheter och rekrytering. Utgångspunkten vid nyrekryteringar är att anställa på heltid. Inom äldreomsorgen har det under 2012 och 2013 skett neddragningar och det har inte varit möjligt att erbjuda högre sysselsättningsgrad.					
 Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	71 %	64 %	68 %	80	2013
 Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete.	92 %	91 %	92 %	92	2013
 Sjukfrånvaro	6,3 %	6,5 %	6,2 %	4,4 %	VB 2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

✓	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Stadsdelarna Södermalm, Skarpnäck och Östermalm har under 2013 inlett ett samarbete med Utbildningsförvaltningen och PAS i syfte att utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal.				

Nämndmål:

Stadsdelsförvaltningen ska vara en attraktiv arbetsgivare

● Uppfylls helt

Beskrivning

Alla chefer med personalansvar ska arbeta med förebyggande insatser och för personalens delaktighet och trivsel. Förvaltningens friskvårdspolicy ska vara välkänd av medarbetarna. Förvaltningens enheter ska aktivt samarbeta med personalenhet, företagshälsovård, försäkringskassa och fackliga organisationer. Cheferna ska ha aktiv kontakt vid nya sjukfall och vara väl förtrodda och arbeta i enlighet med stadens rehabiliteringsprocess. Enheterna ska aktivt följa och analysera utvecklingen av sjukfrånvaron. Varje arbetsplats ska ha skriftliga och väl kända rutiner vid sjukdom.

Förväntat resultat

Resultatet skall vara att personalen känner sig motiverad och delaktig, att sjukfrånvaron är låg och att förvaltningen kan rekrytera nödvändig kompetens.

Kommentar

Sjukfrånvaron

För den senaste 12 månaders perioden december 2012 till november 2013, ligger sjukfrånvaron på 6,35 %. Efter att under en period ha ökat har den nu sjunkit. Förvaltningens sjukfrånvaroutveckling hör nu till de mer positiva bland stadsdelsförvaltningarna, och ligger nu med god marginal under genomsnittet bland stadsdelsförvaltningarna. Det är dock tveksamt om sjukfrånvaromålet för 2013 uppnås helt, målet för 2013 är 6,2%.

Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen har minskat från 7,86% för 12 månaders perioden i november 2012 till 7,72% i november 2013. Inom Barn och Ungdom steg sjukfrånvaron för motsvarande period från 6,07% till 6,23 %. Inom Socialtjänsten sjönk sjukfrånvaron från 4,67% till 4,04 %.

Korttidssjukfrånvaron har stigit under senaste åren och är nu 2,49%, 2010 var den 2,16%.

Motsvarande siffror för långtidssjukfrånvaron var 4,37% 2010 och 3,85 % 2013. Kostnaderna för sjukfrånvaro är störst i samband med korttidsfrånvaron vilket också återspeglas i nyckeltalet kostnad korttidsfrånvaro per årsarbetare som från 2012 till 2013 steg med drygt 800 kronor per årsarbetare till 5909 kr per årsarbetare.

Personalenheten har följt upp sjukfrånvaron på enhetsnivå och har kontakt med berörda arbetsledare. Cheferna följer upp på individnivå. Förvaltningen fortsätter samarbetet med företagshälsovård, försäkringskassa och övriga aktörer.

Till de faktorer som särskilt påverkar sjukfrånvaron i positiv riktning hör att vara aktiv som chef och ha en tidig dialog med medarbetare som har hög korttidsfrånvaro och med de som har längre sjukskrivningsperioder.

Friskvård

Förvaltningens arbete med friskvård och hälsa fortsatte. Aktiviteter som samlade många deltagare var bl a vårruset och kostföreläsningar. Förvaltningen har under 2013 erbjudit bl a sponsring av olika lopp, friskvårdssubvention, rökslutarstöd och föreläsningar där bland annat företagshälsovården deltagit. Även förvaltningens konstförening Karlavagnen är en viktig friskvårdsaktivitet genom att under året anordna ett antal gemensamma evenemang för medarbetare tvärs över verksamhetsgränser. Även pensionerade medarbetare kan delta. Föreningen stöds ekonomiskt av förvaltningen.

Hälsocoacher

Förvaltningens 35 hälsocoacher inbjöds till tre möten under 2013 där man utbytte erfarenheter och framförde olika önskemål angående friskvårdsaktiviteter.

Medarbetarundersökningen 2013

Aktivt Medskapandeindex, AMI, innehåller tre delindex, motivation, ledarskap och styrningsindex. AMI för förvaltningen blev 80, 2012 var AMI 78. Snittet för staden var 79, även 2012 var AMI 79. Spridningen är relativt stor mellan enheterna men har fortsatt att minska mellan programmen.

Svarsfrekvensen steg kraftigt från 67 % 2012 till 85% 2013.

Skillnaden i AMI mellan könen minskat och är nu 81 för män och 80 för kvinnor. Chefer hade en högre AMI, 86, jämför med medarbetarna som hade 79. Ser man till åldersgrupperna så har åldersgrupperna 18 - 24 år samt 55 och äldre något högre AMI än övriga grupper

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Svarsfrekvens i medarbetarenkät för Östermalms stadsdelsförvaltning	84,99 %		77 %		2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Enheterna ska gå igenom och diskutera resultatet av medarbetarenkäten samt ta fram handlingsplaner för	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
identifierade förbättringsområden.			
 Kvalitetssäkra rekryteringsprocessen	2012-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Innan beslut om anställning görs ska ansvarig chef kontakta personalenheten som kontrollerar om det finns personal med företrädesrätt inom stadsdelsförvaltningen. Det kan vara medarbetare som har blivit eller riskerar att bli uppsagda på grund av arbetsbrist, medarbetare som har ansökt om högre sysselsättningsgrad, medicinska omplaceringar och medarbetare som är företrädesberättigade på grund av längre vikariat. Personalenheten kontrollerar också den sökandes tidigare anställningar i staden genom PA-systemet WinLas med beaktande av tidsgränser för vikariat och allmän visstidsanställning.</p> <p>I de fall osäkerhet råder kan ansvarig chef innan avtal om anställning sluts begära läkarintyg om arbetsförmågan.</p> <p>I dessa fall ska den sökande anvisas till läkare hos företagshälsovården.</p> <p>Personalenheten har tidigare år deltagit i den stadsgemensamma utbildningen i Kompetensbaserad rekrytering och har i ett antal rekryteringar använt sig av denna metod, bl a till tjänsten som Avdelningschef för Barn och ungdom och för Socialtjänstavdelningen.</p>			
 Erbjudna praktikplatser för personer med funktionsnedsättning från Jobbtorg Resurs, Arbetsförmedlingen, olika arbetsmarknadsprojekt/åtgärder) samt utse ansvarig för praktikanter med funktionsnedsättning.	2012-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>En ansvarig kontaktperson finns inom arbetsmarknads- och rehabiliteringsteamet/Försörjningsstödsenheten. Ingen förfrågan om praktikplats till person med funktionsnedsättning har efterfrågats under året.</p>			
 Åtgärda arbetsplatsens generella otillgänglighet såväl fysiskt som psykiskt så att arbetsplatsen fungerar för arbetstagare med olika typer av funktionsnedsättning.	2012-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>Inom socialtjänsten har ingen med specifika behov av att arbetsplatsen ska anpassas anställts under året. Vid tidigare tillfällen när så har varit aktuellt har förvaltningen tillgodosett behoven.</p>			
 Alla medarbetare är delaktiga i utformningen av enhetens verksamhetsplan samt i att granska och följa upp det som sker i verksamheten.	2013-01-01	2013-12-31	
<p>Kommentar</p> <p>I samband med specifikt avsatta planeringsdagar har medarbetarna på samtliga enheter inom socialtjänsten deltagit verksamhetsplaneringen. Uppföljning av åtagandena har gjorts på enhetsmöten.</p>			

KF:s inriktningsmål:

3. Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

 Uppfylls helt

Kommentar

Stadsdelsnämndens verksamhet har bedrivits effektivt inom av Kommunfullmäktige tilldelad budget.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Budgeten är i balans

 Uppfylls helt

Kommentar

Östermalms stadsdelsnämnd redovisar t överskott mot budget med 21 mnkr.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	98,24 %		100 %	100 %	VB 2013
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,1 %	98,9 %	100 %	100 %	VB 2013
 Nämndens prognossäkerhet T2	1 %	-1 %		+/- 1 %	2013

Nämndmål:

Stadsdelens budget ska vara i balans

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Säkra prognoser och budget i balans.

Kommentar

Stadsdelen redovisar ett överskott med 21 mnkr. Prognoserna stämmer överlag mycket väl med utfall. Överskottet inom äldreomsorgen blev än högre än det redan höga 20,9 mnkr som prognostiserades i november delvis pga svårigheter att prognostisera eventuella merkostnader av övertagandet av Kattrumpstullens vård och omsorgsboende.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla chefer och medarbetare med kostnadsansvar ska vidta åtgärder för att få budget i	2013-01-01	2013-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
balans vid befarat överskridande.			
Kommentar			
Åtgärder för att få en budget i balans har vidtagits inom socialtjänsten där behov har funnits. Åtgärderna redovisas i respektive enhets verksamhetsberättelse.			
✓ Alla medarbetare ska av sin chef få information om förvaltningens samt enhetens budget och kostnadsutveckling under året.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar			
Medarbetarna inom socialtjänsten har informerats regelbundet om enhetens- och förvaltningens budgetläge i samband med enhetsmöten och apt.			

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

	utfall 2012	Budget 2013	utfall 2013	avvikelse 2013	Avvikelse efter resultatdisposition
kostnader					
Administration	26,2	28,9	26,9	2,0	2,0
Äldreomsorg	762,9	776,5	751,0	25,5	23,9
Barn och Ungdom	250,7	254,8	271,7	-16,9	-16,8
Socialtjänst	267,7	259,1	267,9	-8,8	-8,8
Stadsmiljö	16,8	18,1	20,2	-2,1	-2,1
varav avskrivningar	2,0	2,2	2,5	-0,3	-0,3
varav internräntor	1,1	1,1	1,2	-0,1	-0,1
Summa	1 324,4	1 337,4	1 337,7	-0,3	-1,8
Intäkter					
Administration	1,2	0,3	0,5	0,2	0,2
Äldreomsorg	83,4	80,0	85,8	5,8	5,8
Barn och Ungdom	23,4	17,7	28,5	10,8	10,8
Socialtjänst	50,7	44,5	50,2	5,7	5,7
Stadsmiljö	0,4	0,4	0,6	0,2	0,2
varav avskrivningar	0	0	0	0,0	0,0
varav internräntor	0	0	0	0,0	0,0
Summa	159,1	142,9	165,6	22,7	22,7
Netto					

	utfall 2012	Budget 2013	utfall 2013	avvikelse 2013	Avvikelse efter
Administration	25,0	28,6	26,4	2,2	2,2
Äldreomsorg	679,5	696,5	665,2	31,3	29,7
Barn och Ungdom	227,4	237,1	243,3	-6,1	-6,0
Socialtjänst	217,0	214,6	217,7	-3,1	-3,1
Stadsmiljö	16,4	17,7	19,6	-1,9	-1,9
varav avskrivningar	2,0	2,2	2,5	-0,3	-0,3
varav internräntor	1,1	1,1	1,2	-0,1	-0,1
Summa	1 165,3	1 194,5	1 172,2	22,3	21,0

Nämndens budget har sedan verksamhetsplanen under året justerats från netto 1 183,3 mnkr till netto 1 194,5 mnkr. I Kommunstyrelsens ärende "Avstämning av mål och budget för 2013" justerades timersättning inom LASS med 0,6 mnkr i ökad budgettram. I samband med tertialrapport 1 justerades budgeten med 0,3 mnkr för sommarkollo, 0,3 mnkr för projekt "vackrare Stockholm", 1,3 mnkr för rivning av förskolelokal i kvarteret Krubban, 0,5 mnkr för vräkningsförebyggande arbete "förebygggar-bo". I tertialrapport 2 justerades budgeten för prestationsjusteringar inom förskola och funktionshinder om 7,2 mnkr och höga hyror inom förskolan om 1,0 mnkr. Nämndens driftsbudget uppgår till 1 336,3 mnkr för kostnader och 142,9 mnkr för intäkter, netto 1 194,5 mnkr. Utfallet för kostnader uppgår till 1 337,7 mnkr och för intäkter till 165,6 mnkr, netto 1 172,2 mnkr. Avvikelsen är 22,3 mnkr vilket motsvarar 1,9 % innan hänsyn tagits till resultatenheternas resultat för året. Med hänsyn tagen till resultatdispositionerna 1,4 mnkr (1,8%) är avvikelsen 21,0 mnkr. Resultatenheterna inom förskola minskade sina fonder med 0,1 mnkr och vid ingången till 2014 uppgår deras resultatfond till 7,7 mnkr. Parkleken har budget i balans för året och har i fond till 2014 0,3 mnkr. Dagverksamheten inom Äldreomsorgen har budget i balans och för med 0,6 mnkr till 2014 medan Dianagårdens vård och omsorgsboende, som är ny resultatenhet för året, har ett resultat om 0,9 mnkr att föra med till 2014. Resultatenheten Hemtjänst Östermalm upplöstes i bokslutet 2012 efter att ha gått med underskott två år i följd. Enhetens resultat om -0,6 mnkr fördes enligt reglerna för ekonomisk förvaltning över till 2013 och har täckts av nämnden.

För investeringar var nämndens budgetutrymme i verksamhetsplanen 9,3 mnkr varav 3,8 avsåg investeringar i våra parker och 5,5 mnkr avsåg investeringar i maskiner och inventarier. I samband med tertialrapport 1 söktes och beviljades 0,9 mnkr för tillgänglighetsinvesteringar.

Inom Parkmiljöområdet har 4,1 mnkr av 4,7 mnkr använts medan övriga investeringar uppgår till 1,9 mnkr för året. De resterande 0,6 mnkr av investeringsutrymmet inom Parkmiljö begärs ombudgeterat till 2014.

Prognoserna pekade redan under första halvåret mot ett överskott och att överskottet huvudsakligen låg inom äldreomsorgen där antal ärenden inom såväl hemtjänsten som inom vård och omsorgsboenden sjönk i förhållande till 2012. I första månadsprognosen för hösten, per juli, aviserades ett tvåsiffrigt överskott om 10,4 mnkr. Bokföringen utgjorde då 52,2% av budget vilket jämfördes med bokföringen 2012 vid motsvarande tid om 52,7%. Utfallet 2012 var +13,6 mnkr. Under senare delen av hösten befästes trenden och i november var

förbrukningen på exakt samma nivå som 2012, 84,8 %. Prognosen för året var då ett överskott om 12,9 mnkr med överskott inom äldreomsorg på över 20 miljoner och smärre överskott inom administration medan underskott prognostiserades inom barn och ungdom, socialtjänst och stadsmiljö. Nämnden kunde utifrån förutsättningarna i tertialrapporterna fatta beslut om extra underhållsåtgärder. Utrymme fanns även att lösa övertalighet inom främst hemtjänsten med avgångsvederlag.

Avvikelsen mellan prognos och utfall återfinns huvudsakligen inom Äldreomsorgen som också har den största budgeten med ett brutto på 773 mnkr. Då det inom programområdet finns många entreprenörer är eftersläpningen i faktureringen betydande. Under december bokförs nästan 1/7 av programrådets kostnader för året.

Övriga programrådets prognoser överensstämmer väl med bokslutet.

Antal brukare med insatser inom såväl hemtjänst som heldygnsomsorg sjönk kraftigt under sommaren. Antal boende med heldygnsomsorg var under första halvåret i snitt 680 st men sjönk sedan drastiskt under andra halvåret då antalet var 652 st i snitt. Förvaltningen har varit försiktig i prognoserna när det gäller om nedgången i antalet ärenden skulle bestå. En förklaring till lägre utfall än prognos är också försiktighet då nämnden under oktober och november fick överta ett vård- och omsorgsboende.

Under oktober till november övertogs Kattrumpstullens vård och omsorgsboende då den nya upphandlingen överklagades. Upphandlingen överklagades i två instanser och under tiden fick nämnden överta ansvaret för verksamheten inklusive all personal. De ekonomiska effekterna av detta var osäker men när verksamheten övergått till den nya entreprenören i december valde så gott som all personal att följa med för att fortsätta sitt arbete på Kattrumpstullen under ny ledning och befarade merkostnader kunde begränsas.

Underskottet inom Socialtjänsten om -3,1 mnkr är det lägsta på många år. Inom verksamhetsområdet visar socialpsykiatriska enheten och försörjningsstödsstödsenheten underskott medan övriga verksamheter har överskott.

Barn och Ungdom redovisar underskott om -6,1 mnkr. Resultatenheterna visar sammantaget för året budget i balans (-0,1 mnkr). Underskottet inom programområdet beror främst på underhållsåtgärder, rivningskostnader, projekteringskostnader och avgångsvederlag.

Parkmiljö redovisar underskott om 1,9 mnkr. Underskottet avser extra underhållsåtgärder och underskott om 0,4 mnkr för kapitalkostnader.

Nämnd och förvaltningsadministration

Utfall jämfört med budget

För Nämnd och förvaltningsadministration redovisas ett överskott om 2,2 mnkr.

Kostnader uppgår till 26,9 mnkr och intäkter till 0,5 mnkr netto 26,4 mnkr.

Avvikelse mot budget beror bl a på vakanser. Intäkterna består huvudsakligen av administrativa intäkter för handläggning av försörjningsstöd samt återvunna kundfordringar.

Utfall jämfört med prognoser

Nettoavvikelse i tertialrapport och bokslut				
Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	nov	Bokslut
Netto	0,5	3,0	2,5	2,2

Prognosen har under hela året varit ett smärre överskott. Utfallet är ett något lägre överskott än de senaste prognoserna.

Kostnads- och intäktsutveckling

Personalkostnaderna uppgick till 14,6 mnkr. Motsvarande för 2012 var 14,7 mnkr.

Antal statistiktimmar omräknat till helårsanställningar uppgår till 18,4 tjänster vilket är detsamma som för 2012. Lönerörelsen slutade på 2,8% vilket motsvarar knappa 0,3 mnkr.

Äldreomsorg

Utfall jämfört med budget

Äldreomsorgen redovisar för året ett nettoöverskott om 31,3 mnkr vilket efter resultatdisposition om 1,6 mnkr för resultatenheterna ger ett överskott om 29,7 mnkr.

Kostnaderna uppgår till 751,0 mnkr och intäkterna till 85,8 mnkr, netto 665,2 mnkr. Budgeten för året uppgick till 776,5 mnkr för kostnader, 80,0 mnkr för intäkter och netto 696,5 mnkr.

Den främsta orsaken till årets överskott är att kostnaderna för vård- och omsorgsboende är lägre än budgeterat. Äldreomsorgen budgeterade för 690 platser för år 2013. Vid årets slut var antalet platser i genomsnitt 665.

Vård- och omsorgsboende

Verksamheten vård- och omsorgsboende redovisar ett nettoöverskott om 34,0 mnkr

Vård- och omsorgsplatser	2011	2012	VP 2013	2013
Antal platser, snitt	702	691	690	665

Under året har 665 platser i genomsnitt nyttjats, vilket är 25 platser färre än de budgeterade 690 platserna. Som framgår av ovanstående tabell så har antalet platser inom vård- och omsorgsboendena kontinuerligt minskat mellan åren 2011 och 2013. Detta sammanfaller väl med att antalet äldre som är 80 år eller äldre under samma period också har minskat i stadsdelen.

Hyreskostnaderna för vård- och omsorgsboendena uppvisa ett överskott. Kostnadsminskningen kan härledas till det nya ramavtalet som innebar att många av äldreomsorgens lokaler fick lägre hyreskostnader. Dessutom så har det nya avtalet medfört att förvaltning har kunna lyfta

så kallad "Ludvika moms" för omsorgsbostäder på ytor som inte tidigare har omfattats för momsavdrag.

Hemtjänst

Hemtjänsten redovisar ett underskott om -5,6 mnkr. Underskottet kan förklaras av att äldreomsorgen har gjort "utköp" av personal som annars riskerar att bli övertaliga samt att hemtjänst i egen regi redovisar ett underskott. Avveckling och utköp av personal är ett led i att anpassa organisationen för den egna hemtjänsten.

Ärenden inom hemtjänst 2013	Antal ärenden			Andel ärenden	
	Kommunal regi	Privat regi	Totalt antal ärenden	Kommunal regi	Privat regi
Jan	430	944	1374	31%	69%
Dec	436	913	1349	32%	68%
Genomsnitt	422	916	1338	32%	68%

Under året har äldreomsorgen i genomsnitt utfört hemtjänst i 1338 ärenden per månad. Under 2012 var motsvarande antal 1390 ärenden, en minskning med 3,7%. Andelen brukare av hemtjänst som under året har valt privata utförare är 68 %. Det har i genomsnitt varit ungefär samma andel under hela året som valt privat respektive kommunal hemtjänst.

Den kommunala hemtjänsten redovisar ett underskott om 3,9 mnkr. Underskottet beror på att allt fler har under de senaste åren valt hemtjänst i privat regi. Hemtjänst i egen regi har haft svårt att anpassa sin organisation efter det minskade antalet ärenden.

Dagverksamhet

Dagverksamheten uppvisar ett smärre underskott om 0,3 mkr.

På äldreomsorgens biståndsbedömda dagverksamhet vid Bo Bergman har under året utförts 5 878 ersatta dagar med demensinriktning vilket är en minskning med 864 dagar jämfört med 2012. Dagvård med social inriktning, som också är biståndsbedömd, har under året minskat från 2464 dagar år 2012 till 1404 dagar 2013. Minskningen av dagar för dagvård med socialinriktning beror på att fler deltagare deltar i den öppna dagverksamheten.

Under hösten genomfördes vissa reparationsarbeten i lokalen vilket medförde att verksamheten med demensinriktning tvingades ha stängt under några dagar, vilket även påverkade antal verksamhetsdagar och intäkterna.

Övrig vård- och service

Övrig vård- och service omfattar verksamheterna riksfärdtjänst, utskrivningsklara, kontaktpersoner och KBH. Verksamheterna redovisar ett överskott om 0,7 mnkr. Överskottet kan främst härledas till verksamheterna utskrivningsklara och riksfärdtjänst.

Utfall jämfört med prognoser

Utfall jämfört med prognos				
Nettoavvikelse efter resultatdisposition				
Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	nov	Bokslut
Netto	11,0	18,5	20,9	29,7

Äldreomsorgen har kontinuerligt höjt det prognostiserade utfallet under året i såväl tertialrapporter som månadsrapporter. I sista månadsprognosen var det prognostiserade överskottet så stort som 20,9 mnkr. Trots det ökade överskottet i prognoserna visade det slutliga bokslutet ett än högre överskott än den senaste prognosen.

I de senaste prognoserna hade äldreomsorgen prognostiserat för ökade kostnader för det tillfälliga övertagandet av Katrumptullens vård- och omsorgsboende under oktober och november. Dessa kostnader behövde inte äldreomsorgen ta i anspråk.

Under andra hälften av året har en kraftig minskning av antalet vård- och omsorgsplatser skett. I prognoserna har förvaltningen varit alltför försiktig i att tro att minskningen skulle vara bestående. Överskottet är därför större än beräknat. Eftersom faktureringen görs en månad senare för köp av verksamheten så sker en eftersläpning av bokföringen av kostnaderna jämfört med avseende månaden. Bokförda kostnader för december utgör nästan 1/7 av årets kostnader.

Kostnads- och intäktsutveckling

Under 2013 har nettokostnaderna för äldreomsorgen minskat med 15,3 mnkr jämfört med år 2012. Bruttokostnaderna har minskat med 12,9 mnkr och intäkterna har ökat med 2,4 mnkr.

Inför år 2013 räknades ersättningen till utförare av hemtjänst upp med 3,0 %. Ersättningen till utförare av vård- och omsorgsboenden räknades inför 2013 upp med 2,49 %. Däremot har ersättningen till utförare av dagverksamhet inte räknats upp utan är oförändrad sedan år 2011.

Under år 2013 har intäkterna ökat med 2,4 mnkr jämfört med år 2012. Ökningen av intäkterna för året kan till största delen härledas till att äldreomsorgen tillfälligt övertog driften av Katrumptullens vård- och omsorgsboenden och därmed fick intäkter för boende från andra stadsdelar.

Äldreomsorgens personalkostnader uppgick under året till 140,2 mnkr vilket är 2,7 mnkr högre än personalkostnaderna år 2012.

Personalkostnaderna för Katrumptullens personal uppgick till 6,9 mnkr. Avtalsrörelsen gick på 2,3 mnkr. Under 2013 var personalkostnader inom projektverksamhet ca 2 mnkr lägre än 2012.

Äldreomsorgens samlade hyreskostnader uppgick till 45,2 mnkr under år 2013 vilket är en kostnadsminskning med 4,9 mnkr jämfört med år 2012. Kostnadsminskningen beror till största delen på att Körbärsgårdens vård- och omsorgsboende avvecklades under 2012.

Under år 2013 har kostnaderna för entreprenadköp minskat med 17,0 mnkr jämfört med år

2012. Entreprenadköpen uppgick till 531,1 mnkr under år 2013. Kostnadsminskningen kan förklaras med att färre platser inom vård- och omsorg har köpts samt att under två månader drev äldre omsorgen Katrumpstullens vård- och omsorgsboende i egen regi.

Inför år 2013 räknades ersättningen till utförare av vård- och omsorgsboenden upp med 2,49 procent och ersättningen till hemtjänstutförare räknades upp med 3,0 procent.

Arbetad tid omräknad till helårsarbetare är i stort sett lika mellan åren 2012 och 2013 endast en mindre ökning med 0,9 %. Ökningen kan härledas till att förvaltningen tillfälligt tog över driften av Katrumpstullens vård- och omsorgsboende under två månader.

Avtalsrörelsen för äldreomsorgen medförde en löneökning i genomsnitt med 2,5% till en ökad årskostnad om 2,3 mnkr.

Barn och Ungdom

Programområde Barn och Ungdom redovisar för året ett nettounderskott om 6,0 mnkr efter resultatdisposition.

Kostnaderna uppgår till 271,7 mnkr och intäkterna till 28,5 mnkr, netto 243,3 mnkr. Budgeten var 254,8 mnkr för kostnader och 17,7 mnkr för intäkter, netto 237,1 mnkr. Kostnader om 0,7 mnkr och intäkter om 0,3 mnkr som avser arbetsmarknadsåtgärderna anställningsstöd, nystartsjobb och trygghetsanställningar redovisas enligt stadens regler under Arbetsmarknadsåtgärder inom socialtjänsten men anställningarna har varit på förskolor.

Exklusive detta är resultatet 5,8 mnkr netto.

Nettounderskott beror huvudsakligen på ökat underhåll, ombyggnation av Humlanhuset för start av ny fritidsverksamhet, kostnader för rivning av förskola i kvarteret Krubban, omprojektering av lokal för förskoleverksamhet i Töfsingdalen, samt kostnader för utköp av personal. Underskottet har aviserats i årets prognoser. Intäkter utöver budget avser stimulansbidrag för ny förskola, interkommunala ersättningar, vårdnadsbidrag, ersättningar för lärarstudenter, barn i behov samt förskolepeng för barn där peng felaktigt gått till annan stadsdel eller Utbildningsförvaltningen.

Förskoleverksamhet

Antal inskrivna barn i den kommunala förskoleverksamheten uppgick i snitt till 1759 barn under året, vilket är en ökning med 36 barn eller 2 % mot 2012.

Totalt har i snitt under året 3161 barn haft förskoleplats i stadsdelen där den kommunala verksamheten tagit emot 54,5%.

Antal föräldrar som sökt och beviljats vårdnadsbidrag uppgår i snitt per månad till 15 heltider och 2 deltider.

I jämförelse med 2012 har antalet minskat med 11 vårdnadsbidrag. Kostnaderna för vårdnadsbidragen uppgår till 0,6 mnkr.

Efter verksamhetsplanen har justering gjorts avseende barnantal, intäktsnivå, höga hyror, barnomsorgsgaranti och vårdnadsbidrag,

En ny förskola har startat under året i Norra Djurgårdsstaden med plats för 72 barn.

Fritid och kultur

Verksamheten för fritid och kultur omfattar bland annat caféverksamhet, parklek, sommarkollo, fältverksamhet och fritidsgård. Nettokostnaden för fältverksamheten uppgår till 2,4 mnkr vilket är 0,5 mnkr högre än under 2012. Kostnaden för parkleksverksamheten uppgår till 4,1 mnkr (3,7 mnkr 2012). Antal barn i kolloverksamhet uppgick till 141 st, vilket är 31 barn fler (+28%) än under 2012 till en nettokostnad om 0,7 mnkr. För kulturverksamhet har förskolorna tilldelats 400 kr per barn i kulturpeng, total 0,8 mnkr. Kostnaden för kulturaktiviteter inom äldreomsorgen och socialtjänsten uppgår till 0,2 mnkr.

Utfall jämfört med prognoser

Mnkr	Tertial 1	Tertial 2	nov	Bokslut
Nettoavvikelse efter resultatdisposition	0,0	-1,4	-4,8	-6,1

Utfallet stämmer bättre med årets senare prognoser. Avvikelse mot november kan förklaras av beslutade avgångsvederlag i december.

Kostnads och intäktsutveckling

Barn och Ungdoms kostnader uppgår till 271,7 mnkr vilket är en ökning med 21 mnkr eller 8,3 % från 2012. Intäkterna för året uppgår till 28,1 mnkr, vilket är en ökning med 4,7 mnkr.

Barn och Ungdoms kostnadsstruktur utgörs huvudsakligen av personalkostnader 68,4 % inom förskoleverksamheten och 47,6% inom Kultur och Fritid. Lokalkostnaderna utgör 20,5 % för förskolelokaler och 5,3 % inom parklek och fältverksamhet. Övriga kostnader inklusive entreprenader utgör 11 % inom förskoleverksamheten och 47% för Kultur och Fritid.

För förskoleverksamheten har kostnaderna ökat med 18,4 mnkr och intäkterna ökat med 4,7 mnkr. Stor del av kostnadsökningen inom förskoleverksamheten avser personal och lokaler.

Personalkostnaderna har ökat med 4,8 % och uppgår till 175,5 mnkr. Hyreskostnaderna inom förskolan uppgick till 39,9 mnkr, en ökning med 6,2% från 2012. Hyreskostnaden per barn var 22743 kr. Intäktsökningen avser främst stimulansbidrag för ny förskola samt intäkter för iordningsställande av förskolelokal från tidigare fastighetsägare vid övergång till ny förvaltare. Intäkter från andra kommuner, huvudsakligen för köp av platser inom förskolan har ökat med 0,8 mnkr. Intäkter från andra stadsdelar har ökat med 0,5 mnkr och avser barn i behov samt intäkter där peng felaktigt gått till annan stadsdel. Intäkter för taxor och avgifter har ökat 2,1% och uppgår till 17,4 mnkr.

För verksamhet fritid och kultur har kostnaderna ökat med 1,9 mnkr medan intäkterna ligger i samma nivå som 2012 på 1,5 mnkr. Kostnadsökningen avser fältassistenter, parklekar och Humlanhuset.

Kostnaderna för löneavtalet inom Barn och Ungdom uppgick till ca 4,0 mnkr. Lönerörelsen gav i snitt 2,6%.

Socialtjänst

Socialtjänsten som är verksam inom programområdena individ- och familjeomsorg, arbetsmarknadsåtgärder, ekonomiskt bistånd och omsorg om funktionshindrade redovisar för året ett nettounderskott om 3,1 mnkr. Detta är en förbättring av två föregående års resultat om

-8,4 och -14,5 mnkr för 2012 respektive 2011. Årets nettobudget är 6,3 mnkr högre än förra året, nettokostnader har dock ökat med endast 0,4 mnkr. Årets bruttokostnader uppgår till 267,9 mnkr, intäkterna till 50,2 mnkr, netto 217,7 mnkr. Kostnader om 0,7 mnkr och intäkter om 0,3 mnkr som redovisats under arbetsmarknadsåtgärder avser trygghetsanställningar, anställningsstöd mm för personer inom Förskoleverksamheten.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri består av familjeenheten, vuxenenheten, socialpsykiatriska enheten samt budget- och skuldrådgivning. Verksamhetsområdet redovisar för året ett samlat underskott om 2,6 mnkr att jämföra med förra årets underskott om 4,7 mnkr.

Vuxenenheten redovisar i år ett överskott om 1,2 mnkr. Överskottet ligger inom kostnader för administration pga vakanser vid nyrekrytering samt lägre kostnader än budgeterat för externa placeringar främst för stöd- och omvårdnadsboende.

Familjeenheten redovisar ett mindre överskott om 0,4 mnkr. Överskottet avser främst ungdomsmottagning och lägre kostnader för familjehemsplaceringar pga mindre antal placerade barn. En viss ökning av HVB och LVU-placeringar har därför kunnat rymmas inom budgetramen.

Socialpsykiatriska enheten redovisar ett nettounderskott om -3,7 mnkr vilket är en förbättring mot förra årets resultat om -7,4 mnkr. Förbättring av resultatet beror till största delen på nedläggning av gruppboenden på Sandhamnsgatan 8 som inte gick att driva kostnadseffektivt. I resultatet ingår kostnader om 0,6 mnkr som avser tomgångshyror och personal för den nedlagda gruppboenden. Beställarsidan och administration klarar sina kostnader inom budgetram. Det största underskottet ligger alltså inom enhetens utförare där man har svårt att bedriva insatserna - stödboende, boendestöd och sysselsättning kostnadseffektivt då antal beställningar minskat succesivt samtidigt som verksamheterna är personalintensiva. I resultatet ingår bland annat extraordinära personalkostnader för omstrukturering om 1,3 mnkr.

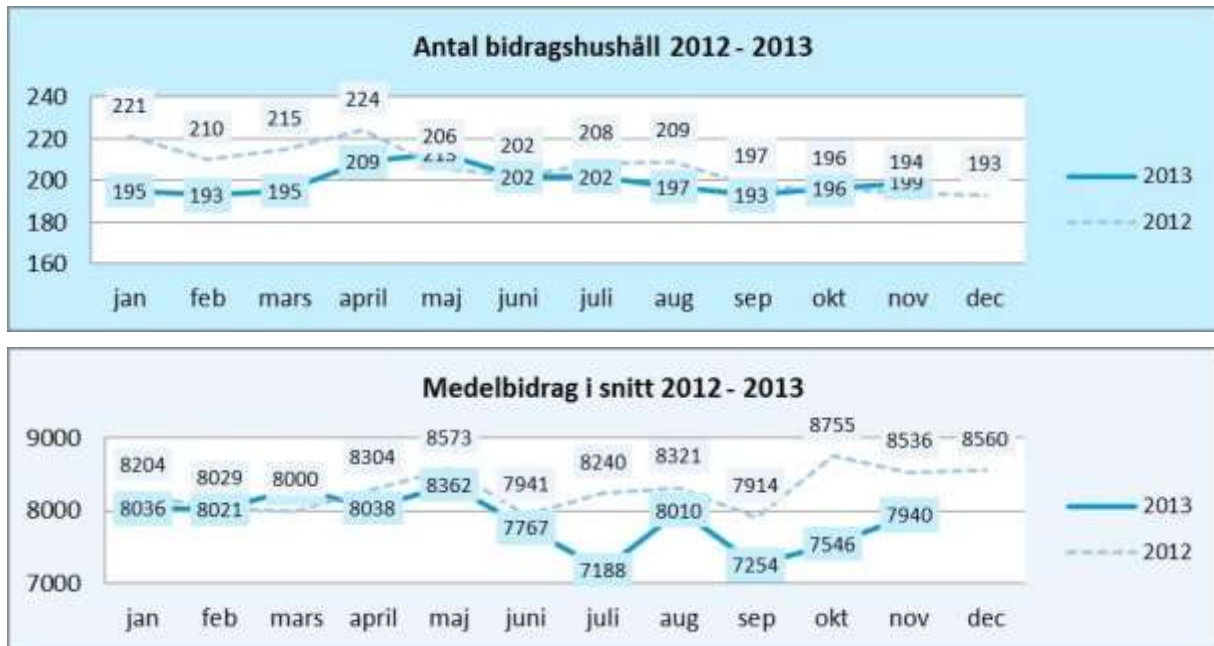
Budget- och skuldrådgivning redovisar ett underskott om 0,5 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett underskott om 0,5 mnkr varav 0,3 mnkr avser trygghetsanställningar inom förskoleverksamheten och 0,2 mnkr avser kostnader för OSA anställningar och feriearbetande ungdomar som blev fler än budgeterat.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd redovisar ett underskott om 1,0 mnkr där kostnader för försörjningsstöd visar underskott om 1,7 mnkr medan handläggning visar ett överskott om 0,7 mnkr. Kostnader för försörjningsstöd är 18,9 mnkr vilket är en minskning mot förra året med 1,4 mnkr. Antal bidragshushåll har minskat med 4 % och medelbidraget per hushåll med 5 % i jämförelse med 2012, se diagram nedan.

Omsorg om funktionshindrade

Programområdet visar ett nettoöverskott om 0,6 mnkr vilket är förbättring mot förra årets resultat om -1,3 mnkr. Ökning av schabloner, retroaktiva LASS-beslut samt återbetalningsärenden från externa utförare har medverkat till resultatförbättringen.

Årets resultat har fördelats enligt följande: administration inkl lokaler för egna gruppboende -2,4 mnkr, köp av insatser/beställarsidan +2,0 mnkr, utförarsidan +1,0 mnkr.

Lokalkostnader översteg budget med 2,0 mnkr vilket motsvarar Micacas ombyggnadskostnader för det planerade LSS gruppboende på Sandhamnsgatan 8. Ombyggnaden påbörjades under hösten och nämnden betalade Micasa för detta i enlighet med sitt beslut i Tertialrapport 2.

Beställarsidan visar överskott om 2,0 mnkr som beror på att kostnader för icke prestationsrelaterade insatser har minskat: för hemtjänsten med 0,4 mnkr, avlösarservice med 0,7 mnkr, särskilt boende Sol med 0,5 mnkr men framförallt personlig assistans LSS med 1,8 mnkr. Dessutom har kostnader om 0,4 mnkr för sjuklöner för personal inom LSS assistans riktat mot äldre brukare har överförts till äldreomsorgen. Antal brukare i prestationsrelaterade verksamheter har ökat från 174 till 183 mellan augusti 2012 och 2013. Kostnader för prestationsrelaterade insatser, främst vuxenboende och daglig verksamhet har ökat med 3,3 mnkr. För dessa har nämnden erhållit prestationsjusteringar.

Enhetens utförare, gruppboenden på Sandhamnsgatan 4 samt insatserna avlösning och ledsagning visar sammantaget ett överskott om 1,0 mnkr.

Utfall jämfört med prognoser

Mnkr, nettoavvikelse	Tertial 1	Tertial 2	Nov	Bokslut
Individ och familjeomsorg	-3,1	-2,5	-1,8	-2,6
Omsorg om funktionshindrade	0,0	-1,0	-0,5	0,6
Arbetsmarknadsåtgärder	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Ekonomiskt bistånd	-1,3	-1,5	-1,2	-1,0

Socialtjänstens programområden redovisar något bättre resultat än vad som prognostiserats under året. Det beror på att kostnaderna för placeringar inom individ- och familjeomsorg samt omsorg om funktionshindrade blev lägre än tidigare prognostiserats. Försämring av individ- och familjeomsorgens resultat mellan november och december beror på genomfört utköp av personal i samband med omstrukturering av egen verksamhet inom socialpsykiatri. Antal bidragshushåll och utbetalt ekonomiskt bistånd har varit lägre än vad man prognosticerat i årets prognoser.

Kostnads- och intäktsutveckling

För 2013 redovisas en nettokostnad om 217,5 mnkr, vilket är 0,4 mnkr högre än föregående år. Bruttokostnader har ökat med 0,7 mnkr och intäkterna ökat med 0,3 mnkr.

Socialtjänstens kostnadsstruktur består av entreprenader/köp av verksamhet 42 %, personalkostnaderna 32 %, lokalkostnaderna 7 %, kostnader för bidrag 16 % och övriga kostnader 3 %. Jämfört med förra året har andel av köpt verksamhet och lokalkostnader ökat medan andel personalkostnader har minskat.

Kostnader för köp av verksamhet ökat med 3,1 mnkr. Ökningen finns främst inom familjeenheten och beror på att placeringskostnader återgått till mer normala nivåer då 2012 hade mycket låga vårdkostnader. Köp av verksamhet har ökat även inom vuxen- och socialpsykiatrienheten medan stöd- och serviceenheten minskat kostnaderna främst inom

insatserna personlig assistans LASS och LSS samt särskilt boende Sol.

Personalkostnader har minskat med 4,7 mnkr vilket till största del beror på nedläggning av gruppboenden på Sandhamnsgatan 8. Personalkostnader har minskat även inom familje- och vuxenheten administration med ca 2,0 mnkr. Inom försörjningsstödsenheten och arbetsmarknadsåtgärder har däremot personalkostnaderna ökat med 2,7 mnkr. Årets lönerörelse gav 2,4 % och kostnaden för den blev 1,2 mnkr.

Lokalkostnader har ökat med 2,7 mnkr främst beroende på Micacas ombyggnad och anpassning av lokaler på Sandhamnsgatan 8 till det nya LSS boendet. Micasa påbörjade ombyggnaden under hösten och nämnden betalade för detta i enlighet med sitt beslut i Tertialrapport 2.

Stadsmiljö

Budgeten uppgår till 18,1 mnkr för kostnader och 0,4 mnkr för intäkter, netto 17,7 mnkr. Av kostnaderna utgörs 3,3 mnkr av kapitalkostnader (räntor och avskrivningar) på gjorda parkinvesteringar och 0,7 mnkr kostnader och 0,4 mnkr intäkter avser projektet Livsstilsfrågor i Norra Djurgårdsstaden. Kostnaderna för året uppgår till 20,2 mnkr och intäkterna till 0,6 mnkr, netto 19,6 mnkr. Kapitalkostnaderna översteg budget med 0,4 mnkr. Resterande underskott avser ökade underhållsåtgärder inom parkmiljöenheten.

Parkmiljöenheten

Driftbudgeten för 2013 uppgick till 13,7 mnkr. Under året har 1,6 mnkr omfördelats från andra verksamhetsområden till parkunderhåll för att höja kvaliteten i parkerna. I tertialrapport 1 beviljades nämnden extra medel om 0,3 mnkr för projekt "Vackra Stockholm".

Parkdrift, parkunderhåll och projekt "Vackra Stockholm" har under året utförts enligt budget och planering. Parkdrift har utförts enligt avtal, och i planerat parkunderhåll har tillgänglighet, säkerhets- och trygghetsåtgärder, hållbara gräsytor och underhåll av anläggningar som trappor och murar prioriterats.

Förstärkningen av budgeten för parkunderhåll har använts till upprättande av skötselplan och genomförande av landskapsvårdande och trygghetshöjande åtgärder i Hjorthagsparken och i Kaknäsområdet. Vidare har medlen använts till kompletteringsplanteringar i stadsdelsområdets blomsterrabatter och buskage, en informationsfolder om Humlegården har tagits fram, samt att nya solcellsdrivna skräpkorgar som kompakterar skräpet har köpts in. Förvaltningen har under innevarande säsong provat två av dessa skräpkorgar i Tessinparken, ett försök som har fallit väl ut genom att renhållningen effektiviserats.

Projekt "Vackra Stockholm" har omfattat renovering och målning av lekutrustning i Kaknäs äventyrsplats och har gett sysselsättning åt 8 feriearbetande ungdomar mellan 16 och 18 år.

Resultatenheter

Från 2012 har resultatenheterna i resultatfonden 8,1 mnkr, av detta avser 7,8 mnkr förskola, 0,3 mnkr parklek. Till 2014 förs 9,5 mnkr varav 7,7 mnkr avser förskola och 0,3 mnkr avser parklek. Under året har -0,5 mnkr som fördes över till 2013 täckts av programområdet. Underskottet kom från resultatenheten för hemtjänsten som avvecklade i verksamhetsberättelsen 2012 då enheten gått med underskott två år i följd.

Resultatenheterna inom förskolan visar för året ett nettounderskott om 0,1 mnkr. Tre av

förskolorna har nyttjat av sina fonder medan övriga redovisar överskott eller budget i balans. Alla resultatenheter inom Barn och Ungdom för med positiva fonder till 2014. Utfallet är något bättre än prognosen i november (-1,4 mnkr).

Resultatenhet Hemtjänst Östermalm upplöstes i samband med verksamhetsberättelsen 2012 och resultatet -0,6 mnkr fördes till 2013 att täckas av nämnden vilket gjorts. Dagverksamheten visar för året budget i balans och för med 0,6 mnkr vilket också var den ingående balansen för enheten. Den för året nya resultatenheten Dianagårdens vård och omsorgsboende redovisar ett positivt resultat om 0,9 mnkr att föra med till 2014.

Investeringar

Stadsdelsnämnden har i budget för 2013 tilldelats 3,8 mnkr för investeringar i parker och grönområden. I tertialrapport 1 beviljades stadsdelsnämnden investeringsmedel från centrala medelsreserven för oförutsedda investeringar om 0,9 mnkr för tillgänglighetsanpassning av del av Karlavägens gångstråk samt tillgänglighetsanpassning av gångpassage över Valhallavägen mellan Fältöversten och Tessinparken, vilket gav en total budget om 4,7 mnkr. Upparbetade kostnader för 2013 uppgick till 4,1 mnkr.

Resterande överskjutande investeringsmedel om 0,6 mnkr, som bland annat beror på förseningar i arbetet med trädvård i Nobelparken och Gustav Adolfsparken föreslås förskjutas och ombudgeteras 2014 så att planerade insatser kan utföras.

Objekt	Budget 2013 mnkr	Prognos T2	Utfall 2013
Eriksbergsparken	1,9	1,9	1,8
Reinvesteringar lekplatser	0,7	0,7	0,7
Gustav Adolfsparken	0,4	0,4	0,2
<u>Småparker</u>	0,8	0,8	0,5
Tillgänglighet		0,9	0,9
Summa	3,8	4,7	4,1

För övriga investeringar, huvudsakligen i maskiner och inventarier var budgetutrymmet 5,5 mnkr. Investeringar avser inventarier överstigande 1 basbelopp och med en varaktighet längre än 3 år. Under 2013 gjordes investeringar motsvarande 1,9 mnkr huvudsakligen i inventarier vid nystart av förskola samt sängar inom äldreomsorgen.

Ombudgeteringar

För parkinvesteringar begärs 0,6 mnkr ombudgeterade på grund av förseningar i olika projekts avsnitt Investeringar.

Medel för lokaländamål

Förskolan på Styrmansgatan 30 och paviljongen på Styrmansgatan 28 avvecklades och ersattes av förskolan i kv Krubban under 2012. Under våren 2013 har lokalen på Styrmansgatan 30 rivits och marken återställts. Kostnaderna för detta uppgår till 1,7 mnkr. I samband med Tertialrapport 1 beviljades av kommunstyrelsen 1,3 mnkr som kompensation för detta.

För förskolor med hyra över 2200 kronor per kvadratmeter erhåller förvaltningen 50% kompensation av kostnaden som överstiger denna takhyra. I samband med tertialrapport 2 fick nämnden kompensation om 1 mnkr.

För nya förskoleavdelningar erhåller nämnden stimulansbidrag med 0,8 mnkr per avdelning. Medlen rekvideras via fakturering i samband med att förskolan ska starta upp. I år har för 4 avdelningar i Norra Djurgårdsstaden motsvarande 3,2 mnkr rekvirerats.

Humlanhuset har med start under hösten enligt plan gjorts om till ett ungdomshus. Ombyggnationen avser övre delen av huset. Ombyggnationen har kostat 3,2 mnkr där nämndens del motsvarar 1,8 mnkr och där fastighetskontoret står för 1,4 mnkr. Åtgärderna består av ombyggnad och renovering, översyn av el och va, arkitekt och projektledning inkluderar även nödvändiga tillgänglighetsanpassningar.

Behovet av förskoleplatser i NDS har ökat varför en omprojektering med anpassning av takhöjd av lägenheter till förskola i kvarteret Töfsingdalen har gjorts under hösten. Kostnaden för omprojekteringen uppgår till 0,8 mnkr.

Analys av balansräkning

Balansräkning		
Tillgångar, mnkr	2013	2012
Kundfordringar (15xx, 16xx), bl.a. hemtjänst- och barnomsorgsavgifter	14,5	14,7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (konto 17xx)	31,3	31,2
Summa omsättningstillgångar	45,8	45,9
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>54,7</i>	<i>51,8</i>
Summa tillgångar	100,5	97,7

Skulder och eget kapital, mnkr	2013	2012
Leverantörsskulder (konto 25xx)	81,4	80,7
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (konto 29xx)	26,8	24,4
Summa skulder	108,2	105,1
Eget kapital	-7,7	-7,4
Summa skulder och eget kapital	100,5	97,7

Kommentarer till balansräkningen bokslut år 2013

Årets resultat enligt balansräkningen på en stadsdel visar skillnaden mellan tillgångar och skulder exkl. bankrörelsen som ligger centralt i form av en stadskassa.

Under årets resultat redovisas vid bokslutet det egna kapitalet till -7,7 mnkr inklusive resultatfonder. En förändring från bokslutet år 2012 på -0,3 mnkr som då uppgick till -7,4 mnkr.

Resultatfonden har ökat med 1,4 mnkr och uppgår nu till 9,5 mnkr. Förskolorna minskar resultatfonden med 0,1 mnkr. Resultatenheten för Hemtjänsten upphör p.g.a. tidigare underskott och därmed nollställs fonden och i redovisningen blir det en ökning på 0,6 mnkr. Inom demensdagvård är fonden oförändrad och en ny resultatenhet har tillkommit - Dianagården som ökar fonden med 0,9 mnkr.

Våra tillgångar i form av investeringar i parker har ökat netto med 1,6 mnkr och inventarier har ökat med 1,2 mnkr sedan bokslutet 2012.

Kundfordringar (konto 15xx och 16xx)

Kundfordringar har minskat sedan år 2012 med 0,1 mnkr och uppgår till 14,5 mnkr. Förändringen mellan åren är marginell. Fordringar på andra stadsdelar har minskat något.

Andel av kundfordringar som är att betrakta som osäkra är oförändrat mellan åren.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (konto 17xx)

Ökningen är totalt på endast 0,1 mnkr till 31,3 mnkr. Förändringarna är varierande. Förutbetalda kostnader avseende hyror och förutbetalda vårdfakturor har minskat med 0,2 mnkr till 26,5 mnkr jämfört med 26,7 mnkr i bokslutet för 2012. Det beror i huvudsak på att vårdfakturor med avtal som faktureras i förskott har minskat.

En fordran för engångsavgifter för datorer från Volvo IT på 1,6 mnkr bokades upp år 2010 för att fördelas på 36 månader. Den förutbetalda kostnaden har upphört men uppgick år 2012 till 0,3 mnkr.

En ökning finns att finna på övriga interimfordringar bl.a. en fordran på ett bidrag ifrån Migrationsverket för perioden juli – december på 0,6 mnkr.

Leverantörsskulder (konto 25xx)

Leverantörsskulderna har ökat med 0,7 mnkr jämfört med föregående år. De externa leverantörsfakturorna har ökat med 1,4 mnkr och de stadsinterna fakturorna har minskat med 0,7 mnkr.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (konto 29xx)

För timlöner, ob och övertid finns endast en marginell uppräkning sedan föregående år, däremot har ett flertal avtal om avgångsersättningar avtalats och hela ökningen för upplupna löner har ökat med 1,0 mnkr jämfört med föregående år.

Upplupna kostnader har ökat 2013 med 4,9 mnkr. 1,6 mnkr beror på vårt samarbete med innerstadsdelarna när det gäller försörjningsstöd och ungdomsmottagningen som blev lägre än beräknat och som resulterar i en återbetalning till stadsdelarna på sammanlagt 1,6 mnkr.

Ej fakturerat till enheten för stöd och service har ökat 2013 med 1,1 mnkr. Även uppbokningar inom övriga verksamheter främst äldreomsorgen har ökat betydligt.

Balanserade statliga projektmedel inom äldreomsorgen har minskat med 3,7 mnkr. Nu återstår endast Stimulansmedel för anhörigstöd med 1,1 mnkr och en post som är reserverat för återbetalning 0,6 mnkr som avser ett projekt mest sjuka äldre som avslutats under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

 Uppfylls helt

Kommentar

Organisation och bemanning ses över kontinuerligt för att uppnå effektiv resursanvändning. Administrationens andel av de totala kostnaderna är fortsatt låga. Verksamheter anpassas till given budgetram, och nämnden kan besluta om omfördelning av resurserna.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Administrationsens andel av de totala kostnaderna	2,94 %	3,02 %	3 %	minska	2013
 Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	1 st	0 st	1 st	tas fram av nämnden	2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad.	2013-01-01	2013-12-31	
 Finna ytterligare samarbeten mellan nämnder för effektiviseringar.	2013-01-01	2013-12-31	

Nämndmål:

Effektivitet och fokus på stadsdelsnämndens kärnverksamheter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Den gemensamma administrationen ska ge effektiv service till enheterna till en så låg kostnad som möjligt, så att stadsdelsnämndens resurser huvudsakligen används i kärnverksamheterna och kommer invånarna till del.

Förväntat resultat

Enheterna upplever att de får ett bra stöd från den gemensamma administrationen. De administrativa kostnaderna och lokalkostnader (verksamhet 0xxx, gemensam administration) fortsätter att vara låga och helst minskar ytterligare.

Kommentar

Administrationns andel av de totala kostnaderna är fortsatt låga. SDF begränsar kostnaderna för central administration till förmån för kärnverksamheterna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla medarbetare ska uppmuntras till att föreslå kostnadseffektiva arbetsmetoder.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Medarbetarnas förslag på kostnadseffektiva arbetsmetoder har diskuterats på enheter i samband med information om budgetläget.			

Synpunkter och klagomål

Barn och Ungdom

Tolv synpunkter totalt har inkommit under perioden 2013-01-01--12-03. Frågor som tas upp handlar om behov av staket runt lekplats, störande fotbollsspel sent på kvällen till stora barngrupper i en förskola, Humlanhuset. Synpunkterna har handlagts och besvarats.

Inom förskoleverksamheten framförs synpunkter till övervägande del, direkt till den berörda förskolan och dess personal. Dessa redovisas i enheternas redovisningar. Alla synpunkter/klagomål besvaras skriftligt i brev eller e-post, per telefon eller genom möte med avsändaren och har vid behov föranlett åtgärder.

Socialtjänst

Sju registrerade klagomål har inkommit, samtliga har besvarats. Tre rör Socialpsykiatriska enheten; utförande av insats i ett fall, bemötande i ett annat och det tredje gäller en felaktig(utebliven)registrering gällande hyra för enskild. När det gäller avveckling av ArbetsCentrum och lokalen har ett flertal klagomål inkommit som registrerats i särskild samlingsakt. Tre rör Försörjningsstödsenheten; en positiv återkoppling från en nöjd klient och en rör bristande tillgänglighet och en rör dåligt bemötande.

Ett klagomål inkom till socialtjänsten ang störande inslag i Tessinparken.

Äldreomsorg

Totalt har 38 registrerade klagomål inkommit rörande äldreomsorg under 2013, samtliga har besvarats. Av de inkomna synpunkterna var 3 positiva, 21 rörde st insatser/omsorg, 8 st handläggning, 1 st bemötande, 1 matlådor, 1 felmontering, 1 stöld, 1 tillgänglighet, 1 värme. Av de inkomna synpunkterna rörde 15 st utförare privat hemtjänst och 4 st kommunal hemtjänst, 7 st särskild boende, 2 st fixartjänsten, 6 st biståndsenheten och 4 äldreomsorgen generellt. Det har diarieförts fem lex Sarah-anmälningar under året varav två rör privat hemtjänst och tre vård- och omsorgsboenden varav en i egen regi. Alla anmälningar rör brister i omsorgen på olika sätt, ex fall och bristande nyckelhantering. Två anmälningar enligt Lex Maria har inkommit under året.

Övrigt

Uppföljning

Äldreomsorg

Systematisk verksamhetsuppföljning är en viktig aktivitet för att säkra att beställda insatser genomförs och håller utlovad kvalitet. Alla verksamheter som är belägna inom nämndens område och de verksamheter inom ramavtal som Östermalm har uppföljningsansvar för har följts upp under året. Uppföljningarna har redovisats i särskilda ärenden. Uppföljningen omfattar vård- och omsorgsboende, dagverksamhet, hemtjänst, ledsagning och avlösning avseende alla driftsformer dvs. entreprenörer, privata utförare enligt ramavtal och kundvals-system samt utförare i egen regi. Förvaltningen följer upp de aktuella enheterna verksamhetsmässigt enligt en stadsgemensam mall.

För de enheter som drivs enligt entreprenadavtal har även en fördjupad avtalsuppföljning genomförts. Som en del av avtalsuppföljningen genomförs bl.a. samverkansmöten med entreprenören, deltagande i olika forum för brukarinflytande, oanmälda besök, uppföljning av hälso- och sjukvården av MAS och uppföljning på individnivå av biståndshandläggare. Brukarundersökningar genomförs regelbundet, dels av staden och dels av entreprenören. Genomförda uppföljningar 2013 enligt nedan.

Genomförda uppföljningar äldreomsorg 2013		
Vård- och omsorgsboende	Entreprenör/egen regi	Godkänd av SDN
Katrumpstullen Demens/somatik 97 platser	Stiftelsen Röda Korshemmet(tom 2013-09-30)	2013-09-26
Kampementet Demens/somatik 96 platser	Attendo Care AB	2013-09-26
Linnégården Demens/somatik/geropsyk 86 pl	Vardaga AB (tidigare Carema Care AB, tom 2013-11-30)	2013-05-23
Dianagården Demens/somatik 48 platser	egen regi	2014-02-06
Rio Demens/somatik 88 platser	Attendo Care AB	2013-11-25
Vård- och omsorgsboende i privat regi där Östermalm är uppföljningsansvarig	Utförare inom ramavtal	Anmäls till SDN
Silverhöjden, Demens/somatik 72 platser	Silverhemmen	2014-02-06
Löjtnantsgården, Östermalm Demens 54 platser	Immanuelskyrkans Vård AB	2014-02-06
Lillängen, Nacka Demens/somatik 45 platser	Opalen Vård AB (dotterbolag till Vardaga AB)	2014-02-06
Grönskogen, Sundbyberg Demens	Opalen Vård AB (dotterbolag till	2014-02-06

Genomförda uppföljningar äldreomsorg 2013		
35 platser	Vardaga AB)	
Nilstorpsgården, Lidingö Demens 80 platser	Attendo Care AB	2014-02-06
Hemtjänst i privat regi där Östermalm är uppföljningsansvarig		Anmäls till SDN
Akta Assistans AB		2014-02-06
FSB Finsk hemtjänst AB - Innerstan		2014-02-06
Silverkatten Handelsbolag		2014-02-06
Aleris Omsorg Östermalm och Norrmalm AB		2014-02-06
Enklare vardag i Sverige AB		2014-02-06
AB Nordisk hemservice AB		2014-02-06
Olivia hemtjänst AB		2014-02-06
Almis hemtjänst AB		2014-02-06
Adeo Care AB		2014-02-06
Legevisitten AB		2014-02-06
Famntagat Omsorg AB(tidigare ProMaCare hemtjänst)		2014-02-06
NSS hemtjänst och assistans AB		2014-02-06
Njuta av livet HB		2014-02-06
Livis omsorg AB		2014-02-06
HSB omsorg Östermalm		2014-02-06
HOMés AB		2014-02-06
Adonis Omsorg AB		2014-02-06
Hemtjänst Östermalm		2014-02-06
Hemtjänst Dianagården		2014-02-06
Hemtjänst - egen regi		
Hemtjänst Östermalm		2014-02-06
Hemtjänst Dianagården		2014-02-06
Dagverksamhet		
Dagverksamheterna Östermalm		2014-02-06

Medarbetarna

Antal månadsanställda (tillsvidare och tidsbegränsat anställda)						
Verksamhet	2011-12-31		2012-12-31		2013-12-31	
	Tillsvidare	Tidsbegr.	Tillsvidare	Tidsbegr.	Tillsvidare	Tidsbegr.
Äldreomsorg	267	13	285	6	256	9
Barn och Ungdom	402	65	393	76	415	60
Socialtjänsten	134	18	126	16	115	18
Förvaltningsadm	19	3	18	2	18	2
totalt	822	99	822	100	804	89

Antalet månadsavlönade tillsvidareanställda medarbetare har minskat något mellan mätperioderna 2012-12-31 och 2013-12-31. Äldreomsorgen har minskat främst som en följd av neddragningar med anledning av ärendeminskningar.

Omställning

Efter genomförd upphandling fattade Stadsledningskontoret tilldelningsbeslut om att utse Helsingborgsföretaget KOSMO till driftsansvariga för vård- och omsorgsboendet Kattrumpstullen. Stiftelsen Rödakorshemmet som tidigare drivit Kattrumpstullen upphörde med sin äldreboendeverksamhet 1 oktober 2013. Tilldelningsbeslutet överklagades och processen försenades och 1 oktober tog förvaltningen tillfälligt över driften i avvaktan på att upphandlingsprocessen skulle bli klar.

Förvaltningen fick med kort varsel ta över ca 90 tillsvidareanställningar och var i ett ovisst läge då det dels var oklart för hur länge ansvaret för driften skulle ligga på förvaltningen, dels om personalen vid tidpunkt för övergång till ny entreprenör skulle välja att gå över och lämna sin tillsvidareanställning i Östermalms stadsdelsförvaltning.

Förvaltningens möjligheter att erbjuda eventuella medarbetare som valt att inte gå med till ny utförare arbete inom stadsdelen var mycket begränsade. Då tilldelningsbeslutet blev fastställt visade det sig att endast en medarbetare valde att stanna kvar i förvaltningen och beräknas även kunna erbjudas arbete.

Framgångsfaktorer som gjorde att det hela gick så pass smidigt var täta och bra kontakter med medarbetarna på Kattrumpstullen, de fackliga organisationerna och med företaget som slutligen fick tilldelningsbeslutet, KOSMO. Dessutom hade förvaltningen flera medarbetare på plats, däribland en tillfällig enhetschef som var ansvarig för både Kattrumpstullen och Dianagården under större delen av denna period (oktober - november).

Äldreomsorgen har förhandlat neddragningar motsvarande 14 heltidstjänster med anledning av ärendeminskningar, främst inom hemtjänsten. Detta gick att lösa med hjälp av överenskommelser om avgångsersättningar, pensionslösningar och övergångar till andra arbeten.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i % av arbetad tid per månad jan-nov 2012 och 2013											
	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sept	okt	nov
2012	6,41	6,56	6,64	6,67	6,64	6,66	6,6	6,58	6,52	6,46	6,48
2013	6,52	6,7	6,64	6,53	6,45	6,38	6,34	6,31	6,28	6,33	6,34
Diff	-0,11	-0,14	0	0,14	0,21	0,28	0,26	0,27	0,24	0,13	0,14
Tabellen ovan visar förvaltningens totala sjukfrånvaro januari - november 2012 och 2013.											

Förvaltningen har fortsatt sitt nära samarbete med företagshälsovården genom regelbundna rehabiliteringsmöten en halvdag varannan vecka där även försäkringskassan vid behov deltar. Syftet med rehabiliteringsmötena är att tillsammans komma fram till bästa tänkbara lösning utifrån medarbetarens aktuella situation.

Under 2013 blev sammanlagt 11 medarbetare aktuella för rehabiliteringsmöten, med följande resultat:

Åter i ordinarie arbete - 3

Sjukskrivna heltid - 4

Slutat på egen begäran - 1

Sjukersättning - 1

Tjänstledig - 1

Fortfarande pågående - 1

Därutöver har tiderna för rehabilitering används till konsultation där berörd medarbetare inte har deltagit själv vid sammanlagt 11 tillfällen. Samt i samband med verksamhetsövergång.

Jämställdhets- och mångfaldsplan

Arbetet med jämställda löner bedrivs enligt de mål som finns i förvaltningens Jämställdhets- och Mångfaldsplan. Även under 2013 gjorde förvaltningen en lönekartläggning, inga osakliga löneskillnader beroende på kön kunde upptäckas.

JÄMIX index för förvaltningen 2012 blev 107 vid föregående mätning var den 105, medianvärdet för JÄMIX i hela landet var 119. Målsättningen var att öka index med fem enheter vilket inte uppfylldes helt. Tre nyckeltal där förvaltningen hade avvikande värden var lön, där kvinnor har relativt högre löner jämfört med män, långtidssjukskrivna där en större andel kvinnor är långtidssjukskrivna och andelen deltidsanställda där en större andel kvinnor arbetar heltid. Förvaltningen har följt utvecklingen bland dessa grupper. Skillnader i lön förklaras till viss del i skillnader när det gäller utbildning och i ålder, när det gäller orsaker till skillnader i långtidssjukskrivningar mellan män och kvinnor ha inga entydiga orsaker upptäckts.

Skillnaden i andelen heltidstjänster kvarstod 2013, fortfarande är en något större andel män deltidsanställda jämfört med kvinnor. De som är deltidsanställda har tillfrågats om de är intresserade av att arbeta heltid, ett fåtal har svarat ja på den frågan och förvaltningen försöker om möjligt erbjuda dessa heltid.

Andelen tillsvidareanställda män har ökat något jämfört med tidigare år, i november 2013 var fördelningen bland kvinnor ca 88% tillsvidareanställda och 12% vikarier. För män var motsvarande siffror 84% och 16%.

I medarbetarundersökningen som genomfördes under hösten 2013 har skillnaden i AMI mellan könen minskat och är nu 81 för män och 80 för kvinnor. Chefer hade en högre AMI, 86, jämför med medarbetarna som hade 79. Ser man till åldersgrupperna så har åldersgrupperna 18 - 24 år samt 55 och äldre något högre AMI än övriga grupper.

Diskriminering

Under 2013 har förvaltningen inte varit föremål för anmälan.